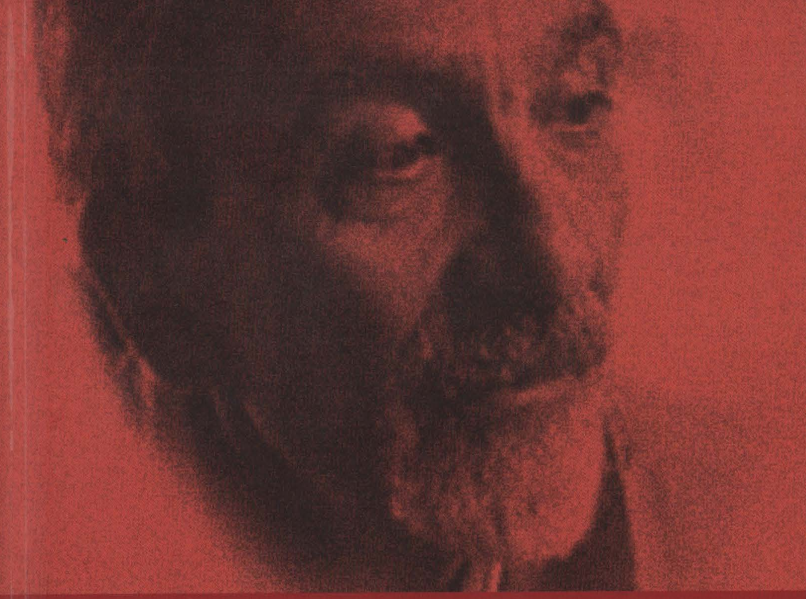

KABUSLAR

A. Mümtaz İdil

ÖTEKİ

Öteki
ANI

Yayına Hazırlayan
Mazlum Hancı

Kapak ve Sayfa Düzenleme
Özgür Yurttaş

1. Baskı
Şubat 2017

© Öteki Yayınevi
Sertifika No: 34460

Baskı ve Cilt
Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık
ve Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
İkitelli Org. San. Bölg. Deposite İş Merk.
A 6 Blok Kat:3 No: 309 Başakşehir / İstanbul
Tel: (0212) 671 61 51

Yönetim Yeri
Eğitim Mah. Saygı Sok. Selimoğlu Sitesi
17 A Kadıköy / İstanbul
Tel: 0216 405 25 22
kitap@otekiyayinevi.com

ISBN: 978-975-584-286-8

A. Mümtaz İdil

KABUSLAR

ÖTEKİ YAYINEVİ

İlk ve orta öğrenimini Zonguldak'ta tamamladı. 1974'te A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. A.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne "misafir öğrenci" olarak devam etti. Prof. Dr. Cem Eroğul ve Prof. Dr. Mete Tuncay'ın öğrencisi oldu. Hacettepe Ü. Felsefe Bölümü'nde İona Kuçuradi ve Oruç Arıoba'nın öğrencisi oldu. A.Ü.Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi bölümünde iki yıl yüksek lisans eğitimi gördü. Prof. Dr. İnci San ve Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın öğrencisi oldu.
1992 yılında Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğünde Genel Müdür Yardımcısı oldu. Bir yıl sonra aynı bölümün Genel Müdürlüğüne geçti ve bir yıl bu görevi yürüttü. Daha sonra yeniden gazeteciliğe döndü. Sırasıyla Siyah Beyaz gazetesinde Yazı İşleri Müdürlüğü, Günaydın Gazetesi'nde Ankara İstihbarat Şefliği, Akşam gazetesinde köşe yazarlığı yaptı.1998 yılında yeniden Kültür Bakanlığına Basın Müşaviri olarak döndü. Aynı yılın sonunda Çorum İl Kültür Müdürülüğüne sürüldü ve 2002 yılında Müsteşar Yardımcısı olarak Ankara'ya döndü, 2003 yılında emekli oldu.
1977 yılında Dönemeç dergisinde edebiyat hayatına atılan Mümtaz İdil'in bugüne kadar Türk Dili, Sanat Olayı, Dönemeç, Varlık, Gösteri, Sanat Dergisi, Cumhuriyet Kitap Eki, Türkiye Yazıları gibi periyodik yayınlarda binden fazla makalesi yayınlandı. Çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yapan İdil, halen Odatv'nin Ankara temsilciliği görevini yürütüyor.

Atak Oyunun İki Dehası: Alyehin-Tal (Beta Yayınları, 2. Baskı Broy Yayınları)
Bir Sevgi'nin Öyküsü: Sevgi Soysal (1. Baskı Kavram Yayınları, 2. Baskı Kültür Bakanlığı Yayınları)
Caligula (Etkin Yayınları)
Rasputin (Etkin Yayınları)
Spartacus (Etkin Yayınları)
Dostoyevski (Etkin Yayınları)
Gerçeklik ve Roman (Dayanışma Yayınları)
Sovyet Romanı (Yarın Yayınları)
100 Soruda Satranç (ANKA Yayınları)
Pinokyolar Ülkesinde Filler Kral Olur (Ka Kitap)
Saygın Kel Adamın Ölümü (Ka Kitap)
Şeytanla Çorba İçenin Kaşığı Uzun Olur (Destek Yayınları)

Çevirileri
Budala, Fyodor Mihayloviç Dostoyevski (Öteki Yayınları, Rusça)
Meçhul Bir Kadından Mektup, Stefan Zweig (Bence Kitap, Ruşça)
Delikanlı, Fyodor Mihayloviç Dostoyevski (Öteki Yayınları, Rusça)
Foma, M.Gorki
Çocukluğum, M.Gorki
Ekmeğimi Kazanırken, M.Gorki
Benim Üniversitelerim, M.Gorki
Kumarbaz (Dostoyevski, Öteki Yayınları)
Yeraltından Notlar (Dostoyevski, Öteki Yayınları)

ÖNSÖZ

Tam tamına, 2017 Nisan ayına geldiğimizde 40 yıldır yazı yazıyor olacağım. Yani yirmili yaşlarda Atilla İlhan'ın desteğiyle ve Hüseyin Yurttaş'ın da yazımı kabul etmesiyle, ilk yazım İzmir'de çıkan aylık Dönemeç dergisinde yayınlandı. O gün koltuğumun altında "Dönemeç" dergisi, Atatürk Bulvarı'nın Melih Gökçek tarafından perişan edilmeden önceki kocaman kaldırımlarında, herkes beni tanıyormuş, ünlü bir yazar olmuşum gibi dolaşmıştım.

İlk yazımın başlığı "Edebiyat ve Eleştiri"ydi. Bugün geriye baktığımda yazımın sıradan bir yazı olduğunun farkındayım, ama ortamın o yazıyı bile kaldıramayacak kadar kötü olduğunu da görüyorum.

Ancak şunu da belirtmemde yarar var. 1980 faşist darbesine 3 yıl vardı henüz ve o günlerde Türkiye'de sanat ve edebiyatın bugünlere oranla çok ama çok ileride olduğunu da kabul etmek zorundayım. 1980 sonrasında istenen oldu ve Türkiye'nin önemli bir uyanışı sayılabilecek "kültür ve sanat" politikası, "beşi bir yerde" paşalar tarafından kesildi ve kırk yıla yakın bir süredir de onarılamadı açılan yara.

Ama yazı yazmak, bir anlamda da gazeteciliğe soyunmak insanın kanına girerse, çıkmak bilmiyor. Kitap satışlarının minimuma indiği, gazetelerin artık ancak çekirdek külahı haline geldiği bugünlere ulaştığımızda, geriye dönüp baktığımda bomboş bir yaşamın bizi sürüklediği yolu görebiliyorum.

Yazarlık veya bir zamanlar yaşanan gazetecilik ile insanın "kaliteli yaşam düzeyine" ulaşması birkaç kişi dışında hiç mümkün olmamış. Bir ara çok satan "günceli" aktaran kitaplarla insanlar biraz olsun "yayından" para kazanmayı becerebilmişlerdi, şimdilerde o da yok artık.

Yaşam öylesine pahalılaştı ve öylesine kaygı verici boyutlara ulaştı ki, kağıdı dışa bağımlı olan bu ülkede kitaplar et fiyatında satılmaya başlandığından, insanlar zorunlu olarak ete yöneldiler.

Bilginin para etmediğini öğrettiler bize...

Para eden kurnazlıktı, avukatından doktoruna, bakkalından elektrikçisine kadar herkes "kurnazlığını" kullanmaya başladı. Kurnazlık da her zaman olduğu gibi aklı ve zekâyı çelmelemeyi becererek yoluna devam etti. Kısa vurgunlar yapıyordu kurnazlık belki, ama sık ve çeşitli alanlara yayıldığından, "türedi" zenginleri de aramıza katıverdi.

Benim gibi aklı yazı yazmakta, onu bunu okumakta kalan biri için kötü dönemler üniversite yıllarında başlamıştı ve hiç ara vermeden bugüne kadar da sürdü, daha da sürecek.

Ama aralara "kâbuslar" da girdi. Bu kitap da "bütün hayatı aslında bir kâbus" olan birinin, arada ayıkladığı kâbusları aktarmak amacıyla yazıldı.

Aralıklarla da olsa, yazı yazmak bende tutku haline geldi ve daha da önemlisi, sürekli not tuttum ve ilginç olan yazar ve sanatçıların yaşamlarıyla ilgili bilgiler edindim.

Göklere çıkardığım, hayatıyla ilgili yazdığım Dostoyevski'yi, Balzac'ı yüzyüze hiç tanımamış olmaktan garip bir sevinç duydum.

Sonra bunları bir araya toplayıp kitap haline getirdim.

Herkesin hayatında olduğu gibi, benim de hayatımın belli dönemlerinde "kâbuslar" oldu. Bunları sırasıyla yazayım istedim. Kimi zaten daha önce şu veya bu biçimde yazılmış ve yayınlanmıştı. Kimisi ise, bu fikri kitaplaştırma isteğimle birlikte yeniden aklıma geldi ve onları da tarih sırasına göre sıralamaya çalıştım. Birbirinden bağımsız oldu, ama zaten birbiri ile bağlantısı olsaydı, hayatım "kâbus" olurdu. İyi ki de bağlantıları pek yok...

Bir çeşit otobiyografi çıktı ortaya sonuçta.

Kâbuslardan oluşan.

Önsöz dediğim de bu...

KÂBUS I

Hatırlayabildiğim ilk kâbusu, Konya'daki TCDD lojmanlarında yaşadım. Aslında her çocuğun başına gelebilecek ve belki de gelmiş bir kâbustu bu, ama beni herhalde çok fazla etkiledi ki, yıllarca et yiyemedim. Hala da mecbur kalmadıkça yememeyi tercih ederim.

Kolayca tahmin edilebileceği gibi 1958 yılının Kurban Bayramı'ydı. Bayram günleri her evde olduğu gibi o yıllarda gerçekten bayram gibi kutlanırdı. Eğlenceler, tombala oynamalar (ki o zamanlar o oyunu bilmezdim), dedemin anlattığı Kazıklı Voyvoda (dedem Drakula demez, hep Kazıklı Voyvoda derdi) hikayeleri, gecenin ilerleyen saatlerinde demlenen çaylar, annemin, anneannemin ve teyzelerimin bir köşeye çekilip mahalle dedikodularını fısıldaşmaları, dayılarımın "eşek" şakaları...

Konya'da, TCDD lojmanları tek katlı ve birbirine sırt sırta bitişik haldeydi, o sıralarda adı da İstasyon Mahallesi diye geçerdi. Evden çıkıp da hemen yan duvardan komşunun bahçesine ulaşabiliyordum. Hep de yapardım zaten, zira bitişik komşular beni de, benden dört yaş küçük kardeşimi de çok severlerdi. Hırçın çocuklar değildik. Zaten kardeşim Namık yürümekte

bile güçlük çekiyordu o sıralarda. Ben koştura koştura bitişik evin bahçesine geçtikçe o da paytak paytak beni takip ederdi.

Bir dana almıştı bitişik komşular. Biz de kardeşimle birlikte o danayla çok yakın arkadaş olmuştuk. Anne tarafımın en küçüğü Cafer dayım ise benden iki yaş büyüktü, teyzem de üç yaş (bir teyzem, iki dayım daha vardı, ama onlar bana göre çok büyüktü). Çoğu zaman Cafer ile Neriman da bizimle birlikte bitişiğe geçerdi ve işimiz gücümüz danayı beslemek, onunla oynamak ve ona isim takıp, ismini ezberleyip ezberlemediğini öğrenmek için sürekli adını sayıklamaktı.

Elbette dananın bize baktığı bile yoktu... Verdiğimiz yiyecekleri afiyetle yiyor, arada bir de kuyruğunu sallayıp bizi eğlendiriyordu.

Teyzem ve dayım belki biliyorlardı, ama ben o dananın bayramın birinci gün kesilip de, etlerinin konu komşuya dağıtılacağını bilmiyordum (hoş, şimdi o da kalmadı. Kurbanı kesen olduğu gibi hepsini mideye indirmeyi tercih ediyor). Zaten anlatsalar da anlamazdım, çünkü ne kurban kesmenin ne olduğunu biliyordum ne de böyle bir "ritüel" ile daha önce karşılaşmıştım. Belki aralarında konuşuyordu bizimkiler, ertesi gün hangi yemeği yapacaklarını, ciğer yahnisinden tutun da kaburga kızartmaya kadar bin türlü planları paylaşıyorlardı, ama ben anlamıyordum.

Danaya en çok ben bağlanmıştım sanırım. Öyle ki, akşam hava kararıncaya kadar yanında kalıyor, onunla konuşuyor ve hikayeler anlatıyordum. Dört yaş küçüğüm Namık da danaya anlattığım hikayeleri ağzı açık dinliyordu. Anlamıyordu belki,

ama öylesine çılgınca ve kendimden geçercesine anlatıyordum ki, kardeşim anlamasa da adını bile unuttuğum (isim takmıştık çünkü) dananın anladığından emindim. Arada bir anlamlı anlamlı yüzüme bakıp, başını salladığına bile tanık oldum.

Çok yakın iki dost olmuştuk...

Ertesi gün bayramın ilk günüydü ve elbette aklınıza gelen oldu. Danayı kestiler.

Bu her çocukta bir travma yaratır elbette. Ertesi gün gidip de en yakın arkadaşımı görmeseydim, aileme sorsaydım ona ne olduğunu belki onlar başka hikaye anlatacaklardı ve artık onu bir daha göremeyeceğimi söyleyeceklerdi.

Akşam da önüme bir "kavurma" veya "pirzola" süreceklerdi, ben en yakın arkadaşımı yediğimin asla farkına varamayacaktım (Hannibal Lecter'in kulakları çınlasın).

Diyecektim ki kendi kendime, "Herhalde uzun bir yolculuğa çıktı... Onu götürdüler..."

Keşke öyle olsaydı, ama olmadı.

Çocuklar erken mi kalkar, bilmiyorum, ama ben bayram sabahı çok erken kalktım ve her zaman yaptığım gibi koşarak arkadaşımın yanına, yan bahçeye geçtim.

İşte o anda gördüğüm manzarayı asla unutmadım ve yıllar, yıllar boyu burnumdan o evden yayılan koku gitmedi, etten nefret ettim.

Komşu bahçeye giden ev duvarını döner dönmez gördüğüm manzara şuydu: Benim sevgili arkadaşımı yatırmışlardı, gözlerini ve ayaklarını bağlamışlardı. Hep iyi bir insan diye düşündüğüm "komşu amca"nın elinde kocaman bir bıçak vardı ve tam

ben köşeyi döndüğümde, sevgili arkadaşımın, dananın bembeyaz boynuna ilk kesiği atıyordu.

Anlamadım önce... Ta ki kan fışkırana, dana çırpınana kadar...

Öylece kala kaldım...

Ağlayacaktım, ama ağlayamadım da... Ne olduğunu anlamamıştım. Ölüm nedir bilmiyordum o küçücük yaşımda. Dana arkadaşımı bir daha göremeyeceğimi de bilmiyordum. Öyle bir şeyi düşünemiyordum bile.

Korkuyla oradan kaçıp, annemin yanına geldim. Dilim tutulmuştu herhalde, hiçbir şey söyleyemiyordum. Annem hemen kardeşimi sordu, donmuş kalmıştım. Bir şey çıkmıyordu ağzımdan. O da bir şey olduğunu sanıp çığlık çığlığa ev halkını ayağa kaldırdı ve hep birlikte kardeşime bakmaya gittiler. Oysa Namık, hiçbir şeyden habersiz arkamdan gelirken, tökezleyip düşmüş. Onu bulduklarında ağlıyormuş. Ama onun ağlaması danadan değildi. Arkamdan koşarken düşmüş, dizlerini fena halde yere sürtmüştü, ondan ağlıyordu.

Bahçeye akşama kadar hiç gitmedim. Akşamüzeri koca bir tepsi et ile geldi komşu.

Arkadaşımın etleriydi, anlamıştım...

Gece herkes yine büyük bir eğlenceye dalmıştı ve iştahla sevgili arkadaşımı yiyorlardı.

Ağzımı süremedim. Etin kavrulma kokusu, haşlanma kokusu, ateşte harlanma kokusu... Tüm kokusu burnumdan gitmiyordu.

Bir tek şey kafama dank etmişti: Artık onu göremeyecektim.

Göremedim de zaten doğal olarak. Günlerce ev duvarının köşesinden, "acaba orada mı" diye baktığım çok oldu çocuk aklımla, ama yoktu.

Rüyalarıma girdi, uykularım kaçtı ve...

... ve bende en büyük korkuyu nasıl bıraktı bilir misiniz?

Nereden bileceksiniz?

Yıllar, yıllar sonra fark ettim ki, beni en çok korkutan silah bıçak... Biri eline bıçağı aldığı anda donup kalıyorum. Askerlikte veya başka ortamlarda ateşli silahlar gördüğümde hiç umursamadım belki, ama ne zaman bir bıçakla karşılaşsam öylece kalıyorum, kıpırdayamıyorum.

Şimdi artık eskisi kadar korkmuyorum bıçaktan ve elime alabiliyorum. Ancak yine biri elinde bıçakla, kötü niyetli olmasa bile, karşıma çıktığında, "paralize" oluyorum.

KÂBUS II

Babam o yıllarda, yani 1958 yılında İstanbul Kâğıthane Levazım Okulu'nda yedek subaylığını yapıyordu. Evet, biri üç, diğeri yedi yaşında iki oğlu olan biri için askerlik dönemini çoktan geçirmiş olması gerekti, ama uzun süre kaçmıştı. Ankara Hukuk Fakültesi'nde kayıtlıydı, ancak 3. sınıfa kadar ancak okumuş, ardından TCDD Meslek Okulu mezunu olduğu için demiryollarında mecburi hizmete başlamıştı. Başlar başlamaz da askere almışlardı.

1959 yılının hemen başında anneannem, annem, ben ve kardeşim trenle yollara düştük ve İstanbul'a ulaştık. Ama ne yolculuk! Öylesine yavaş gidiyordu ki tren neredeyse arada bir "bizim acele işimiz var," diyerek inip, yürüyebilirdik bile.

Haydarpaşa Garı'nda bizi babam karşıladı. İlk görüşte tanımadım. Asker kıyafetiyle ve saç traşıyla bambaşka biri olup çıkmıştı. Benim yolcu ettiğim babam yoktu karşımda.

Doğru Kâğıthane'ye yola koyulduk. İlk kez tramvayı o zaman gördüm. Vatman denilen şoförün arkasındaki koyu mavi (renk körüyüm, aklımda öyle kalmış) cam levhayı hala unutamıyorum. Aklımda en net o resim kalmış.

Kâğıthane o sıralarda İstanbul'un bir köyü... Bütün evler gecekondu. İki katlı ahşap bir ev kiralamış babam. Komşumuz da ev sahibi Aysel abla...

Öyle güzel bir kadındı ki benim çocuk gözümde, hemen aşık olmuştum...

Ev ahşap olduğu için her gün dev farelerle boğuşmak zorunda kalıyorduk. Ben de o sıralarda artık okul çağına gelmiştim ve ilkokul birinci sınıfa Kâğıthane İlkokulu'nda başladım. Halam ve eniştem de aynı okulda öğretmen...

Babamın bir emir askeri vardı, Süleyman. Getir götür işlerini yapardı. Onunla öylesine yakın dost olmuştuk ki, fırsat buldukça, evin aşağı tarafında bulunan şalgam tarlalarına şalgam tırtıklamaya giderdik.

Bir de Hüseyin diye arkadaş edinmiştim...

Sadece adı kaldı aklımda. Ne yüzünü hatırlıyorum, ne boyunu posunu, ne de kime benzediğini...

Ama nasıl öldüğünü biliyorum ve bu da benim anımsadığım ikinci kâbusu yaratan olay oldu.

Tek arkadaşım Hüseyin olduğu için onunla oynardık. Anımsadığım, ahşap çitten bir bahçe kapımız vardı, Hüseyin oraya gelir, beni beklerdi. Ben de kıçıma neft sürülmüş gibi onu görür görmez bahçeye çıkardım. Şalgam tarlalarına inerdik, babamın askerlik yaptığı Levazım Okulu'nun oraya kadar bile indiğimiz olurdu kaçamak. Oradan Kâğıthane deresi geçerdi ve biz de onun etrafındaki ıtır ağaçlarının altında boğuşur dururduk. Itır ağaçlarını ilk kez o zaman görmüştüm.

Birkaç gün Hüseyin görünmedi...

Annemin yüzünde derin bir endişe vardı ve beni sık sık kontrol ediyordu. Ne olduğunu anlayamıyordum.

Sonra bir gün, "Hüseyin niye gelmiyor," diye sordum.

"Artık Hüseyin hiç gelmeyecek oğlum," dedi.

Dehşet içinde, "Niye?" diye sordum.

"Hüseyin'in ayağına bir çivi batmış, o da çok hastalanmış. Artık gelemeyecek..."

Öldü diyemiyordu annem bir türlü. Zavallı Hüseyin'in ayağına paslı bir çivi batmıştı ve tetanoz olmuş, ölmüştü. Çok sonradan söylediler.

"Benim dana arkadaşım gibi mi," diye sormuştum anneme. "Yani onu da mı kestiler?"

Annem uzun süre anlamadı ne demek istediğimi. Anlaması da mümkün değildi. Dana arkadaşımın kesildiğinde yaşadığım şokun farkında değildi çünkü.

Cevap vermedi. "Öldü işte," dedi sonunda bir solukta.

Niye olduğunu anlayamadım. Tetanoz nedir onu da bilmiyordum. Çevre ahşap gecekondularla doluydu. Kimisi yıkılıp, yerine betonarme küçük taş binnalar yapılıyordu. Bu nedenle de çevrede bir yığın ahşap boşa çıkıyordu ve onlarda da bol miktarda paslı çivi bulunuyordu. İşte öyle bir alanda top oynarken ayağına paslı bir çivi batmıştı Hüseyin'in ve acıyla bağırmıştı. Ben de görmüştüm hatta, ama neden bağırdığını anlamamıştım. Sonra zorlukla ayağından çıkarmıştı çiviyi. Kimseye de bir şey söylememişti.

Ölüm...

Ne demek olduğunu ilk kez o zaman anladım sanırım.

Ölüm, birini bir daha görmemek demekti.

Hala da değişmedi bu görüşüm. Ölüm ölen için nedir, kimse bilmiyor belki, ama yaşayan için tek anlamı var: Bir daha göremek...

Özlem, istek, arayış, yerine koyma telaşı... Hepsi onun ardından geliyor, onun sonuçları.

Ama o anki kâbus artık Hüseyin'in ölmesi değildi, benim de onunla birlikte oynamamın sonucu tetanoz kuşkusuyla hastane hastane taşınmamdı. Yediğim iğnelerdi, üzerime titizlenilmesiydi, yalnız başıma hiçbir yere bırakılmamamdı.

Özgürlüğüm elimden alınmıştı artık ve bir daha uzun süre bana iade edilmeyeecekti...

Hüseyin... Konya'daki dana arkadaşımdan sonraki ilk insan arkadaşım... Artık onu da göremeyecektim, ama asıl beni korkutan ölüm denen şeydi.

Neydi bu ölüm ve sonrasında ne oluyordu?

KÂBUS III

İstanbul'un ardından Zonguldak'a geçtik. Babam, askerlik sonrası TCDD'de yeniden başlamıştı işe ve Zonguldak istasyonuna şube şefi olarak atanmıştı. Daha ilkokul birinci sınıfı bitirmemiştim. Karaelmas İlkokulu'nda birinci sınıftan devam etmeye başladım ve Mehmet Çelikel Lisesi'ni bitirinceye kadar da o kentte kaldım.

Zonguldak'a varınca, İstasyon Mahallesi diye de anılan Karaelmas Mahallesi'nde üç katlı bir lojmanın orta katına yerleştik. Yukarıda 5 kızı olan Ramiz bey amcalar vardı. Alt katta ise bana üçüncü kâbusumu yaşatan Remzi bey amcalar vardı. Remzi beylerin de iki oğlu vardı: Birol ve Şenol abiler... Benden çok büyüklerdi. Üniversite öğrencisiydi ikisi de.

Yine ölüm...

Ama ölümler beni öyle tuhaf, öyle beklenmedik ve öylesine unutulmaz biçimde yakalıyordu ki, aklımda mutlaka iz bırakıyordu. Çocukluğumdan mı, yoksa ölümü hala anlamamış olmamdan mı bilemiyorum. İki kardeşten büyük olanı Birol bir gün Zonguldak'ın en ünlü halk plajlarından Büyük Kapuz'da boğulmuştu. Sonradan öğreniyordum ayrıntıları tabii... Zonguldak

girdapları ile ünlü bir denize sahiptir. Öylesine karşı konulmaz girdaplar oluşur ki, oraya düşen birinin kurtulması neredeyse mucizedir. O nedenle çok dalgalı günlerde denize pek girilmez, girilse bile kayalara yakın yerlerde derin sularda yüzülmez. Kayaların arasında derin mağaralar vardır. Aniden oraya hücum eden sular, bir anda dışarıdaki su seviyesini oldukça aşağı çeker, işte o anda ölüm de hazırdır. Sonra aniden mağaradan fışkıran sular karşı konmaz bir girdap yaratır ve ne var ne yoksa yutar.

Birol ağabey de öyle bir girdapta ölmüştü işte.

Benim yine haberim olmamıştı.

Aşağı katımızda büyük bir telaş fark ediyorduk mahallenin çocukları olarak, ama futbol oynamaya da devam ediyorduk.

Sonra annem çağırdı. Küçük balkonun demirlerine yarı beline kadar sarkmıştı.

Eve gittim, müthiş bir sessizlik. Bir tek aşağıdan ağlama veya inlemeler geliyordu.

Ne olduğunu sordum yine.

Annem yine suskundu. Babam ise evde yoktu.

Ertesi gün burnuma bir yanık odun kokusu geldi... Ne olduğunu sordum. Annem "su kaynatılıyor" dedi. Sıcak suyumuz yoktu o sıralar. Kömürle yakılan büyük kazanlarda sular ısıtılırdı ve öyle banyo yapılırdı. Ama bu kez ateş bahçede yakılmıştı.

O koku yıllarca, ama yıllarca burnumdan gitmedi. Benim için "ölümün kokusuydu" o koku...

Belki inanmayacaksınız ama, o kokuyu ne zaman duysam mutlaka çevremde biri ölür. Buna tanık olmuş bir yığın insan vardır.

Gençlik yıllarımda bir gece burnuma Birol ağabey için ya-

kılan ateşten yayılan odun kokusu geldi ve ansızın uyandım: "Anne, dedim, biri öldü. Tanıdığımız biri öldü..."

Annem inanmadı. Öyle şeylere hiç inanmazdı zaten.

Ertesi gün yanıt geldi: Annemin küçüğü Nedime teyzemin kocası Mahir enişteyi kaybetmiştik.

Rastlantıydı belki, ama ben kokuyu duymuştum.

O koku halâ en büyük kâbusumdur.

Son zamanlarda çok yakınımı, dostumu, arkadaşımı kaybettim, ama o kokuyu hiç hatırlamadım veya hissetmedim.

Sanırım artık o kokuyla yaşamaya alışmam gereken yaşa geldim...

Birol ve Şenol ağabeylerin annesiyle babasına gelince, çok fazla sürmedi taşındılar. Yaşlılardı zaten ve ileri yaşlarında yaşam onlara ağır bir darbe indirmişti.

Sonra aynı kata, yani bir altımıza Saruhan bey diye bir "samaforcu" yerleşti. Bir oğlu vardı ve her gün onu belindeki kemerle döverdi. Bunu adet haline getirmişti sanki. Her gün çocuk eve ağlayarak gider, baba onu bir odaya kapatır ve dışarıdan bizim duyacağımız şekilde bağıra çağıra kayışla döverdi.

Çoğu zaman babanın bağırtısından, kayış gürültüsünden çocuğun sesi duyulmaz olurdu.

Adını bile unuttum dayak yiyen çocuğun, ama babasının adı aklımdan hiç çıkmadı.

Tuhaf değil mi?

KÂBUS IV

İnsanın çocuklukta geçirdiği kâbuslar bütün yaşamı boyunca duygularında ve korkularında etkili oluyor. Bundan kaçış yok. Bu nedenle belki, daha ileriki yıllarda yaşanan kâbuslar insanları korkutuyor ve yıldırıyor, ama iz bırakmıyor. İz bırakanlar da oluyor elbete, ama çocukluktaki gibi "ufak tefek" diye nitelendirilebilecek olaylardan kaynaklanmıyor, bu kâbuslar çok daha vahim ve yıkıcı oluyor.

Çocukken bunları yaşayanlar ise zaten asla normale dönemiyor.

Bununla ne gibi kâbuslar kastettiğim anlaşılmıştır sanırım.

Tanrı korudu ki, bu tür bir anım asla olmadı. Hatta yakınından bile geçmedim dehşet verici "amca, dayı, ağabey" sevgilerinin...

Ailem çok koruyucu ve kollayıcıydı her zaman ve çok dikkatlilerdi. Bunu daha sonra kardeşlerim üzerinde gösterdikleri hassasiyetten de öğrenmiştim.

Bu nedenle onlara büyük şükran borçluyum.

Pozantı ve Bolkar dağı

Ama yine de insanı etkileyen kâbuslar öylesine çabuk da yakayı bırakmıyor...

Çok korkutucu ve ürkütücü olmamakla birlikte, tüm ailece içine düştüğümüz bir kâbusu anmadan geçemeyeceğim.

Yine çocuğum, ama artık ortaokul çağındayım ve aklım bir çok şeye de erer durumda. 13 yaşımdayım.

Şubat tatillerinde ve yazları mutlaka dedemin TCDD kısım şefi olduğu, Adana'nın Pozantı ilçesine gidiyoruz. Bu benim için öylesine büyük bir mutluluk, öylesine büyük bir hediye ki, beni orada, yani doğduğum yer olan Pozantı'da bırakıp dönse annem ve babam, bir dakika bile arkalarından bakmadan, o ninemin sıcacık yuvasına ve kocaman bahçesine döneceğim ve saatler boyu, sıkılmadan trenlerin geçmesi için işaret veren samaforun iniş ve kalkışını izleyeceğim...

Samafor kalkınca, birazdan tren geçecek anlamına gelirdi. Bu aynı zamanda bizim için de büyük bir eğlenceydi.

Ama yalnızca Şubat tatillerinde ve yazın büyük bölümünde Pozantı'da kalma iznimiz var. Babam işine dönüyor, biz kardeşimle ve annemle birlikte Pozantı'da kalıyoruz. Henüz en küçük kardeşim Suat doğmamış.

En küçük dayım ve en küçük teyzem ile yaş farkımız çok az olduğundan kardeş gibiyiz.

Ortanca dayım Ahmet (artık yaşamıyor, kardeşler içinde tek ölen o oldu, diğerleri yaşıyor), aralarında en maceracı olanı.

Şubat tatilindeyiz... Üç dayım ve iki teyzem de bizimle birlikte Pozantı'dalar.

O dönemin gazeteleri de yazmış, sonradan öğrendim.

Gecenin bir yarısı... Hava alabildiğine soğuk ve karlı. Pozantı'da o yıllar gündüzleri elektrik normal voltajda çalışır, gece

yarısı ise bizim "tribüne bağlandı" diye adlandırdığımız, değirmen arkına bağlanırdı ve aydınlatma mum ışığına dönerdi.

Evin hemen arkasından oldukça derin, ancak çok dar bir dere geçerdi. Dere ileride bir değirmene ulaşır, oradaki çarkı döndürür ve gece on ikiden sonra Pozantı'ya mum ışığı kadar bir aydınlık sağlardı. Dere değirmeni de geçtikten sonra, önümüzden geçen demiryolu ve İpek Yolu'nun altından sızar, karşı tarafta, Aladağ'ın eteklerinden süzülerek akan Çakıt deresiyle birleşirdi. Çakıt'ın doğduğu yer olan Şeker Pınarı, o dönemin piknik yeri sayılırdı. Öyle ki, suyun kayalardan fışkırdığı yerin hemen dibine karpuz koyacak olursanız, soğuktan karpuz çatlardı.

Yıllar sonra Sabancı grubu orayı kapattı ve içme suyu tesisi yaptı. Böylelikle de Şeker Pınarı'nın o güzelim hali, elimizdeki pet "Pınar su" şişelerine tıkılıp kaldı.

Henüz değirmenden gelen elektriğe tam bağlanmışken, yani mum ışığı sürecine girmiştik ki, çok alçaktan geçtiğini tahmin ettiğimiz bir uçak sesiyle irkildik. Biz yazları ve şubat tatilinde Pozantı'da olduğumuzdan her anını bilmiyorduk elbette, ama dedem, "bu da ne böyle" diye şaşkınlıkla ayağa kalkınca, anladık ki olağanüstü bir durum var. Onlar için de uçağın bu kadar alçaktan geçiyor olması pek normal değil.

Uçağın sesi evi titreterek üzerimizden geçti.

Doğrudan dış kapıdan içeri girilen kocaman bir salonumuz vardı ve ısınma kolaylığı nedeniyle hepimiz orada oturuyorduk. Alışkanlık haline geldiği için, yazın da aynı düzen devam ediyordu.

Dedem hemen kapının önüne çıktı. Ardından iki büyük dayım.

Yaz günü olduğundan dışarıda parlak bir hava vardı. Ay ışığı da yoktu ve bir aydınlık kapının önüne çıkanları rahatsız etmiş olmalıydı. Dedem de, dayılarım da elleriyle gözlerini güneşten korur gibi siper etmiş, gökyüzüne bakıyorlardı.

Dedemlerin evini arkanıza aldığınızda tam karşınızda Aladağ durur tüm heybetiyle. Sol arka çaprazda ise Bolkar yükselir. Biz büyük bir suskunluk ve korku içinde içeride beklerken, dedem ve iki büyük dayım kapının önünde bir dehşeti izliyorcasına şaşkınlık içindelerdi.

Ortalık gerçekten aydınlanmıştı ve ne olduğunu anlayamıyordum.

Aslında hiçbirimiz bir şey anlamamıştı. Konuşmalara bakılırsa, ilk kez böyle bir şey oluyordu Pozantı semalarında.

O gece hiçbir şey öğrenemedik. Ertesi gün Bolkar'ın her zaman karlı olan zirvesinde (adı da oradan geliyordu zaten) bir karaltı vardı ve bir çok uçak ve helikopter dağın zirvesinde dolanıp duruyordu. Helikopter denen uçan aleti de ilk kez o zaman görmüştüm.

Ne olduğu konusunda Pozantı ilçesinde hiç kimsenin bir fikri yoktu. Çeşit çeşit dedikodular üretiliyordu, ama hangisinin gerçek olduğu konusunda kimse karar veremiyordu.

Bolkar'ın zirvesine kadar tırmanmak ise akıl kârı bir şey değildi, zaten mümkün de değildi. Deneyenler olmuş, ama jandarma tarafından belli bir yükseklikten sonra yukarı çıkmalarına izin verilmemişti.

Dağcılık o nedenle beni hep şaşırtmıştır. Çok çabuk tırmanacağınız sandığınız mesafeler saatler boyu yürümenize rağ-

men ancak karınca adımı gibi kalır. Tepe yakın gibi görünür, ama tırmandığınız noktadan geriye baktığınızda, tepeye ulaşmak için en az iki üç güne ihtiyacınız olduğunu da anlarsınız.

Gazete gelmezdi o yıllarda Pozantı'ya... Biz de her akşamüzeri Adana istikametine giden mototren (o yıllarda en lüks ve en hızlı tren oydu) veya posta trenlerinin peşinden koşar, "gaste at, gaste at!" diye yolculara bağırırdık. Onlar da okudukları gazeteleri camlardan fırlatırlardı. Böylelikle günlük gazete okuma fırsatımız olurdu çoğu zaman. Akşamüzeri de olsa, o günün haberleri dedemi saatlerce oyalamaya yeterdi. Zaten bütün çabamız da dedemin gazete okumasını sağlamaktı.

Radyo vardı elbette, ama radyodaki "ajanslarda" Bolkar ile ilgili hiçbir haber geçmiyordu. Gazeteler gelince dedem büyük bir heyecan ve hızla tüm topladığımız gazetelere göz attı....

Hiçbir haber yoktu.

Sonradan mesele anlaşıldı: Bolkar'a çarpan bir uçaktı. Dedeme göre bu askeri bir uçaktı ve önemli şeyler taşıyordu. Pozantı halkına göre ise bir ABD uçağı manevra yaparken çarpmıştı. Bazıları uçağın bir "hayalet" uçak olduğunu, aslında orada enkaz falan da bulunmadığını söylüyordu.

Bütün Pozantı'yı bir heyecan sarmıştı ve ne olduğu konusunda kimsenin doğru dürüst bilgisi yoktu.

Bir süre sonra unutuldu.

Uzun süre askeri helikopterler bölgeye inip kalktı, orada bazı hareketlenmeler oldu, ama halk artık ilgilenmez olmuştu Bolkar dağıyla ve oraya çarpan uçakla.

Bir tek Ahmet dayım unutmamıştı...

Yaz tatili bitince bizi trene bindirip Zonguldak'a yolladı dedemler. Irmak'ta aktarma yapılıyordu o yıllarda Zonguldak için ve ben defalarca, ama defalarca Pozantı yönünde giden trenlere atlama hayaliyle göz yaşları dökmüştüm.

Ertesi yılın bahar aylarında Ahmet dayımdan babama bir mektup geldi. Özetle şöyle diyordu dayım: "Enişte acele Pozantı'ya gel, çok önemli şeyler oluyor!.."

Zaten gidecektik. Bütün yaz tatilimiz Pozantı'da geçiyordu babam hariç. Biraz öne almak yeterli olacaktı.

Eyüp adlı "ermiş"...

Pozantı'ya indiğimizde Ahmet dayımı haddinden fazla heyecanlı bulduk. Yerinde duramıyor, "zengin olduk enişte," diye zıp zıp zıplıyordu.

Anlamadık. Dedem anlatmaya çalıştı, üçü aralarında konuşup duruyorlardı. İbrahim dayım pek karışmıyordu. Ninem ise aralarında en heyecanlı olandı.

"Eyüp gelecek birazdan," dedi.

Babam, "Eyüp de kim?" diye sordu haklı olarak.

Ahmet dayım, "Bizi zengin edecek olan adam," diye sırıttı.

Biz çocuklar, yani dayım, teyzem, ben ve kardeşim dip odalardan birine geçmiş, çoktan oyuna dalmıştık bile. Hemen karşımızdaki Top Tepesi'nden top atılsa ilgimizi çekmeyecekti. Hatta Bolkar'a bir uçak daha çarpsa, yine umurumuzda değildi.

Epey sonraları Eyüp gitti. Biz de herkesin toplandığı salona geçtik. İlginç bir konuşma oluyordu aile arasında.

"Eyüp'ün dediğine kulak vermek zorundayız enişte," diyordu dayım. "Adamın gösterdiği yerlerde gerçekten araştırma yaptım. Yani, inan bana Bolkar'ın yamaçlarına çıktığında bile oradaki bakırı görebilirsin. Öylesine zengin bir bakır madeni var ki orada, güneşten erimiş, kayanın üzerinden eriyip akıyor. Yarın sana da göstereceğim, gözlerinle göreceksin."

Ninem çayları dağıtırken dayım kendini tutamadan konuşuyordu: "Sadece bakır da değil, bak sana ne göstereceğim enişte!"

Ahmet dayım odanın bir köşesine gitti, oradan bir boş konserve kutusu aldı. İçindekileri çuha ile örtülmüş küçük masalardan birinin üzerine döktü, bir adım geri çekildi ve eserini gösteren sanatçı gibi gururla: "Bak!" diye haykırdı. "Şunlara bak! Sence ne bunlar?"

Öylesine pırıl pırıl taşlarla dolmuştu ki küçük masanın üzeri, hepimiz oraya yöneldik. Her biri elmas gibi parlayan koyu renkli taşlarla doluydu masa.

Babam birkaç dakika kuşku içinde baktı, sonra dayıma dönüp, "Ne bunlar peki," diye sordu. "Elmas mı?"

Dayım iki elini yana açarak, "Bilmiyorum enişte," dedi. "Eyüp de bilmiyor ne olduğunu. O sadece bana söyledi bu taşların bulunduğu yeri, biz de İbrahim abimle birlikte gittik, bir miktar topladım. Daha binlerce var orada. Elmas değilse bile, mutlaka kıymetli taş bunlar. Baksana nasıl da parlıyorlar!"

"Eyüp niye size söyledi?" diye çıkıntılık yaptı babam. "Madem bu kadar zengin bir maden buldu, size niye söyledi? Kendi alıp niye satmıyor?"

"Eyüp öyle biri değil Nejat, (babamın adı Nejdet'ti ama annem de anneannem de ona Nejat derdi)" diye araya girdi ninem. "O ermiş bir adam. Parada pulda gözü yok. Onun melekleri var, onlar kulağına bazı şeyler fısıldıyor, o da gelip bunları bize anlatıyor."

Babam matematikçiydi. Zonguldak'ta öğrencilere ders verecek kadar matematik bilgisi vardı. Kolay kolay da "hurafelere" inanacak biri sayılmazdı. Hatta o yıllarda bile onda bir "ate" yan bulmuştum. Şimdi düşündüğümde, din ile hiç ilgisi olmamıştı. Bu nedenle de bizlere dinsel öğretilerde asla bulunmadı, Kuran kurslarına göndermedi, hep pozitif bilime yöneltti. Konya'da kaldığımız süre içinde dedem ve anneannemin zorlamasıyla Kuran kurslarına gönderilmiştim bir süre, ama babam gelir gelmez bu eyleme hemen son vermişti ve bir daha da beni o tür kurslara göndermemişti ailem.

"Ahmet," diye itiraz etti hemen babam. "Sen üniversite öğrencisisin. Bu gibi büyücülük, falcılık işlerine pek inanmazsın diye düşünüyordum, ama gördüğüm kadarıyla kendini kaptırmışsın. Bu Eyüp işi bana biraz palavra gibi geldi. Nedir bu adamın özelliği, neler anlatıyor size?"

"Ama enişte," diye itiraz etti Ahmet dayım. "Şunlara baksana, nasıl da parlıyorlar. Bunları bize Eyüp söyledi. Üstelik daha anlatacaklarım var. Bakın söylemiştim. Eyüp diyor ki, daha buralarda bir çok maden varmış: Kömür, demir, çinko, magnezyum..."

Babam hala kuşku içindeydi. "Epey şey biliyor bu Eyüp desene," diye alaycı bir sesle İbrahim dayıma döndü: "Sen ne diyorsun İbrahim?"

İbrahim dayım biraz daha temkinli bir adamdı. "Bilmiyorum," diye cevap verdi babama. "Ahmet çok heyecanlı. Gidip bakmakla bir zarar görmeyiz. Geçen gittiğimizde ben de gördüm o parlak taşları ve üstelik orada daha çok var. Kimbilir..."

Babam yine kuşkucu bir halde, "Bu Eyüp sizden ne istiyor? Ona para veriyor musunuz," diye sordu.

Bu kez dedem girdi devreye. "Dini bütün bir adam, Allah ile konuşabildiğini bile söylüyor Necdet," dedi. "Ermiş bir adam. Cafer ile Neriman'ın sınavlarının sonuçlarını bile söyledi bize."

"Ne dedi?"

"Önce uzun uzun bekledi. Bir şey söylemedi. Sonra neden beklediğini açıkladı. Meğerse müdür beyin eli kağıtların üzerindeymiş, o elini kaldırmadıkça Fazlı kağıtlara bakamıyormuş."

"Fazlı mı? O da kim?"

"Eyüp'ün cinlerinden birinin adı Fazlı."

"Bu Eyüp falcı yani?"

"Ermiş," diye düzeltti anneannem.

"Bir tane mi cini var," diye sordu babam alay edercesine.

"Hayır, iki taneler..."

"O da mı erkek?" Babam artık iyice makaraya sarmaya başlamıştı.

"Tövbe de," diye çıkıştı anneannem. "Onların kadını erkeği mi olurmuş. Onlar cin!"

Babam lafı uzatmadı, büyükbabama döndü:

"Diyelim ki bunlar kıymetli taşlar, madenler. Bizimle ilgisi ne?"

"Olur mu enişte," diye yine araya girdi Ahmet dayım. "Yasaya göre, maden bulduğun arazi sana ait olur. Bunu Ankara'da

iyice araştırdım. İnan öyle. Eğer kömür madeni bul, bunu kanıtlarsan, tüm arazi senin oluyor."

Babamın bilmediği konuydu belli ki. Üstelik de kömür işleriyle uğraşan bir şirkette, TCDD'de çalışıyor, tonlarca kömürün sevkiyatının başında duruyordu, ama maden bulanın arazinin üzerine konduğunu bilmiyordu.

"Bunları ayrıntılarıyla yarın konuşuruz," diye kestirip attı. "Yarın yine gelecek mi bu Eyüp denen ermiş?"

"Her gün uğrar bize," diye cevap verdi anneannem.

"Bolkar'daki uçak kazası ne oldu?" diye konuyu değiştirmeye çalıştı babam. Dedem, havalar daha da düzeldikten sonra bir süre uçakların oralarda dolaştığını, helikopterlerin inip kalktığını, bölgenin uzun süre jandarma tarafından yasaklandığını söyledi.

Ahmet dayım hala heyecan içindeydi: "Yarın Bolkar'a çıkacağım. Çıkabildiğim yere kadar tırmanacağım. Eyüp oralarda da madenlerin olduğunu söyledi."

Babam artık iyice kuşkulanmaya başlamıştı: "Yahu bu Eyüp oralara çıktı diyelim hadi, peki bu madenler gözle görülür şeyler mi ki, böyle söyleyebiliyor? Hadi bakın anladım, yüzeye çıkacak kadar bol ve erimiş, ki bu da pek inandırıcı değil. Diğer madenler? Demir, magnezyum ya da çinko da öyle kolayca gözle görülebiliyor mu yani?"

Sesinde alaycı bir ton vardı.

Ninem, "Eyüp'e de Fazlı söylemiş," diye cevap verdi.

"Fazlı nereden biliyormuş?"

Anneannem yine bir "destur" çekip mutfağa doğru seyirtti.

Ahmet dayım anlamıştı babamın tavrını, "Sen bizle dalganı geç bakalım enişte," diye sitem etti. "Yarın görürsün."

Parlak taşlar kararıyor

O gece başkaca tartışma olmadı.

Ertesi gün öğlene doğru Eyüp geldi. Babam ile aralarında belirli bir soğukluk vardı. Anneannem annemi dürtüp, "Nejat'a bir şey söyle," diye mırıldandı. "Bizim Eyüp, kocan yüzünden küsüp gidecek..."

Annem safça, "Nereye gidecek?" diye sordu.

Ninem derin bir of çekip yine mutfağa kaçtı.

Belli ki babam tüm gece düşünmüş. Ahmet dayıma seslendi.

"Ahmet, dün gösterdiğin şu parlak taşları bir getirsene!"

Dayım bir leylek gibi sekerek bir çırpıda konserve kutusundaki parlak taşları getirdi babamın eline tutuşturdu. Taşları teslim ederken de, "nasılsa bunlardan çok var daha," diye de ekledi.

Babam teneke kutuyu aldı ve dışarı çıktı. İbrahim dayımdan bir küçük odun ateşi yakmasını söyledi. Bir süre sonra harlanan ateşin üzerine içinde parlak taşlar olan kutuyu koydu. On dakika kadar kimse konuşmadan öylece beklediler. Biz çocuklar da merakla neler olacağını izliyorduk.

On dakika sonra iyice kızmış teneke kutuyu babam yufka maşası ile tutup içindekileri yere döktü.

Herkes büyük bir hayret nidasıyla bağırdı.

Bütün parlak taşlar simsiyah olmuştu.

"Bunlar ne elmas ne de kıymetli taş Ahmet," dedi. "Bilebildi-

ğim kadarıyla bunlar pirit... Doğada parlak bulunurlar, ama çok çabuk da bozulurlar. Lise bilgisi işte..."

Dayım ne diyeceğini bilemedi. Eyüp'e baktı. Eyüp de taşlara hayretler içinde bakıyordu. Ya da bize öyle geliyordu. Ancak, şaşkındı gerçekten. "Ama," dedi yutkunarak. "Bu imkansız..."

Babam onları sakinleştirmesi gerektiğini anlamıştı herhalde ki, "Ama yine de umutsuzlanmayın," diye devam etti. "Piritin olduğu yerde bakır da bulunur diye yine liseden aklımda kalan bir bilgi var. Belki bulduğunuz bakır işe yarar. Belki gerçekten zengin bir bakır cevheri vardır Bolkar'ın eteklerinde."

Sanki onları avutmaya çalışır gibi konuşuyordu. Kendisinde de bir umut belirmiş miydi, onu gerçekten çözememiştim çocuk yaşımla. Ama sonradan ortaya çıkacaktı ki, babam da umutlanmış.

Babamın da umutlanması üzerine Eyüp şalvarının cebinden yassı bir kaya parçası çıkardı ve babama gösterdi. Gerçekten çıkardığı yassı kaya parçasının üzerinde açık şekilde erimiş bakır görülüyordu.

Babam bir süre Eyüp'ün uzattığı taşa baktı, parmağıyla üzerindeki bakıra elini sürdü. Yerinden oynatmaya çalıştı. Bakır yerinden oynamayınca, sustu.

Konuşacak çok şey vardı babam için belki, ama sırası değildi.

Ahmet dayım hemen atıldı: "Çocuklar hazırlanın! Bolkar'a doğru bir yürüyüşe çıkacağız. İbrahim abi, sen de geliyor musun?"

İbrahim dayım itiraz etmedi. Bizler ise müthiş heyecanlandık. Hemen ayakkabılarımızı giydik. Hazırlığımız da oydu zaten.

Bir saat sonra Bolkar eteklerindeydik ve tırmanmaya başlamıştık.

Babam bizle gelmemişti. Dedem ile yaman bir tavla maçınna dalmışlardı.

"Çok fazla kartal olur buralarda," diye uyardı dayım Bolkar eteklerine geldiğimizde. "O yüzden birbirimizin belinden tutarak tırmanalım. Yorulduğumuzda mola veririz."

"Çok var mı gideceğimiz yere," diye sordu İbrahim dayım.

Ahmet dayım Eyüp'e baktı.

Eyüp tuhaf bir adamdı. Kendisine soru sorulmadıkça asla cevap vermiyor, konuşmuyordu.

"Çok değil," diye kestirip attı.

Bir süre sonra babamın pirit dediği, pırıl pırıl taşların olduğu noktaya geldik. Gerçekten göz alıcı bir manzaraydı. Sanki her yer elmasla döşenmişti. Hemen daldık, alabildiğimiz kadar toplamaya başladık.

İbrahim dayım itiraz etti: "Eniştem dün gösterdi işte! Bir boka yaramaz taşlar bunlar. Niye topluyoruz ki?"

Ahmet dayım, "çocuklar topluyor," diye yanıtladı onu. "Ben de anladım artık bir işe yaramadıklarını. Başka bir şey aramaya çıktık biz."

"Ne aramaya?"

"Eyüp'ün cebindeki gibi, erimiş bakır cevheri aramaya..."

Akşam eve yorgun argın döndüğümüzde gerçekten dayılarımın cebinde üzerinde erimiş bakır bulunan bir kaç taş vardı. Taşların üzerindeki erimiş bakır Eyüp'ün elindeki kadar kocaman değildi, ama yine de civarda bakır olduğunu göstermeye yetiyordu.

Numuneleri gösterince, babam da ikna olmuşa benziyordu artık.

Sonunda aile meclisi toplandı ve her türlü toprak numunesinden birer parça çıkartılmasına karar verildi. Tam üç gün boyunca Bolkar'ın eteklerinden, Top Tepesi'nden, Çakıt kıyısından, Aladağ eteklerinden bir yığın toprak parçası toplandı, ayrı ayrı bez torbalara kondu ve babama teslim edildi.

Babam onları Ankara'da Maden Tetkik Arama Enstitüsü'ne götürüp teslim etti. Bir dilekçe ile "maden bulduklarını" belirtti ve maden çeşitlerini de altına yazdı. Ayrıca, Eyüp'ün yönlendirmesiyle madenlerin isimlerine kömür, demir gibi başka madenlerin de bulunduğunu dilekçesine ekledi. Sonuçlar için de gün aldı. Bu arada cevherlerle ilgili karar verecek olan kurum da yüklüce miktarda para talep etti. Sonuçta onlar da bu işe mesai harcayacaklar, laboratuvarlarda incelemeler yapacaklardı.

Çaresiz, talep edilen para verildi. Elbette para da babamdan ve annemin bileziklerinden çıktı. Her iki büyük dayım da çalışmıyordu, büyükbabam ise artık emekli olmuştu ve evi zorlukla çevirebiliyordu. Benim yaşıma yakın olan dayım ve teyzem ise okuduklarından ekonomik bir katkıda bulunamıyorlardı eve. Daha da kötüsü, bir çok harcamaları oluyordu ve bu da büyükbabamı zor durumda bırakıyordu.

Üç aydan biraz fazla zaman sonra tetkik sonuçları geldi: MTA'ya babamın teslim ettiği torbalardan bir tek bakır gerçek çıkmıştı. Diğerleri bildiğimiz topraktı. Bakır ise, altın ile karışık olduğu için ne bakır olarak işe yarıyordu ne de altın olarak. Ba-

bamın öğrendiğine göre iki madenin birbirinden ayrılması çok pahalı bir teknoloji gerektiriyordu.

Bakır olduğu kesindi o dağlarda, ama öylesine büyük ve pahalı bir teknolojik yatırıma ihtiyaç vardı ki, bunu bütün ailenin varlığını satması bile karşılamıyordu.

Ahmet dayım uzun süre uğraştı, diğer madenler için bir umut olur diye cevher kazıları yaptırdı, ama hiçbir sonuç elde edemedi.

Bakırı ise unutmak zorundaydık.

Parlak taşlar ise gerçekten de babamın söylediği gibi piritti ve ticari hiçbir değeri yoktu.

Kısacası, koca bir maden hayali bir anda kül olup gitmişti.

Birkaç yıl sonra, dedemlerin evinin tam karşısında, Çakıt ırmağının karşı kıyısında, Aladağ'ın hemen eteğinde bir çinko işletme tesisi kuruldu ve tıkır tıkır çalışmaya başladı.

Eyüp bizi yanıltmıştı ve bambaşka yerlere yönlendirmişti. Meleklerinin gözleri Hürriyet gazetesinin bir zamanlar resimli roman kahramanı olan "Basri" gibi yukarıdan aşağı elips şeklindeymiş. Her şeyi görebiliyor, her şeye müdahale edebiliyorlarmış. Bizimkiler de bunları hep yutmuştu. Biz çocuklar ise yalnızca korkarak dinlerdik onun kısık sesle anlattığı meleklerini.

Sonra Eyüp ortadan kayboldu...

Yüklüce bir para koparmıştı bizim Pozantı ailesinden... Artık onlar da nereden bulduysa?

Şehir efsanesi böyle bitti, ama kâbusu yıllarca sürdü...

Beni öylesine etkiledi ki yaşananlar bir başka kâbusun yolunu açtı.

Belki bu olaylar, belki de başka şeyler...

KÂBUS V

Artık ortaokul son sınıfa gelmiştim. Babam TCDD'ki görevinden ayrılmış, o zamanki adıyla Ereğli Kömürleri İşletmesi (EKİ)'nin demiryolu departmanının başına geçmişti. Bize de, EKİ'nin elemanlarının kaldığı evlerden "K" tipi bir lojman vermişlerdi.

Tesislerde lojmanlar "K" tipi, "E" tipi, "C" tipi, "D" tipi, "B"-tipi ve Genel Müdürün oturduğu "A" tipi diye ayrılıyordu. En küçük ve kullanışsız evler bizim oturduğumuz "K" tipi evlerdi. Bir oda, ortadan paravanla ayrılınca iki oda haline gelebilen bir salon ve bir mutfak, o kadar...

Bize yetiyordu. Üç kardeş olmuştuk artık, ama yine de yetiyordu. Çünkü çok geniş bir verendası vardı ve kocaman da bir bahçesi...

Sonradan bir oda daha ilave ettiler "K" tipi evlere, o zaman biraz daha rahatladık, ancak orası "misafir odası" olarak ayrıldığından, eski yaşantımızdan yalnızca bazı eşyalar çıkmıştı, yoksa o oda asla kullanılmıyordu. Yeni alınmış mobilyaların üzeri, o sıralarda adet olduğu üzere beyaz çarşaflarla örtülüyordu: Buraya ev halkı oturamaz! Misafirler içindir!

Zaten ısıtılamıyordu da. Nemli Zonguldak havasında her daim insanı üşüten bir odaydı.

Kömür sobasıyla yaşıyorduk salon diye kullandığımız içiçe geçmiş iki odada. Mutfakta da kuzine sürekli yanık tutuluyordu. Sıcaklık isteyen her şey için kuzine yeterli oluyordu. Çay, kahve, yemek hep orada pişiyor, fırını da sürekli kullanılıyordu.

Hayatımın en büyük kâbusuna doğru dev adımlarla gittiğimi o sıralar bilmiyordum.

Öyle bir kâbustu ki, kırk yıl sürecekti ve hiç yakamı bırakmayacaktı.

Yaz başlarıydı. Okullar kapanmak üzereydi. Zonguldak Merkez Ortaokulu son sınıfındaydım ve ders çalışmaktan nefret ediyordum her çocuk gibi. Ama iyi bir yönüm vardı, çok fazla kitap okuyordum.

İşte bir gün yine salondaki kanepede oturmuş kitap okurken, okuduğum kitabın üzerine birkaç tel saç düştü...

Bir an "saçlarım dökülüyor," diye dehşete düştüm.

Çabucak saçlarımı iki elimle birlikte karıştırmaya başladım.

Kitabın beyaz sayfaları üzerindeki saçlar iki misline çıkmıştı.

Bugün baktığımda o kadar saçın dökülüyor olması, ergenliğe de bağlı olarak, normaldi diyebilirim, ama o anda tüm saçlarım dökülmüş gibi gelmişti bana.

Sonra "acaba gerçekten dökülüyor mu," diye saçımı çekiştirmeye başladım.

Doğal olarak elime birkaç saç daha takıldı.

İşte o andan sonrası tam bir kâbusa dönüştü...

Nasıl mı?

Meğerse "psikolojik" bir hastalığın tam ortasındaymışım, ama bunu anlamam için aradan tam yirmi yıl geçmesi gerekiyormuş.

Yıllar sonra, üniversiteyi bitirdikten sonra çok yakın dostum olan, şimdi artık yaşamayan Dr. Selçuk Alsan teşhisi koydu: Triko-tilo-mani... Yani Türkçesi "kıl kopartma hastalığı"...

Aslında her insanda bir miktar olan bir hastalıkmış bu, ama benimki kadar aşırıya kaçılması milyonda bir görülürmüş.

O sıralarda bunları bilmiyorduk elbette.

Başlarda saçlarımı sürekli ovuşturarak saçların dökülmesini seyrederken, bir süre sonra saçlarımı koparmaya başaladım. İşin garibi, hiçbir acı duymuyordum. Hatta bir süre sonra acının yerini tuhaf bir kaşıntı alıyordu ve daha çok yoluklamaya başlıyordum.

Kısa süre sonra liseye başlayacaktım, ama saçlarımla o kadar çok oynuyordum ki, ne ders düşünebiliyordum, ne okul ne de başka bir şey.

Önce para büyüklüğünde delikler açılmaya başladı. Ardından daha da büyüdü açıklıklar.

En korkuncu ise, lise 1'e başladığımda, ensem dışında, kafamda neredeyse saç kalmamıştı. Bu kez ensemdeki saçlarla oynamaya başlamıştım. Bir çeşit "saçlarımdan kurtulma" eğilimiydi sanki yaptığım. Sabahlara kadar kendimi tutuyor, ellerimi vücudumun altına sokuyor ve kendimi tutmaya çalışıyordum, ama nafile. Bir süre sonra dalgınlıkla veya alışkanlıkla elim yine saçlarıma gidiyordu.

Saçlarımdan daha az yolarım umuduyla, bu kez kaşlarıma

dadandım. Ama kaş dediğiniz nedir ki, iki gün sonra gözümün üzerinde kaşım kalmamıştı. Kirpiklere dadandım, onlar da bitti. Yine saçlarıma yöneldim.

Ailem müthiş huzursuzdu.

Küçük kardeşim kekeme olmuştu ve konuşamıyordu.

Bir tek ortanca kardeşim Namık... Psikolojik bir sorunu olmayan bir çocuk gibi davranan bir tek o vardı.

Annem de, babam da ne yapacağını şaşırmıştı. Müthiş bir panik vardı evde. Bendeki panik ise ölçülemeyecek derecedeydi. Neden ve niçin yaptığımı bilmeden, sürekli saçlarımı yolukluyordum.

Yaşlı bazı "kellerin" yaptığı gibi, sağ tarafta veya sol tarafta kulak üzerinde biriken saçlarımı üstlere doğru götürüp, açılan yerleri kapatmaya çalışıyordum, ama o da mümkün olmuyordu, zira kulak üzerindeki saçlarım yeterince uzun olamıyordu okul nedeniyle.

Artık tam bir bunalıma girmiştim. Kafamda saç yok denecek kadar az kalmıştı ve dehşetli utanıyordum.

Okula giderken sorun olmuyordu, şapka giyiyordum, ama sınıfa girince ve şapkamı çıkarınca herkes haklı olarak dehşet içinde bana bakıyordu.

Ensemdeki saçlara dadanınca, artık şapka da "keli" örtmez olmuştu.

Çoğu insan "saçkıran hastalığı" modasından korktuğu için benimle aynı sırada oturmak da istemiyordu. Mehmet Çelikel Lisesi'ne bizi servisler götürürdü Fener mahallesinden ve ben servis aracına her bindiğimde, etrafımda "önemli" bir boşluk

olurdu. Aslında servis aracı tüm öğrencileri alamayacak kadar sıkış tepiş giderdi, ama ben rahat giderdim, zira kimse bana yaklaşmazdı.

Lise birinci sınıfın sonlarına geldiğimde artık sınıfta şapka ile oturmaya başladım. Babam ve annem durumdan çok rahatsızlardı ve öğretmenlerle de şapka ile oturmam konusunuda anlaşmışlardı.

Yine de yanımda kimse oturmuyordu.

Sonunda beni Ankara'ya, psikiyatri kliniğine getirdiler.

O iki doktoru asla unutmayacağım. Hiçbir şey anlamadılar yaşadığım hastalıktan ve bunu kısa boylu olduğum için üzülmeme, kendimi çirkin gördüğüm için kendimden intikam almama bağladılar ve bana hiçbir tedavi önermeden geri gönderdiler. Doktorlardan kısa boylu olanı sanki beni tedavi edecekmiş gibi, "Bak," demişti, "ben de kısa boyluyum, ama doktor oldum ve halimden de çok mutluyum."

Gülememiştim bile. Zonguldak'a döndük.

Değişen bir şey olmadı.

Lise sona kadar saçlarımı yoluklayarak geçirdim bütün sınıfları. Zaman zaman düzeliyordum, ama bir süre sonra yeniden başlıyordu.

İşin tuhafı, tıpkı kadınların "ağda" yapmaları gibi, yoluklanan saçların yerine yenisi daha da gür olarak çıkıyordu. Ama ben onları da yaşatmıyordum.

Saçlarımı seyreltmem mümkün oldu ileriki yaşlarıma kadar, ama asla bitiremedim. Mutlaka kafamdaki bir bölge açık oluyordu, ama hiç saçsız kalmıyordum. O sıralarda saçları ustura-

ya vurdurmak veya sıfır numara kestirmek çok komik kaçıyordu, o yüzden yanaşmıyordum, ama zaten hep öyle gezemeyeceğimden, büyüdükten sonra yine başlayacaktım. Sonradan çok değer verdiğim, şimdi artık aramızda olmayan Dr. Selçuk Alsan koymuştu teşhisi ve saçlarımı usturaya da vurdursam, bundan o sıralarda kurtulma şansımın olmadığını söylemişti.

Daha sonra Selçuk Alsan literatürden bu hastalığın nedenlerini araştırdı ve şu sonuca vardı: Anksiyete...

Adı?

Triko-tilo-mani...

Tedavisi?

Yok!

İlacı?

Yok... Ağır depresyon ilaçları veriyorlar, ama işe yaramıyor.

TCDD'de işe başladım, baba mesleğinin devamı olarak. Bir de sevgilim var ve benim bu hastalığımdan da haberdar. Zira saçım asla eskisi gibi tamamen yok olmuyor, ama yine de sıkıntılı durumlar yaşıyorum.

Bir ara saçımın uzun kısımlarından kesip, olmayan yerlere yapıştırmaya bile başlamıştım.

Durum giderek vahimleşiyordu ve bunu bir türlü engelleyemiyordum. Hiçbir ilaç fayda sağlamıyordu. TCDD'de çalıştığım bürodaki arkadaşlarım da tuhaf tuhaf bakmaya başlamışlardı bana. Kurum doktorundan rapor istedim, niyetim saçlarımı kazıtmaktı, ama izin vermedi. "Kazıtsan da değişmez, bir süre sonra yine başlarsın," demişti tıpkı Selçuk Alsan'ın yıllar sonra söyleyeceği gibi.

Ardından da eklemişti: "Evlenince geçer."

Evlendim, ama geçmedi. Azaldı, kontrol altına alındı, ama asla geçmedi.

Yaşım ilerledikçe, anksiyetenin yani endişenin azalması gerekiyordu. Dr. Selçuk Alsan'ın teşhisine dayanacak olursak, ilerleyen yaşlarda artık tamamen ortadan kalkması gerekiyordu. Zira artık "endişe" edecek bir gelecek kalmıyordu insanın elinde.

İki ihtimal vardı: Ya benim hastalığım endişeye dayanmıyordu, başka bir şeydi. Ya da, ilerleyen yaşıma rağmen endişe beni terk etmiyor, bir endişenin yerini başka bir endişe alıyordu. Ama artık her ikisinin de önemi kalmadı.

Bu çok zahmetli ve uzun bir konu aslında ve sanırım yalnızca yaşayan kişiyi ilgilendiren özel bir saplantı. Bu nedenle uzatmanın anlamı da yok. Bir kabus olarak hayatıma girdi ve beni hiç terk etmedi.

Sonradan öğrendim ki, erkeklerin çoğunda, kadınların ise bazılarında zaten bu hastalık varmış. Ancak erkeklerde daha çok sakal ve bıyıkta görülürmüş, kadınlarda da saçlarda ama kadınlarda saçlar çok uzun olduğu için pek sorun çıkarmazmış.

Saçlarımı uzatmak gerektiğinde karar kılmıştık Selçuk Alsan ile, o zaman azaldığını fark ettik ikimiz de. Anıcak nereye kadar saç uzatabilirdim ki? Uzun saç moda olduğunda gençtim ve bu hastalıktan o şekilde kurtulabiliyordum. Sonra saçlar kısalınca yine sorun çıkmaya başladı.

Bu kâbus asla bitmedi, ama baştaki dehşetini kaybetti, hatta kâbus niteliğini de yitirdi. Ancak, bütün bir gençliğimi, hatta orta yaşımı büyük mutsuzluklarla geçirmeme neden oldu.

Önemli olan kafamda saç olması değildi bir yaştan sonra, özellikle de evlendikten sonra, önemli olan benim bu hastalığı irademle yenemeyişimdi. Dışımdaki "ben" içimdeki "ben"e yenilmişti ve ben bunu asla kabul edemedim sanırım.

Hala o günlerin kâbusu üzerimde dolanır ve arada bir elim saçlarıma gider.

Sakal bırakırım kimi zaman, bir süre sonra onlarla da oynamaya başlayınca hemen keserim. Ancak baktığımda, bana benzer bir yığın insan olduğunu da görüyorum. Aşırı değil benim gibi belki, ama çoğu erkekte "kıl koparma hastalığı (triko-tilo-mani)" mevcut...

KÂBUS VI

Yıl 1971...

11 Mart'ı 12'sine bağlayan gece...

Saat sabaha doğru 01.40...

İskenderun'dan Ankara'ya, o sıralarda "paşaya kelle yetiştirmekle ünlü" Gazanfer Bilge otobüsüyle geliyorum. Henüz "duble yol" modası başlamamış. Tek şerit... Adana'da kısa bir mola verdi otobüs. Biri elime limonata tutuşturdu, uykudan uyandım. Ben firmanın ikramı sandığımdan bir dikişte bitirdim ama adamın biri dürtüp limonata parasını istedi. Otobüs kalkmak üzere. Öğrenciyim, cebimdeki kuruşun bile benim için değeri var ve elimde boş bir bardak, tepemde para isteyen bir adam...

Çaresiz parasını verdim, ama kendime de kızıp duruyordum... Koltuk numaram 9... Üçüncü sıra, şoför arkası cam kenarı. Yanımda oturan orta yaşlarındaki adam ilk kez Adana molasından sonra dikkatimi çekiyor. Konuşuyoruz. Elektrik mühendisiymiş, İskenderun'da işi varmış, Ankara'da çalışıyormuş vs... O kadar çok konuşmaya başladı ki, sıkıntı bastı. Arkada boş koltuklardan birine geçmek istiyorum, ama adamın kalkması lazım. Susmuyor ki araya girip izin isteyeyim...

Sonunda sustu ve ben de uyumayı başardım.

Kaza...

Uyandığımda zifiri bir karanlık. Rüyadayım sandım, sol elimle cama dokundum, yok... Yanıma baktım, hiçbir şey görünmüyor. Ama çığlıklar ve inlemeler var... Ne olduğunu anlayamadım ve hemen İskenderun'daki akrabalarımın yolda yemem için verdikleri muzları aramaya başladım. El yordamıyla muzları ararken, annemin ördüğü kırmızı yün ceketi buldum. İçin için sevindim, çünkü annem daha önce iki kez biri mavi biri kırmızı iki ceket daha örmüştü ve ben ikisini de kaybetmiştim. En azından bunu kaybetmediğim için annemin sevineceğini düşündüm. Ne olduğunu tam olarak hala anlamamıştım, ama bir kaza geçirdiğimiz belliydi. Kalktım, yanımdaki koltuk yoktu o nedenle koridora rahatlıkla geçtim, ön kapıya yöneldim, ama geçmem mümkün değil. Adamın biri, "ayakkabılarım, ayakkabılarım nerede, bulamıyorum," diye bağırıyordu. Ön kapıya giden yol tamamen insan vücutlarıyla ve koltuk iskeletleriyle tamamen kapanmıştı. Arka tarafa yürüdüm. Daha rahattı.

Arka kapıdan indim, ama bir tuhaflık var. İyi göremiyorum. Sonra fark ettim ki, sağ gözüm görmüyor. Tek gözle bakıyorum. Sol gözümü kapattım, gökyüzüne baktım. Yıldızları görmek için. Karanlık. Sol gözümü açtım, yıldızları gördüm, ama artık kaza olduğundan eminim, bu kez bende yarattığı hasarın farkında değilim.

Otobüse doğru yürüdüm yeniden, bindiğim otobüs duran bir kamyona arkadan çarpmış ve çarpmanın etkisiyle de yolun sağında durmuş. Ön taraftan inseymişim doğrudan çok sarp olmasa da bir uçuruma düşecekmişim.

Şok halinde otübüsün etrafında dolanmaya başladım. Kazayı gören arabalar yavaşlıyor, ama durmuyorlardı. Sonunda bir otobüs durdu, ağır yaralıları Aksaray hastanesine götürdü. Aksaray hastanesi o sıralarda trafik hastanesine dönüştürülmemişti. Ardından Gazanfer Bilge boş bir otobüs gönderdi sanırım. Ona bindik. Benim ise sağ kaşımın altında bir parça kopmuş, ondan akan kan da göz çukurunu doldurmuş ve kurumuş, o yüzden göremiyormuşum (bunları sonradan doktor söyledi).

Kaza geçirdiğimiz arabada benim gibi hafif yaralı arkadaşla ve kazandan yara almadan kurtulan daha birçok insanla birlikte firmanın gönderdiği otobüse bindik. Sağ gözüm hâlâ görmüyordu.

Darbe olmuş...

Birkaç saat sonra, o sıralarda Ankara Şehirlerarası Otobüs Terminali, TCDD Genel Müdürlüğü'nün yanındaydı. İndik, ama otogarın içinde bir mahşer kalabalığı. Daha önceleri defalarca seyahat ettiğim halde, Ankara otogarını hiçbir zaman o kadar kalabalık görmemiştim.

Bir tuhaflık var ama ne olduğunu bilmiyoruz bana yardım eden arkadaşla. Meğerse 12 Mart darbesi olmuş o gece ve sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş. Kalabalık o yüzden bekliyormuş otogarda.

Arkadaşım askerlerle konuştu ve yaralı olduğumuzu, trafik kazası geçirdiğimizi, benim gözümden yaralandığımı, acilen hastaneye gitmem gerektiğini söyledi. Sonradan anlaşıldı ki, onun benden daha fazla ihtiyacı varmış hastane kontrolüne. Kaburgaları kırılmış.

Sabahın altısı veya yedisinde bir askeri jip geldi ve bizi Hacettepe hastanesine götürdü.

Beni kollayan ve ondan sonra bir daha hiç görmediğim arkadaşımla Hacettepe hastanesine gittik. Onun kaburgalarında ciddi kırıklar varmış. İlk anda sıcaklığından olsa hissetmemiş. Onu başka bir odaya aldılar, beni başka odaya.

Sokağa çıkma yasağı olduğu için, hastanede iki doktor var. Biri geldi gözüme baktı, "Sağ kaşın altında parça kopmuş, bir kanca atalım gitsin," dedi.

Öteki, "Ya güzel çocuk. Gözleri de çok güzel. Yazık olur, bence 05 sütürle dikelim, az iz kalır," dedi.

"Saçmalama," dedi ilk doktor. Kimse yok şu anda 05 sütürü nereden bulacağız?

Beni kollayan doktor, "Teknisyene bir soralım, belki vardır," dedi.

Teknisyeni çağırdılar. "Hocam, bütün dolaplar kitli, değil 05, hiçbir sütur bulamayız şimdi. Anahtarlar nöbetçi doktorda olacaktı, ama o da gece gelemedi," dedi.

Bana göre iyi olan dokor, "Nerede bu sütürler?" diye sordu.

Bana göre kötü doktor, "Kanca atalım gitsin," dedi yine.

"Malzeme odasında, kilitli dolapta."

"Camlı mı o dolap?"

"Evet," dedi teknisyen.

"Kır camı o zaman ve bana 05'lik sütür getir."

"Ama hocam..."

"Dediğimi yap," dedi iyi doktor. "Sorumluluk bende."

Canlı canlı dikiş

Teknisyen gitti. Sırt üstü yatıyorum. Yüzüme, yaralı gözüm açıkta alacak şekilde bir örtü örttüler. 0.5 iplik geldi, ama bu kez o sıralarda "narkoz" denen uyuşturucu yok. Teknisyene onu da sordular, nafile. Yok.

Kanca takmayı aklına koymuş olan doktor, "Uğraşma," dedi ötekine son kez. "Tek kanca at, zamanla o da kapanır."

"Kapanmaz," dedi beriki. "Parça kopmuş, orası boşluk kalır ve çok çirkin olur."

"Ne yapacaksın o zaman," dedi bana göre kötü olan doktor. "Canlı canlı dikecek halin yok ya!"

"Kendisine soracağım," dedi iyi doktor.

"Bak delikanlı," diye döndü bana. "Narkoz yok. Yaralı bölümü uyuşturma şanımız yok yani. Bu durumda canlı canlı dikeceğim parçalanan yeri, dayanabilecek misin?"

Bütün konuşmalara tanık olduğum için razı oldum. Sonuçta yirmiyaşında bir gençtim ve aklım sıra çirkin olmak istemiyordum.

Canlı canlı diktiler... Canım çok yandı, ama dayandım.

Yine de iz kaldı gözümde, ama çok belirgin değil. Yüzüm kızardığında (genellikle de içki içtiğimde) ortaya çıkıyor.

Dikiş işlemi bitti, beni zorla hastaneye getiren kazazede arkadaşımla karşılaştım. Üç kaburgası kırıkmış meğer.

Bir daha da karşılaşmadık. Adını bile bilmiyorum. Söylemişti, ama anımsamıyorum.

Ardından ertesi gün gazetede kaza haberi çıktı: 8 ölü... Yanımda oturan elektrik mühendisi de ölmüş...

O yıllarda telefon ile konuşmak bir işkence... Yıldırım yazdı-

rıyorsunuz birkaç kat pahalı, ama ona rağmen iki saatten önce bağlanmıyor telefon. Sonunda Zonguldak'taki aileme ulaştım ve durumu anlattım.

Sabah babam geldi, beni de taburcu ettiler, ama aynaya bakmaya korkuyorum. Hala gözüm sargılı, altından ne çıkacağını merak ediyorum.

İlk görünüm korkunçtu, ama zamanla düzeldi ve yalnızca, çok dikkat edildiğinde yara belli oluyor.

Artık bir önemi de kalmadı, ben bile farkedemiyorum yarayı.

Ardından babam geldi Ankara'ya... Sıhhiye üzerinden halamlara, Güvenlik Caddesi'ne doğru yürüyoruz.

"Baba," dedim... "Gözümde iz kalabilir, doktorlar öyle söyledi. İleride estetik yaptırabilir miyiz?"

Aklım "yakışıklı kalmakta". Daha bir tane kız arkadaşım bile olmamış doğru dürüst. Şimdi de gözünde kocaman yara olan bir delikanlı... Daha önce varsa bile, artık hiç şansım yok demek bu.

"Tabii oğlum," dedi babam, "merak etme, ne gerekiyorsa yaparız..."

Bir şey yapılmadı elbette. Hala gözümün hemen üzerinde, kaşımın altında ciddi bir yara var, ama gerçekten belli olmuyor. Ya da ben alıştım, görmüyorum.

Ancak aynaya dikkatle baktığımda görebiliyorum. Yirmili yaşlarda önemliydi, ama şimdi artık önemsemiyorum.

Sevgilim yok

Ama işin hazin tarafı, yirmili yaşlarda kısa boylu, herhangi albenisi olmayan, sadece gözleri ile konuşabilen bir adamın sağ

gözünde kocaman bir parça kopması var... Nasıl kendime sevgili bulacağım, mesele bu.

Yirmi seneye yakın da zaten bulamadım. Bu gözümdeki yaradan kaynaklanmadı, beceriksizliğimden kaynaklandı.

Bana güzel gelen, karşılaştığım hemen her kıza daha "merhaba" bile demeden "seni seviyorum" demekten ya da olur olmaz zamanlarda ve yerlerde "beni seviyor musun," diye sormaktan kaybettim.

Yıllar sonra birlikte olduğum ve sonradan da otuz yıl evli kaldığım karım ile de böyle tanışmış, görür görmez de "seni seviyorum, aşık oldum," demiştim. Tabii ciddi de bir tokat yemiştim. Elbette ciddi tokat değil, "hayır" tokatıydı yediğim.

"Seni seviyorum," demenin bu kadar büyük bir suç olduğunu o yıllarda öğrenmiştim ve tam otuz yıl sonra birine aynı şeyi söyledim.

Sonuç aynıydı.

Bir Fransız arkadaş edindim aralarda ve ona seni seviyorum dedim, o da bana "ben de seni seviyorum," demişti. Çok şaşırmıştım.

Bizim sevgi anlayışımızın çok ama çok yanlış olduğunu, tutku ile sevgiyi ayıramadığımızı bana da o öğretmişti.

"Prefecture Police"ti, yani beni yanında tutmaması gereken bir insandı. Bellville'de, 1940 evlerinde kalıyordu ve tuvalet bile ortaktı, tüm kat olarak...

Sonunçta, gözümdeki yarayı da görmedi Evelyne..

Dehşet Fransa'nın göbeğinde yakamı bırakmıştı...

Ama sonra yeniden başladı...

KÂBUS VII

11 Temmuz 1972...

20'nci yaşımı bitirdiğim gün...

Dünyanın gözü İzlanda'nın başkenti Reykjavik'te. Aslında 3.Dünya Savaşı, ama ben dahil kimse farkında değil. O güne kadar satranç denen oyunu bilmeyen insanlar bile satranç ile ilgilenmeye başlamış.

Yeni öğrendiğim günler ve her gün gazetede (daha önce hiç olmadı, sonra da olmadı) Bobby Fischer ile Boris Spassky arasında dünya satranç şampiyonasının notasyonları veriliyor...

Rus Dili ve Edebiyatı'nda okuyorum o sırada ve Rus kültürü ile yetişiyorum bir anlamda. Rusya ve devamı Sovyetler Birliği'nin bir parçası olarak bütün yüreğimle Boris Spassky'yi destekliyorum. O sıralarda zaten müthiş bir Amerika düşmanlığı var ve ben de o saflardayım.

Reykjavik'te oynanan satrançtan çok bir rejim ve ideoloji kavgası, ama farkında değilim, içimden hep Spassky'yi desteklemek geçiyor. Sosyalizm orada ve ben de sol yumruğu havada gezen delikanlılardan biriyim.

Birinci oyun: Kura çekiliyor herhalde, Spassky beyazlarla

başlıyor. İlk oyunda Fischer büyük bir hata yapıyor (belki de bilerek, zira bilerek yaptığı söyleniyor), Spassky'nin h2'deki piyonunu alıyor ve satrançta "Fil hapsi" denen tuzağa düşüyor. Bir taş geri düştüğü için de terk ediyor. Birinci oyun Spassky'nin...

İkinci oyuna çıkmıyor Fischer... Spassky 2-0 önde... Dünya şampiyonası gibi bir turnuvada 2-0 öndeyseniz eğer, gerisini Petrosyan gibi beraberliğe yatarak kazanırsınız. Ama Spassky de hırslı ve oyunu "şarlatanlıklara bakarak kazanmayacağım, bu bana yakışmaz," diyor ve devam ediyor.

"Brooklyn'li" Fischer, o güne kadar birkaç kez karşılaştığı ama hiç yenemediği Spassky ile karşılaşmaya başladığı dünya şampiyonasında ilk iki oyunu kaybediyor.

Yazdığım gibi, o sıralarda bir dünya savaşı daha oluyormuş, ama hiçbirimizin haberi yok. Dünyanın yararına olan belki tek dünya savaşı. Çünkü Fischer-Spassky maçından sonra Türkiye'de bile(!) satranç gözde bir oyun haline geldi, insanlar böyle bir oyunun farkına vardı.

Türkçe "Şah Mat" diye gösterime giren, asıl adı "Pawn Sacrifice (piyon fedası)" olan filmi izlemediyseniz, satranç bilmeseniz de izlemenizi öneririm.

Asıl savaş ABD-SSCB arasında

İki beyin çarpışmıyor orada, iki ülke çarpışıyor: Sovyetler ve ABD...

O güne kadar dünya şampiyonluğunu kimseye kaptırmamış olan Sovyetler, ilk kez kendilerine meydan okuyan ve elemeleri geçip, eski dünya şampıyonu Petrosyan'ı, dünyanın en iyi beş

oyuncusundan biri sayılan Korşnoy'u ezerek geçen biri olarak Spassky'nin karşısına oturacak.

Satranç denen oyunu o güne kadar hatırlamayan tüm dünya medyası bir anda Fischer üzerinde yoğunlaşıyor. Fischer ise bu denli ilgiden son derece rahatsız. Aslında bize göre normal bir insan da değil. Tesla gibi asosyal ve kuşkucu...

"Pawn Sacrifice" filminde biraz çarpıtma var, zira o günleri yaşadım ve Fischer'in inanılmaz kaprislerine Spassky'nin "bu adamı yeneceğim" inadı yüzünden razı olduğuna tanıktım. İstese Spassky, Fisher'in kaprislerine direnip, masa tenisi odasında oynamaya razı olmayabilirdi, ama oluyor. Hem 2-0 önde olmanın avantajına güveniyor hem de daha önce hiç yenilmediği bir oyuncunun kaprislerine rağmen onu yenebileceğini tüm dünyaya göstermek istiyor.

Fischer Yahudi, ama kendisine Yahudilerin ve Rusların tuzak kurduğunu, uçağını havaya uçuracağını, odasının CİA ve KGB tarafından dinlendiğini, Yahudilerin kendisinin dünya şampiyonu olmasını istemediğini söylüyor sürekli.

Reykjavik'e, dünya şampiyonası karşılaşmasına gideceği uçağa gazeteciler nedeniyle binmiyor ve uçağı bilerek kaçırıyor. Hükmen yenilmeyi göze alıyor ve kimseden habersiz sokaklarda dolaşıyor.

Evde uzanıp da her şeyi unutmaya hazırlanırken menajeri geliyor: "Kissenger telefonda," diyor. ABD Dışişleri Bakanı yani... Kissenger, "Dünyanın en kötü satranç oyuncusundan, dünyanın en iyi satranç oyuncusuna, maça çıkmalısın," diyor.

Anlatıldığı kadarıyla, o sıralarda ABD Başkanı olan Nixon üç kez arıyor Fischer'i...

Dünya savaşı yeniden başlıyor... ABD yapımı bir film olduğu için, şimdi kırk-kırk beş yaşlarında olanlar o günleri anımsamaz, ama müthiş bir kavga var ve burada Spassky'nin, daha da doğrusu SSCB'nin büyük suçu var. İnanılmaz kaprisler öne sürüyor Fischer ve sürekli Spassky'nin sinirleriyle oynuyor.

Örneğin, "Pawn Sacrifice" filminde sandalyesinde bir sıkıntı olduğunu söyleyip de incelenmesini isteyen Spassky değil, Fischer'dir... Aradan 44 yıl geçtiği için o günleri belki benim yaşımda olan ve satrançla ilgilenen çoğu insan anımsamaz. Fischer, sandalyemin altında bir sertlik hissediyorum, "Ruslar benim konsantrasyonumu bozmak için sandalyemin altına bir bıçak yerleştirdiler," diye itiraz eder...

Filmde bunu Spassky yapıyormuş gibi yansıtılır.

Sonunda SSCB'den Spassky'ye talimat da gelir: "Sen de itiraz et ve rakibini diskalifye et," diye... Ama Spassky razı olmaz. Zira yenme hırsı bürümüştür onu da.

Oyunlarda hile yok, Fischer gerçek bir satranç dehası

Burada şu söylenemez asla: Spassky batıdan yüklü miktarda para aldı ve o yüzden de yenildi...

Zira, geçen yüzyılın maçı olarak oynanan oyunların hepsi milyonlarca kez analiz edilmiştir ve çok açık bir Fischer dehası söz konusudur.

Spassky, ilk oyunda Fil hapsine giren Fischer'in yaptığına anlam veremez. Çok kolay kazanmıştır ilk oyunu ve tüm dünya da Fischer ile neredeyse alay etmektedir. İkinci oyuna çıkmaz, artık herkes Fischer'den umudu kesmiştir...

Üçüncü oyun en dramatik oyundur aslında. Satranç oynayanlar bilirler, Fischer hayatında ilk kez Benoni açılışı yapar (ya da savunması). Bütün yorumlar Fischer'in "intihar" ettiği yönündedir, ama oyunun ortasında Fischer alışılmış Benoni devam yolunu terk eder ve oyunu kazanır.

Watergate'te kaybeden, Vietnam'da kaybeden ABD'nin böyle bir zafere ihtiyacı vardır ve Fischer onlara bunu armağan etmiştir. 3. Dünya Savaşı'nın galibi ABD'dir, o zaman ilk ve hala tek...

Tarihe geçen 6. oyun

Satranç bilenler, 6. Oyunu çok iyi hatırlar. Muhteşem bir galibiyettir Fischer adına. Ne yaparsanız yapın, kurtuluşu yoktur oyunun. Benim duygusal olarak baktığım en önemli oyunlardan biri de 11. Oyun'dur, Spassky'nin piyonlarla aldığı müthiş oyun...

Oyunu internetten izleyebilirsiniz. Çocuklarınıza önce 1972 yılında ilk basımı Bilgi Kitabevi'nden yapılan "Asrın Maçı" kitabını alın ve notasyon öğretip o kitabı okumasını sağlayın, ardından da bir satranç takımı alıp önüne koyun ve taşlar nasıl hareket ediyor öğretin...

Bırakın dünya şampiyonu yetiştirmeyi, Türkiye'de vasat bir satranç oyuncusu olması bile imam diye gezinen tacizci sapıklardan korunması için ona akıl sağlayacaktır.

Görsel hafıza sağlayacaktır. Gördüğünü unutmamayı öğretecektir. Bırakın matematiği zayıf olsun, eğer oyun sonuna gelip de taşlar eksildiğinde, matematiği kendi kuracaktır...

ABD, soğuk savaş dönemi de dahil olmak üzere, bütün resmi satranç tarihi boyunca bir kez dünya şampiyonu çıkarttığında olay oldu, filmi bile çekildiği halde, neden ABD'li olmayanlar dünya şampiyonu olduğunda veya en azından dünya şampiyonuna meydan okuduğunda ortalık karışmadı?

Neden?

Neden Fischer, Karpov ile karşılaşmadı? Söyleyeyim: Kaybedeceğini biliyordu. Artık akıl sağlığı iyice kaybolmuştu ve en yakınlarından bile kuşku duyuyordu. Sonunda yargılanmaya kadar gitti vahim durumu.

Bir satranç dehasıydı, parladı ve söndü.

Ama hayat sadece satranç değil... Tıpkı başka şeylerin de "hayat" olmadığı gibi...

Benim için tam bir kâbustu, tıpkı bir önceki ve bundan sonraki iki kâbus gibi. Sosyalizm yerle bir olmuştu o anda. Kapitalizm dünyanın gözü önünde, yıllardır Rusların elinde olan satranç şampiyonluğunu elinden almıştı.

KÂBUS VIII

1 Mayıs 1977, Taksim meydanında bulunan veya bulunmayan herkesin beynine kazınmış bir tarihtir.

35 insanın kurşunla ya da ezilerek can verdiği Türkiye'nin kara sayfalarından biridir.

30 Haziran 1977 akşamı yakın doslarım Refik Toksöz, Asu Aksoy ve onların o sıralarda organik bağları bulunan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) elemanlarıyla birlikte, 1 Mayıs'taki İşçi Bayramı'na katılmak üzere Ankara'dan yola çıktık.

Bizim bulunduğumuz grubun toplanma noktası Beşiktaş, Akaretler yokuşuydu. Oraya vardığımızda büyük bir kalabalığın heyecanla Taksim'e doğru yürümeye hazırlandığını gördük.

Hemen TSİP'in kortejine katıldık ve biz de aynı heyecanla Taksim'e doğru yürüyeceğimiz saati beklemeye başladık.

Etrafta, o sıralarda "fruko" adını verdiğimiz polis kamyonları vardı. Onlara "yoğurtlu bakla" da derlerdi. Arkası açık bir kamyonda sıra sıra dizilmiş, beyaz şapkalı, yeşil giysili polisler müdahale için hazır beklerdi.

Ankara'da sıklıklıkla görürdük onları.

İstanbul'da da karşımıza çıkmışlardı doğal olarak.

Devrimci İşçi Sendikaları (DİSK) görevlileri kollarında kırmızı pazubantlarıyla güvenliği ve asayişi sağlıyorlardı.

Tam önümüzde ise Türkiye Yazarlar Sendikasının korteji bulunuyordu.

Çok heyecanlandım. Hemen kortejdekilerden birine Murat Belge ve Ataol Behramoğlu'nun kortejde bulunup bulunmadığını sordum.

Saçları hafif dökülmüş, uzun boylu, tanımadığım biri burnuyla "Aha, işte ikisi de orada," diye gösterdi.

İkisini de hiç görmemiştim o güne kadar, ama ikisiyle de yoğun bir mektup trafiğim vardı. Mektuplarını hala saklarım.

Ürkek biçimde yanlarına yaklaştım. Beni tanıyamazlardı elbette. Hararetli biçimde bir şeyler konuşuyorlardı. Bekledim...

Bir süre sonra Ataol Behramoğlu hafifçe dönüp beni gördü. Kalın camlı gözlüklerinin ardından bana şöyle bir baktı, Murat Belge ile konuşmaya devam etti.

Bir adım daha attım...

Bu kez hem Murat Belge hem Ataol Behramoğlu birden baktılar yanlarına yanaşan bu "bıdık" herife, "Ne var," gibisinden.

Kendimi tanıttım.

Beklediğim kadar sıcak bir karşılaşma olmadı. Olamazdı da aslında. Ne yani, "Vaaay, son dönemlerin en önemli yazarlarından Mümtaz İdil de buradaymış," diyecek değillerdi ya?

Daha kimler vardı orada, kim bilir? Ama ikisinin orada olması ve mektup arkadaşlarım olması yeterliydi. TSİP yöneticilerine ve arkadaşlarıma döndüm ve haber verdim: "Ben Yazarlar Sendikası kortejiyle gideceğim Taksim'e," diye. Müthiş gururluydum, herkese de anlatacaktım: "1 Mayıs mitingine Yazarlar Sendikası ile katıldım!.."

"Miting dağılınca birbirimizi kaybetmeyelim," diye bağırdı Refik. "En kötü ihtimalle, akşam 21:05 Anadolu Ekspresi'ne yetiş. Orada olacağız..."

"Otobüsle dönmüyor muyuz?"

"Hayır, biz trenle dönüyoruz birkaç arkadaş. Sen de öyle yap, bizle gel!"

Elimle "tamam" işareti yaptım ve Yazarlar Sendikası Korteji'nin en arkasında yerimi aldım. Yanımda da kimse yoktu.

Taksim'e yürüyüş

Nereden geldiğini bilmediğim bir anonsla, Taksim'e doğru "cebri" adımlarla yürümeye başladık. Gruplarda büyük neşe vardı. Kimi halk oyunları oynuyor, kimi şarkılar söylüyor, kimisi horon tepiyordu.

Taksim'e vardığımızda o güne kadar görmediğim kadar çok insanın bir arada olduğunu gördüm. Müthiş bir mahşer kalabalığı vardı. Herkes sıkış tepiş, ortalarda bir yerde DİSK'in kurduğu ve DİSK Başkanı Kemal Türkler'in ve diğerlerinin konuşma yapacağı platforma yaklaşmaya çalışıyordu.

Gerçekten tam anlamıyla "iğne atsanız yere düşmez" bir mahşer kalabalığı vardı.

Silahlar konuşuyor

Kemal Türkler platforma çıktığı anda meydanın hemen yanında bulunan Intercontinental otelinin ve Sular İdaresi binasının tepesinden meydana kurşunlar yağmaya başladı. Si-

lah sesleri bir anda paniğe neden oldu ve insanlar kaçışmaya başladı.

Nereye kaçacağımı, kime ne soracağımı bilemez şekilde ben de kaçmaya çalışıyordum. Eğer Kazancı yokuşuna doğru koşmaya kalkışsaydım, muhtemelen bugün hayatta olmayacaktım, zira orayı bir kamyonla kapatmışlardı. Kamyonun daralttığı yola giren binlerce insan, 30'a yakın insanı ezerek ölümüne neden olmuştu.

Beş kişi de kurşunlanarak öldürülmüştü.

Biri panzerin altında kalmıştı.

Ben ise şaşkınlıkla, otele yüzünüzü döndüğünüzde sol tarafta kalan bölüme doğru koşmaya başladım. Bir panzer az kaldı beni eziyordu, yanımdan homurdanarak geçti. Onu atlattığım anda bir toplum polisi ile karşılaştım. Tam sırtıma tüm gücüyle copla vurdu.

Adrenalin olsa gerek, hiçbir etkisi olmadı copun ve koşmaya devam ettim.

Tüm camları yerlere indirilmiş Bosfor turizme ait bir acentanın içine sığındım. Benim gibi birçok kişi de oraya sığınmıştı. Dışarıda kıyamet kopuyordu. Biz ancak bulunduğumuz yerden olanları izliyor, ortalığın sakinleşmesini bekliyorduk.

Uzun süre orada mahsur kaldık. Korkudan ya da gerginlikten, artık bilemiyorum, tüm sinirlerim boşalmıştı ve titriyordum.

Meydanı temizlemeye gelen polisler ve askerler, cesetleri topluyordu. Çöpçüler de hiç yeri değilken temizliğe başlamışlardı bile.

Sonradan anladım ki, mıntıka temizliğinden çok "delil" temizliği yaparmış çöpçüler...

İstasyona ulaşıyorum

Büyük güçlükler sonunda Bosfor turizmin acentasından çıkıp, meydana tam ters yönde koşmaya başladım. Koşmak tehlikeliydi. Neredeyse tüm koşanları ya tutukluyor ya da coplarla iyice bir ıslatıyorlardı, ama onu düşünecek halim yoktu.

Karaköy iskelesine nasıl geldiğimi hiç hatıramıyorum. Benim gibi o yönde koşanlara sora sora varmıştım Karaköy iskelesine. Otobüs aslında Beşiktaş, Akaretler'den kalkacaktı, bir ara oraya gitmeyi de düşündüm, ama Refik ile diğer arkadaşlar beni bekler endişesiyle Haydarpaşa garına gitmeyi tercih ettim.

Gittiğimde arkadaşlarımdan hiçbiri yoktu orada.

Cep telefonu filan gibi teknik araçlar olmadığından, onların başına ne geldiği konusunda en ufak fikrim de yoktu elbette.

Demiryollarında çalıştığım için, garda çalışanlar bana biraz da acımış olacaklar ki, bir yer buldular ve beni trene yerleştirdiler.

Ölenlerin bir kısmını görmüştüm. Yerde yatıyorlardı. O zamana kadar hiç ölü insan görmemiştim. Uyuyan insanlar gibilerdi. Olayın dehşeti bir anda tüm Türkiye'yi saracaktı ertesi gün, bundan emindim. Ama o anda tek derdim vardı, bir an önce Ankara'ya, aileme ulaşmaktı. Arkadaşlarımı ancak ondan sonra düşünebilirdim.

KÂBUS IX

Aynı yılın Ağustos ayında Tuzla Piyade Okulu'nda yedek subay adayı olarak askerliğe başladım.

Renk körü olduğum ama bunu bildirmediğim için haksız yere de jandarma kurası çektim ve Mardin Kızıltepe 117. Seyyar Jandarma Alayı'na atandım.

Artık iki yıl neredeyse tam anlamıyla kâbuslarla geçecekti, ama birbirine benzeyen bu anıları yazmak, iki yıla yakın geçen sürenin hemen her gününü yazmak olacağından, ancak ilk çatışmam benim için en önemli kâbustu diyerek geçiştirmem en iyisi.

Nusaybin

Yaz geldiğinde Nusaybin'in hemen karşısında uzanan mayınlı sahada (artık öyle bir yer kalmamıştır herhalde, sözünü ettiğim zaman 1977-79) mutlaka yangın çıkardı. O zamanlar "kaçakçılar" diye adlandırılan grupların mayınlı sahadan geçişinde kolaylık olsun diye, anız gibi tüm saha günlerce yanmaya terkedilirdi. Mayınlı sahada kendiliğinden oluşan sık otlaklık, Temmuz ve Ağustos güneşini yiyince sapsarı kesilir bu da mayınlı sahada

dolaşan en ufak bir karaltının bile gözle görülür hale gelmesini sağlardı. İşte bundan kurtulmak ve zemini yeniden kapkara hale getirmek için de mayınlı sahadaki otlar ateşe verilirdi.

Bu yangın en çok da çevredeki karakolları etkilerdi, zira yanan mayınlıkta bulunan bir yığın danaburnu, akrep, çiyan, yılan gibi hayvanlar ya Suriye tarafına ya da Türkiye tarafına kaçarlardı. Öyle ki, mayınlı sahanın hemen Türkiye tarafından geçen İpek Yol üzerinde ertesi gün ve daha sonraki günler yangından kaçarken yolda ezilmiş hayvanlara rastlanırdı. Karşıya geçebilenler ise, karakollarda yaşayan askerler için büyük tehlike oluştururdu.

Özellikle de "pusu" adı verilen korumasız toprak zeminlerde sabaha kadar kaçakçı bekleyen askerler için korkutucuydu.

Pusular, birbirine yaklaşık birer kilometre arayla kazılmış toprak zeminli çukurlardı ve her pusuda iki asker sabahın ilk ışıklarına kadar nöbet tutardı. Uyumaları yasaktı ve ancak nöbetten döndükten sonra karakolda uyumalarına izin verilirdi. Yazın elbette bu asla mümkün olmazdı, çünkü elektrik bulunmayan karakollarda kırk dereceyi de aşan sıcakta uyumak tam bir işkenceye dönüşürdü.

Elektrik yok, banyo yok, tuvalet yok, yemek yok, koruma yok...

Karakol binalarında elektrik bulunmazdı. Bunun da güvenlik için sağlanmadığı söylenmişti bize. Elektrik olması, ışık olması bu da karakolun dikkat çekmesi demekti. Yani ortada kolay av... Ama yine de zifir karanlıkta dikkat çekmeden karakolu korumak mümkün olmazdı, zira neredeyse bir sigara ateşinin

bile yüzlerce metre öteden görüldüğü bir ortamda, karakollarda kullanılan gaz lambaları yine de karakolun camlarından dışarı titrek ışığını yansıtırdı, ki fark edilmemek imkansızdı. Zaten defalarca mayınlı sahayı geçen kaçakçılar, değil karakolun yerini, mayınların yerini, iz toprağının zayıf noktalarını iyi bilirlerdi.

En çok çatışmanın çıktığı, geçişin olduğu birkaç karakol vardı: Demirtepe, Kapı ve Yaşar Özdemir karakolları. Bazı karakolların olduğu yerlerde ise yılda bir geçiş bile olmazdı: Kemaliye, Duruca, Tilki Tepe gibi...

Hakkari yönünde Duruca karakolu ile tersi yönde Kemaliye karakolu iki uç karakoldu. Daha sonra aşağıda Cizre, yukarıda Ceylanpınar sorumlulukları başlardı.

Karakollarda görev yapmadığı zamanlar, arada bir yani, asteğmenler ve astsubaylar tabura çekilir ve bir süre dinlendirilirdi. Bazı ihtiyaçlar karakollarda karşılanmadığından tabur hayatı bir anlamda eğlence olurdu. Karakollarda yıkanma şansı yoktu. Yemek yeme şansı bile çok sınırlıydı. Sabahları "ekmek arabası" gelir, et gibi çabuk bozulacak gıdalardan bir miktar bırakır ve giderdi. Telefon sadece karakollar arası ve taburla bağlantıda kullanılırdı. Manyetoluydu. Kolunu çevirmeden çalışmaz, iri bir viski şişesi büyüklüğünde "Berec" pil kullanılırdı. Tabur ya da alay komutanları karakolları denetlemek için çıktığında, karakollar birbirlerine bu telefonla haber verirdi. En çok da çatışma halinde hazır kıta istemek için işe yarardı, ama genellikle hazır kıta, Amerikalıların Mavi Ceketlileri gibi, çatışma bittikten sonra gelirdi.

Tabur görevi bir anlamda izin günü gibi olurdu. O günlerde

asteğmenler çoğunlukla Nusaybin çarşısına çıkar, "kaçak" mallardan satın alıp, izin veya terhis sırasında evlerine götürecekleri tabak çanakları valizlerine döşerlerdi. Sigaranın her türlüsü, çatal-kaşık-tabak gibi mutfak gereçlerinin en renklisini bulmak mümkündü.

Tuhaf olan, gece bu malların geçmemesi için kaçakçılarla çatışmaya girilirken, ertesi gün gündüz aynı malları satın almak için çarşıya çıkmaktı. Dükkanlara baskın asla söz konusu değildi. Bir başka tuhaflık da, sabah ve öğleden sonra, günde en az iki kez bir manga asker, başlarında onbaşıları ve silahları çarpraz tutulmuş halde kenti denetlemeye çıkarlardı. Birkaç tur atar dönerlerdi. Görüntü, işgal kuvvetleri sanki oradaymış havasını verirdi. Sivil halkla iletişim kurmamaya çalışırlardı, görüşmek zorunda kalırlarsa da çok sert ve acımasız olurlardı.

Kızıltepe Alay Komutanlığı'nda gazino subaylığı yaptığım sırada, Alay Komutanı Naci Altunkaya'dan "çay parası" istediğim için ertesi gün Alay Komutanı tarafından çağrıldım: Ceza alacağım belliydi, zira diğer subaylardan bazıları, "Oğlum, Alay Komutanı'ndan çay parası istenir mi, yandın sen," demişti.

Kemaliye'ye tayin

Naci Albay, "Çekirge," dedi (niyeyse bana bu ismi takmıştı), "Seni bir yere gönderiyorum, gittiğin yerden ses gelecek, ona göre." Başka da bir şey söylememişti. Odasından çıktığımda elime bir kağıt tutuşturdular: "Nusaybin Tabur Komutanlığı emrine..."

Bu, karakol komutanlığı demekti.

Bir jipe bindirip Nusaybin'e gönderdiler. Bu kez karşımda Yüzbaşı Kemal Erken...

Kısa boylu, neredeyse kabak kafalı, tıknaz bir adam. Çok sigara içiyor ama yumuşak yüzlü... Askere benzemiyor yani...

İki gün sonra, "Seni Kemaliye Karakolu'na gönderiyorum. Merak etme, son yirmi yıldır orada hiç çatışma çıkmadı. Orada biraz tecrübe kazan, başka karakollarda da görev yapacaksın."

Selam ve çıkış... Yarım saat sonra da Kemaliye Karakolu yolundayım...

Ne yapacağımı, nasıl davranacağımı, kimle nasıl muhatap olacağım bimiyorum. Araba beni bıraktı ve gitti. İpek yola yaklaşık beş yüz metre ötede harabe bir karakolun önündeyim. Erler dizilmiş beni bekliyor. Yirmi kadar kişi saydım ilk bakışta.

Aralarından iki tanesi yanıma yanaşıp, "Biz en kıdemli olanlarız komutanım," dedi biri. "Tezkeremize üç ay kaldı."

"Bu ne demek," diye sordum.

"Yakın korumanız biz olacağız, adettendir komutanım. Bir de Ünimog gelecek birazdan. Şoförü de Tarsuslu, tecrübeli çocuktur."

"Odanız hazır, geçip biraz dinlenin," dedi öteki kıdemli er.

Oda... Ahşap kocaman bir masa, yıpranmış iki koltuk, hemen karşısında üçlü bir kanepe... Duvarda Atatürk resmi asılı, yanında da bir lüks lambası...

Kapının arkasında G3 kütüklüğü ve Smith Wesson tabanca ve kılıfı.

Tüfek duvara yaslanmış durumda.

ANKA Ajansı'nda çalıştığım arkadaşlarım bilir, pembe bir remington daktilom vardı. İlk işim daktilomu masanın üzerine koymak oldu. Kağıt istedim, ilk izlenimlerimi yazacağım, kağıt yok.

Sefer görev emri, tabura yazılacak notlar vb.. gibi arkası boş olan kağıtlardan getirdiler. Daktiloya taktım ve başladım. Daha üzerimi bile değiştirmemişim. Eğitim elbiseleri var üzerimde, ama kirli... Yenisini giymem gerek... Yenisini sordum, "ne gezer," gibisinden bir şeyler söyledi korumalardan biri.

"Duş, banyo?"

Kıkırdadılar...

"Mutfakta kuzine var komutanım," dedi biri. "Orada su ısıtırız, dışarıda tuvalet var, orada yıkanabilirsiniz. Bazen biz öyle yapıyoruz."

"Tuvalet nerede?"

"Elli metre kadar dışarıda..."

"Işık?"

"Gidene kadar kullanmayın, ne olur ne olmaz. İçeride yakarsınız."

Korku...

"Tabur komutanı, burada aylardır çatışma olmadığını söyledi."

"Belli olmaz komutanım, bugün bile olabilir..."

Dediği de oldu koruma erinin...

İlk çatışma...

Gece, saat 11 sularında korumalardan biri içeri girip heyecansız bir sesle, "Doğu-3 pususunda müsademe var komutanım," dedi. "Ünimog kapıda bekliyor..."

Dışarıdan sesler geliyor, ama ben daha önce öyle bir ortamda bulunmadığım için "silah" seslerini kamyon sesi sanıyorum.

Koruma eri çatışma deyince, birden dizlerimin bağı çözüldü. Ünimog'un kapıda sesi geliyor. Sanki sinirli bir homurtuyla beni bekliyor.

Kütüklüğü kapının arkasındaki askısından alıp omuzuma atacağım, tabancamı kuşanıp G3'ü de elime alacağım, ama dizlerim titriyor. Bir türlü kütüklüğü omuzuma atamıyorum.

"Haydi komutanım," diye bağırıyor korumalardan biri. "Hazır kıta arkaya bindi bile. Hazır kıta dediği de gündüz kule nöbeçileri, aşçılar ve temizlik için karakolda kalan genç erler ve çatışmalara katılmaları yasak olan sağlık erleri...

Askeri Ünimog'ları bilen bilir, ön taraftaki yan camlar naylonla kaplıdır. Arka taraf ise uyduruk ahşaptan yapılmış, korumasız çatıya branda gerilmiştir. Yani araç komple kurşuna asla mukavemet edecek durumda değil.

Ünimog'a bindim, ama korkum had safhada. Korumalardan birini sağ yanıma aldım. Sol tarafta da Tarsuslu şoför var. Kurşun sağdan gelirse korumayı, soldan gelirse de şoförü vuracak. Kendimi emniyette hissediyorum.

Çatışma yerine vardığımızda çatışma bitmişti zaten. Geriye, sabah iz toprağını izlemek kalıyordu. Eğer geçiş olduysa, zavallı erlerin yolu Diyarbakır Askeri Mahkemesi'ydi ve bu da askerlik sürelerinin uzaması anlamına geliyordu.

Geçiş olmuştu. Çaresiz rapor tuttuk, zira izleri silmenin olanağı yoktu. İçimden askerleri korumak geçiyordu, ama iz toprağındaki izleri silmek için ne kullanırsanız kullanın, izleri silmek mümkün olmuyordu ya da izleri silmeye çalıştığınız belli oluyordu.

Faraç Guru

Aradan bir hafta kadar geçmişti ki, bir gece saat 10 sularında başlarında tabur komutanı Zafer yüzbaşı olmak üzere iki yüzbaşı birden karakola geldiler. Birinin adı Cengiz yüzbaşıydı, ötekinin adını hiç hatırlamıyorum.

"Bir ihbar aldık," dediler. "Ünlü kaçakçılardan Faraç Guru, Kemaliye Karakolu'ndan eroin yüklü kırk katırla geçiş yapacakmış."

"Ne zaman?"

"Bu gece... Yanında da bol miktarda silahlı adam olacakmış."

"Neden Kemaliye? Hani buradan geçiş olmaz diyordunuz."

"Zaten mesele de bu," dedi Cengiz yüzbaşı... "Burası daha bakir ve korumasız. Onu biliyorlar. Ama şu da var. Bize buradan geçiş yapacakları sahte ihbarını yaparlar, ta uzaktan, Yaşar Özdemir ya da Kapı Karakolu'ndan geçiş yaparlar. Belli olmaz..."

"Nasıl yani komutanım? Siz üç komutan, ben ve otuz askerle mi engelleyeceğiz bu adamların geçişini?"

İçlerinden biri güldü: "İçecek bir şeyler hazırlat bize," dedi. "Dağ taş asker dolu, merak etme..."

Benden önce (yine ismini anımsamadığım, Karadenizli bir komutan kalmıştı Kemaliye'de. Yıllar sonra Ataşehir'de karşılaşmıştık. Ben onu Ruşen Çakır sanmıştım, ama o beni tanımıştı. Telefonumu aldı, ama sanırım yanlış aldı, adını da sormamıştım o sırada, tanıyor ayaklarına).

Dolapta içki stoku vardı: Yarısı tüketilmiş bir büyük rakı, hiç açılmamış bir votka ve az içilmiş bir şişe yetmişlik cin...

Erlerden bardak istedim, "Ne istersiniz," diye de safça sordum.

Tabur komutanı, "Karakollarda içki bulundurmak yasak, bilmiyor musun asteğmenim," dedi.

Yine şaşırmıştım: "Benim değil," dedim. "Ben içki içmem..."

Gerçekten de içki içmezdim o zamanlar.

"Karakolda içki bulundurmak yasak asteğmenim," diye tekrarladı Zafer yüzbaşı, sonra da korumalardan birini çağırıp dört bardak istedi. Ben içmedim.

Ama onlar içti...

Gece boyu çatışma için bekledik. Kimse gözünü kırpmadı, ama çatışma da olmadı. Sabaha doğru Ganigat deresi yakınlarından çatışma haberi geldi. Komutanlar hızla oraya hareket ettiler, ben ise bir başıma kaldım karakolda iki korumayla. Ne kadar asker varsa onları da alıp gittiler. Aklımda hep, "yanlış ihbar, yanlış yönlendirme" dolaşıyordu. Ya şimdi Faraç Guru orada çıkardığı çatışma sonrası Kemaliye'ye saldırırsa?

Ertesi gün endişemi Kemal yüzbaşıya anlattım telefonda...

"Boşuna endişelenmişsin," dedi. "Askerler karakolun arkasındaki yamaçta ve pusularda bekliyorlardı. Biz o yüzden karakoldaki askerleri alıp çıktık, eğer oradalarsa ayrıldığımızı düşünsünler diye..."

Bendeki şans bu ya... Hiç olay çıkmamış Kemaliye karakolunda kaldığım süre içinde yirmiye yakın çatışmaya girdim.

Birinde de sağ baş parmağımdan yaralandım; mayınlı araziye projektör tutarken...

İki yıl sürdü kâbus... Görev almadığım karakol da kalmadı. Hepsinde de şu veya bu biçimde çatışmaya girdim.

Neredeyse elli yıl önce Suriye sınırındaki karakolların durumu buydu. Gündüz geçişleri engellemek için her karakolun iki

gözetleme kulesi vardı. Bir er, cehennem sıcağında, saç tavanla örtülmüş bu kulelerde nöbet beklerdi. Çin işkencesi gibi bir işkenceydi elbette bu da... Gözetleme kulesindeki erlerin oturması yasaktı. Silahında mermi namluya sürülmüş olmak zorundaydı ve emniyet açık olacaktı. Birkaç kez silahın kaza ile patlaması sonucu yaralanmalar olmuştu. Erlerde G3 tüfek vardı, karakol komutanlarında ise hem G3 hem de 1920 model Smith Wesson tabanca bulunurdu. Dokuz milimetrelik kurşun atan bu tabanca da çok tehlikeliydi.

Bir yığın çarpıklıklar, tutarsızlıklar ve oyalamalar vardı elbette. İhbar mekanizması çok hızlı ve etkin çalışıyordu. Kimi zaman ihbarlar asılsız çıkıyordu belki, ama doğru çıkanların sayısı daha fazla oluyordu.

Yukarı Curnuk

Sınıra 5 kilometre derinlikte bulunan sınır köylerinde un, margarin, sıvı yağ, pirinç, bulgur gibi malzeme bulundurmak valiliğin yayınladığı genelge çerçevesinde oluyordu. Örneğin, sınıra beş kilometrelik mesafede bulunan köylerde hiçbir evde beş paketten fazla margarin, beş kilodan fazla un bulundurulamıyordu. Yukarı Curnuk köyüne askerler bir baskın yaptığında, köyün muhtarı yalvararak, "Kumandan, biz buradan aşağı eşek sırtında gidiyoruz Nusaybin'e, haftada bir bile gitmemiz mümkün değil. Bunlar stok değil, ihtiyaç," diyordu. Askerlerin bu yalvarmaları dinleyecek ne yetkisi vardı ne iradesi.

Valiliğin gerekçesi ise karşı tarafa konuşlanmış (adı o zaman konulmamıştı) tehlikeli kişilere gıda yardımı yapılmasını engelle-

mekti. En büyük ihbarlar uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili olarak geliyordu, ama bir kez olsun uyuşturucu yüklü katırlar yakalanamadı.

Demem şu ki; kırk yıl önceden başlayan bir yoksulluk ve feodaliteyi batı bölgelerinden devşirme askerlerle baskı içinde çözmeye, sindirmeye çalışmışız. Topraklara "kin ve nefret" tohumu ekmişiz. Devlet Su İşleri (DSİ) pamuk tarlalarının sulanması için su kanalları yapmış bölgeye, ama su vermemiş. Ganigat deresi kendi başına öylece akıp durmuş, bir çok yeri bataklığa çevirmiş. İpek Yol'un zenginliği bölgeye hiç yaramamış. Gece 12'den sonra İpek Yol'dan geçecek araçlar benzin istasyonlarında bekletilip konvoy haline getirildikten sonra yola dizilmiş...

Çatışma, korku, sindirme, yoksulluk bundan kırk yıl önce de vardı oralarda. Belli ki çok daha önce de aynı anlayış hüküm sürüyordu. Güneydoğu veya Doğu kökenli erler asla oralarda göreve atanmazdı. Ayrımcılık böyle başlamıştı, ufak ufak ama tehlikeli biçimde.

Sonradan çok şey, hatta her şey değişti.

KÂBUS X

Ali Balkız, Sivas'ta, Madımak Oteli'nde gerçekleştirilecek Pir Sultan Abdal Şenlikleri için beni de çağırdığında, Kültür Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü'nde genel müdürcülük oynuyordum.

Balkız'a gelemeyeceğimi, ancak bir kameraman ve bir muhabir gönderebileceğimi söyledim. Yerlerini de Madımak Oteli'nde ayırtmasını istedim.

Aslında Asım Bezirci ile görüşmeyi çok istiyordum. Benim "1984 Akademi Kitabevi İnceleme" ödülünü almamda büyük payı olan Asım "ağabey", Suat Derviş ile ilgili bir çalışma yapmamı çok istiyordu.

Ama ben onun önerisi yerine "Sevgi Soysal" çalışmasını yeğlemiştim.

Aziz Nesin'i de görmeyi çok istiyordum. "Ankara Film Festivali" kapsamında birlikte olmuştuk.

Ama gidemedim.

Kameramanları göndermem ise başlı başına bir riskti.

Olayların böyle gelişeceğini bilemezdim.

Eğer çocukların başına bir şey gelseydi, evet, oteli yakanlar

ceza almadı, ama ben büyük bir olasılıkla, "Rahşan" affına rağmen içerideydim.

Yobazlar otel önüne toplanmaya başladığında olsa gerek, kameramanlardan Sabri Karayel otel santralinden telefon etti: "Hocam, dışarıda çok büyük bir kalabalık toplandı. Otelde mahsur durumdayız. Taş atıyorlar. Camları kırıyorlar. Umarım bir şey olmadan geliriz. Halil İbrahim de yanımda."

İşin açıkçası o anda müthiş bir endişeye kapılmadım, ama yine de Madımak otelinin yetkilisiyle görüştüm. Adam da heyecanlıydı, ama endişeli değildi pek. "Polis birazdan gelir, jandarmaya da haber verdik. Dağılırlar diye umuyoruz. Camlara taş atıyorlar, bütün camlar kırıldı neredeyse."

Daha sonra diğer görevli arkadaş Halil İbrahim Ada ile görüşmeye çalıştım, ama ulaşamadım. Otelde görüştüklerimden birinin sesi artık heyecanı aşmış, endişeye dönüşmüştü. Telefona bile dışarıdaki azgın uğultu yansıyordu. Behçet Aysan'ı bulmaya çalıştım, o da olmadı. Herkesin merdivenlere toplandığı, bazılarının da yandaki MHP binasına geçmeye çalıştıkları söyleniyordu. Panik başlıyordu.

Sivas valisini aradım hemen.

Ulaşamadım.

Erdal İnönü'ye ulaşmaya çalıştım...

Ne mümkün.

O sırada bakanımız olan Fikri Sağlar'ı aradım, İstanbul'daydı. Haber ulaştırdık. İlk uçakla Ankara'ya geleceğini söylüyordu.

Opera ve Bale Genel Müdürlüğü'nün tam karşısındaki Kültür Bakanlığı ana binasına gittim hemen. Özel kalemde bakan

danışmanları Bülent Ok ile Ruşen Etili vardı. Tabii, bakan özel kalemi de oradaydı.

Bülent hemen telefona sarıldı ve Fikri bey ile konuştu. Henüz havaalanına yola çıkmamıştı Fikri bey. O anda çıksa bile yetişmesi zor olacaktı.

Bir süre sonra telefon çaldı. Korumalardan biri bakan beyin havaalanı yolunda olduğunu bildirdi.

Uçağı bir süre durdurursak, Fikri bey yetişecekti.

Bülent uçağı bir süre ertelemek için elinden geleni yaptı (aklınıza ne gelirse), ama Fikri bey yetişemedi.

Yangının giderek büyüdüğü, içeride mahsur kalanlardan artık ses gelmediği, telefon bağlantısının kalmadığı haberleri geliyordu.

Ortada vali de yoktu.

Polis ve jandarma hiçbir şeyi engelleyemiyordu. Sonradan ortaya çıktı ki, jandarma gelmiş, şöyle bir uğramış, ardından da sanki "yakın şunları" dercesine bölgeyi apar topar terk etmiş.

Ardından müthiş bir karanlık dönem.

Akşam televizyonlardan yansıyan ölüm haberleri.

Kameramanlarımdan hiç haber yok. Cep telefonu yok ki, irtibat kurabileyim.

Ertesi güne kadar endişeli, kaygılı ve üzüntülü bir bekleyiş. Dostların ölüm haberleri tek tek gelmeye başladı.

Sabah büroya gittiğimde, Sabri'den de Halil İbrahim'den de ses yoktu.

Öğleden sonra çıkıp geldiler.

Kamera yoktu.

Birinin çaldığını söylüyorlardı. Görmüşlerdi alanı, ama kim olduğunu bilmiyorlardı. Bildikleri yalnızca mavi gömlekli, uzun boylu ve esmer biri olduğuydu.

Biz "Sivas katliamını" o anda unutup, kamera derdine düşmüştük. Eğer bir yol bulamazsak, iki arkadaş ve belki de onları oraya göndermekle bürokratik hata işlemiş olan ben de kamerayı ödemeyle cezalandırılacaktık (derdimize de bakın hele!).

Sonunda kamerayı yangın sırasında "telef" olmakla demirbaştan düştük.

Çocukların sağ salim gelmesi bizim için daha önemliydi, bunu bakanlık bürokrasisine de anlatmayı başardık.

Ama benim aklıma hep takılan şu oldu: Halil İbrahim de Sabri Karayel de uzun uzun çekim yaptıklarını söylemişti geldiklerinde. Üstelik ellerindeki profesyonel bir kameraydı. Her ikisi de kameranın yanmadığını biliyordu. Ama o kamerada çekilen görüntüler hiç gün ışığına çıkmadı. Yangının başlangıcını, taş atanları, perdeleri ilk tutuşturanları... Hepsini çekmişti bizim delikanlılar, ama görüntüler asla ortaya çıkmadı.

Tarihe "utanç günü" olarak geçen olayla ilgili belki de en iyi görüntüler, en iyi kanıtlar bizim kameranın kasetlerindeydi, ama kayboldu. Tuhaf bir şekilde kayboldu ve yirmi yıla yakın zaman geçmesine rağmen hiç soruşturulmadı, araştırılmadı.

KÂBUS XI

Sinema Genel Müdürlüğü koltuğunda oturuyorum. Sabah dokuzu biraz geçe İstanbul Telif Hakları Müdürü Asaf Koçtürk arayıp, elimizde çok az miktarda bandrol kaldığını ve bir an önce bandrol ihalesine çıkmamız gerektiğini söyledi.

Bandroller o sıralarda bizim genel müdürlük tarafından video kasetlerine ve ses kasetlerine veriliyordu. Video kasetleri satışları iyice durmuştu ama müzik kasetleri büyük bir hızla satılıyordu.

"Elimizde ne kadar bandrol kaldı Asaf," diye sordum.

"Bir milyondan biraz fazla..."

"Eee, yetmez mi? Hemen ihaleye çıkarız, yenilerini bastırırız..."

"Mümtaz bey," dedi Asaf büyük bir sıkıntıyla, "Yalnızca Tarkan için bir milyon ses kaseti bandrolü talebi var. Bir de arkadan Sezen Aksu geliyor ki, karşılamamız mümkün değil. Ses kaseti bandrolü bastırmamız şart."

"Bu nasıl olacak?"

"Hemen ihaleye çıkmamız gerekiyor."

"Daha önce neden hatırlatmadın Asaf?"

"Mümtaz bey, bu size üçüncü söyleyişim. Bakanlığa da bildirdim, ama cevap alamadım. Çok zor durumda kalacağız eğer bandrol biterse. Mahkemeye verirler bizi ve büyük cezalara çarptırılırız."

Kafam karışmıştı. Hayatımda hiç ihaleye girmediğimden olsa gerek, Asaf'ın sözlerini kulak arkası etmiştim besbelli...

"Ne yapacağız peki," diye sordum.

"Dedim ya Mümtaz bey, hemen ihaleye çıkmamız gerek. Ama bunun için bile geç kaldık, çünkü ihaleye çıktıktan sonra ihale şartnameleri ile ilgili bilgilerin ulusal gazetelerden en az birinde 16 gün ilan edilmesi gerek. İhaleye gireceklerin hazırlıkları için bu yasal bir süre. Daha önce yapamayız. Yani anlayacağınız, şu anda ihaleye çıksak ve sonuçlansa bile, bir de bunun baskı ve dağıtım konuları var. En az bir-bir buçuk ay süre gerek bize yeni bandroller için. Oysa Tarkan'ın temsilcisi kapıda, Sezen Aksu'nun temsilcisi de geldi gelecek..."

İhaleye çıkıyoruz

Hemen İdari ve Mali İşlerden sorumlu Daire Başkanı Yunus Ermiş beyi çağırdım. İhale hazırlıklarına başlamasını söyledim. Ama o Asaf'tan da karamsardı. "Yetişmez Mümtaz bey," dedi.

"Ne yani," diye homurdandım. "Yetişmez diye hiç bandrol ihalesine çıkmayacak mıyız? Biraz gecikiriz belki, ama sonuçta elimizde bandrol olur. Sen hazırlıklara başla..."

Kafasını olumsuz anlamda sallayarak çıktı. Tam çıkarken, "İhale komisyonunda kimler olacak," diye sordu.

Dedim ya, hayatımda ilk kez ihaleye çıkıyorum. "Kimlerin olması gerek," diye sordum.

"İhale başkanı siz olacaksınız mecburen," dedi.

"Başka?"

"Bakanlık İdari Mali İşler Başkanı Enver Enligün'ün olması gerek. Benim katılmam da doğru olur. Bir de bandrol işlerinden sorumlu daire başkanı veya yetkili bir eleman. Turgut Erdoğan olabilir mesela..."

"Tamam," dedim. "Sen hem ihale komisyonunu ayarla hem de gerekli evrakları hazırla."

"Şartname hazırlamamız gerek."

"İyi ya, hazırla işte..."

Ses çıkarmadan gitti.

Birkaç saat sonra ihale şartnamesi önümdeydi. Hemen imzaladım ve yayımlanması için Turgut Erdoğan'a ve Yunus Ermiş'e verdim.

Hızlı çalıştılar gerçekten ve iki gün sonra ulusal gazetelerden birinde ilan neredeyse tam sayfa yayınlandı.

İşin ilk aşaması bitmişti, ama İstanbul'dan Asaf durmaksızın beni arıyordu: "Mümtaz bey, dün Tarkan'ın temsilcisi çok ağır konuştu benimle. Bir milyon 300 bin bandrol istedi. Elimde yalnızca bir milyon vardı, hepsini verdim. Şimdi sıra Sezen Aksu'da, ama ona verecek iki tane bandrol bile kalmadı. Çok çaresiz durumdayım. Başımız derde girecek..."

Durumun vahametini bir türlü kavrayamıyordum. Ne yani, diyordum kendi kendime, on-on beş gün bekleyiversinler.

Ama iş hiç de öyle değilmiş meğerse...

İhale komisyonu toplanıyor ama...

Ertesi haftanın ilk günü ihale komisyonu toplandı. Dört firma vardı şartnamenin koşullarını yerine getiren ve dosyalarıyla birlikte sabahın köründe geldiler.

Bakanlık temsilcisi olarak İdari ve Mali İşler Başkanı Enver Enligün, ben, Turgut Erdoğan, daire başkanlarından Hüseyin Ülger, Yunus ve bir de fon dairesinden bir memurla biz ihale komisyonu olarak karşılarına oturduk. Toplantı benim makam odamdaki toplantı masasında yapılıyordu.

İhaleye Key Kağıtçılık, METAKSAN, RAKS ve RAKS firmasının "tavşan" firması (adını tamamen unuttum) bir firma daha katılıyordu.

Şartname karşılığı hazırladığı teklifleri bana sundular. İhale komisyonu başkanı olarak zarfları tek tek açtım, ama doğrusu hiçbir şey anlamadım. Bu işte uzman Enver Enligün ile o sıralarda daire başkanı olan Hüseyin Ülger evrakları incelemeye başladılar.

İhale başladı ama başlar başlamaz da Key Kâğıtçılık temsilcisi (ve sahibi) tekliflere itiraz etti. Üçünde de ayrı ayrı "evrak eksikliği" olduğunu belirterek, diğer üç katılımcının ihale dışı tutulmasını talep etti.

Çaresiz kabul edecektik, zira evraklar gerçekten eksikti.

İhaleyi iptal ediyorum

Tekliflere şöyle bir bakmıştım.

Biz o sıralarda bandrolü 42 kuruştan veriyorduk. İhale so-

nucu bu elbette bir miktar artacaktı, bunu göze almıştık. METAKSAN en düşük fiyatı veriyordu, RAKS biraz daha yukarıda, onun tavşan ekibi biraz daha yukarıda. Ama Key Kâğıtçılık 107 kuruş fiyatla gelmişti ihaleye.

Diğer katılımcıların belgelerine itiraz ettiği için de, çaresiz 107 kuruştan almak durumundaydık.

Enver Enligün, Key Kâğıtçılığın temsilcisine çıkıştı, ama bu çıkışmanın hiçbir yararı yoktu elbette. Adam haklıydı ve diğer üç firma da gerçekten eksik belge sunmuşlardı.

Herkes bana bakıyordu, ama en muzaffer edayla bakan da Key Kâğıtçılığın sahibiydi (aynı zamanda temsilcisi). Kendimi müzayede görevlisi gibi hissediyordum ve tokmağımı vurup, "Key Kâğıtçılık ihaleyi kazanmıştır. İhale bitmiştir!" demem gerekiyordu.

Demedim. Tam aksine "ihale iptal edilmiştir," dedim.

Key Kağıtçılık yerinden zıpladı. Diğer katılımcılar memnuniyetlerini göstermediler pek, ama belli ki memnun olmuşlardı.

Enver Enligün de arkamdaydı. İhalenin iptalini o da destekliyordu. Hüseyin Ülger ikircikliydi, Yunus Ermiş ise tamamen karşıydı ihalenin iptaline.

Ama ağzımdan çıkmıştı bir kere.

İhale iptal edildi. Katılanlar kağıtlarını, evraklarını toplayıp çıktılar.

"Şimdi ne olacak," diye sordu Yunus bey.

"Ne ne olacak," diye terslendim.

"Bandrol yok elimizde efendim, ihaleyi iptal ettiniz. Bu yeni bir ihalenin açılması demek. O da en az bir ay alır. Bu süre için-

de bandrolsüz mümkün değil dayanamayız. Bunlar kıymetli kağıt hesabına girer ve doğal olarak da bize ceza vereceklerdir. Merkez Bankası'nda para kalmaması gibi bir şey bu. Böyle bir şey mümkün mü?"

Aynı endişeyi ben de taşıyordum. Ceza umurumda değildi pek, ama gerçekten bandrol olmaması başımı çok ağrıtacaktı.

"Hemen yeni bir ihale ilanı hazırlayalım," dedim.

"İyi de 16 günden önce zaten ihale yapamayız ki," dedi Enver Enligün.

"Ne yani?" diye sızlandım. "Hiç ihaleye gitmeyecek miyiz? Nasılsa yapacağız bu ihaleyi, şimdiden hazırlayalım ki, en azından zaman kazanalım."

Dağıldık.

Dışarı çıktığımda Key Kâğıtçılık temsilcisi beni bekliyordu.

"Mümtaz bey," dedi. "İhaleyi iptal etmekle iyi etmediniz. Şimdi bandrolsüz kaldınız ve başınızı çok ağrıtacaklar. Ama bende 8 milyon bandrol basılı hazır bekliyor, belki bir yolunu buluruz. Ben bandrolleri veririm, siz de..."

Adamı dinlemeden aşağı, Başbakanlık Teftiş Kurulu üyelerinin yanına indim. İki görevli çalışıyordu bizim binamızda ve ikisi de "sinema fonunu" denetliyordu. Zira sinema fonu, bütün bakanlığın kuralı dışında, bütçeye değil de doğrudan Başbakanlık denetlemesine tabiydi (şimdi artık öyle değilmiş).

Başbakanlık müfettişleri beni iyice bir dinledikten sonra, "Mümtaz bey," dedi daha genç olanı (ikisinin de adını unuttum, birinin de rahmetli olduğunu öğrendim yakınlarda) "İhale iptali o kadar önemli değil aslında, ama görüldüğü kadarıyla

sıkışık durumdasınız. Bu açıdan iyi olmamış. Yoksa ihale iptal edebilirsiniz, hakkınız var. Ancak ihale iptallerinin şöyle bir tehlikesi vardır, aklınızda olsun. Eğer firmalar kendi aralarında anlaşırlar da, bir sonraki ihalede toplu halde gelip minimum 107 kuruştan teklif verirlerse, işte o zaman yandınız. Yok eğer siz ihaleyi 107 kuruşun altından kapatırsanız bir sonrakinde, o zaman da devletin size madalya vermesi gerek..."

İkisi de olmadı tabii...

Müsteşar Yardımcısı (rahmetli) Tevfik Rüştü Gökalp'i aradım, ona da sordum ihale iptalinin sakıncalarını: "İyi etmemişsin Mümtazcığım," dedi, başka da bir şey söylemedi.

Artık müthiş bir endişe başlamıştı bende. İhale ilanını vermiştik vermesine, ama bandrol sorununu nasıl halledeceğimi bilemiyordum ve dehşetli korkuyordum. Bir şeyler gelecekti mutlaka başıma. Asaf Koçtürk her gün soruyor, bandrol istiyorlar ne yapacağım diyordu. Ben de ne yapacağımı şaşırmıştım. İhaleyi iptal ettiğim için kendime küfürler ediyordum, ama neye yarar?

Key Kâğıtçılığın önerisini ciddiye almaktan başka hiçbir şey gelmiyordu aklıma. Onu yapmam da çok riskliydi. Korkak bir adamdım bu konularda. Memur çocuğu olduğumdan olsa gerek, bir türlü bu tür "hile-hurda" işlerine giremiyordum.

Ama çaresizdim. Gerçekten çok korkuyordum ve geceleri rüyama bandroller giriyordu. Oysa daha önce merak edip de "ne menem bir şeymiş" diye bakmamıştım bile o güne kadar.

Memuriyetimin biteceğinden bile korkar hale gelmiştim. O bir yana, hapis cezası falan da alır mıyım diye düşünüyordum.

Çözüm bulunuyor

Mutsuz ve umutsuz bir halde genel müdürcülük oynadığım koltuğa oturur oturmaz sekreterlerden biri, "Asaf bey sizi çok acil arıyor efendim," dedi.

Yine aynı terane, diye düşündüm. Bandrol kalmadı, ne yapacağız Mümtaz bey!..

"Bağlayın," dedim. İki dakika sonra Asaf'ın heyecanlı sesi kulaklarımda çınlamaya başladı:

"Mümtaz bey, elimizde milyonlarca video kaset bandrolü var. Bunları ses kasetlerine yapıştıralım gitsin, ne dersiniz?"

Kocaman bir ampul yandı kafamda, ama hemen karamsarlığa döndü: "İyi de Asaf, madem onları yapıştırabiliyordun da, bugüne kadar niye yapmadın," diye çıkıştım.

"Yapamayız Mümtaz bey," dedi. "İkisi arasında fiyat farkı var."

"O zaman niye söylüyorsun bunu bana," dedim ve şimşek çaktı kafamda. "Dur Asaf," diye inledim. "Telefonumu bekle, bir yere de sakın ayrılma. Masana çakılı kal. Seni arayacağım."

Hemen bir kat aşağıdaki Başbakanlık Müfettişlerine koştum. Durumu anlattım. Elimizdeki milyonlarca video kaset bandrolünü ses kasetlerine yapıştırmanın bir yolu olup olmadığını sordum. İkisi arasındaki fiyat farkını da belirttim.

"Ne kadar fark var ikisi arasında?" diye sordu biri.

"Video kaset bandrolleri ses kasetlerinin tam iki misli," dedim ve heyecanla bekledim. Birbirlerine baktılar. Bir yol beliriyor olmalıydı böylesine suskun kaldıklarına göre. Zira öteki türlü, "olmaz," der kestirir atarlardı.

"Mümtaz bey," dedi yine genç olan. "Böyle durumlarda 'devleti zarara uğratma' fiili devreye girer. Yani siz daha pahalı bir

kıymetli evrakı daha ucuz olan bir başka evrağa kullanıyorsunuz. Bunun için önce Bakanlığın onay vermesi gerek, ardından Hazine Müsteşarlığı'nın ve en son da Başbakanlığın. Bunlardan izin alırsanız, neden olmasın?"

Şimşek gibi yukarı çıktım. Hemen ilgili Müsteşar Yardımcısı Gülşen Karakadıoğlu'nu aradım, "Bakanla konuş," dedi. Fikri Sağlar'ı aradım, "Hemen bir yazı gönder izin vereyim," dedi. Başbakanlığa ve Hazine Müsteşarlığı'na da kendi imzası gerektiğini anlattım, onlara da "peki," dedi.

Kocaman bir umut tarlası vardı artık önümde.

Yazılar hazırlandı. Bakan Fikri Sağlar üçünü de imzaladı ve gönderildi.

Birkaç gün geçti geçmedi, Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı'ndan izin çıktı.

Havalara uçacaktım neredeyse.

Asaf Koçtürk'ü aradım, amiyane deyişle, "Yapıştır video kaset bandrollerini ses kasetlerinin kıçına," diye müjdeyi verdim.

Bir anda her şey yoluna girmişti.

Ama o anlık...

Birkaç gün sonra kapı çalındı.

Gelen Key Kağıtçılığın sahibiydi. Hani şu elinde 8 milyon bandrol bulunan beyefendi.

"Mümtaz bey," diye söze başladı. "Elinizde hiç bandrol yoktu, ama gördüğüm kadarıyla bir sıkıntı da yaşamıyorsunuz. Yanlış bir iş yapmayasınız sakın," diye gevelendi.

"Nedir yanlış olan," diye sordum.

"Galiba video kasetlerin bandrollerini ses kasetleri için kullanıyormuşsunuz..."

"Evet," dedim. "Bunun için sizden izin mi almam gerekiyordu?"

"Ama bu yasal değil," dedi.

"Bu sizi ilgilendirmez," dedim.

"Bu iş başınızı çok ağrıtır," dedi.

"Baş benim, istediği kadar ağrıyabilir," dedim ve kapıya kadar yürüyüp, kapıyı açtım. Yol gösterdim yani...

Adam çıktı, ama aklı karışıktı belli ki...

İkinci ihale başlıyor

İhale gününe kadar biz video kaset bandrolleriyle idare ettik. İhale günü gelip çattığında hepimiz heyecanlıydık, zira gerçekten hala tehlike sürüyordu ve dört firma anlaşıp 107 kuruşun üzerinden teklif vermiş olabilirlerdi.

RAKS ile aram iyiydi ve onlara güveniyordum yapmazlar diye.

Belli de olmazdı elbette.

Sonunda ihale uzun sürmedi. METAKSAN, 49 kuruştan ihaleyi aldı ve sorun kökten çözülmüş oldu.

Key Kağıtçılığın sahibi uzun süre kendine gelemedi. Birkaç gün sonra gelip, "Mümtaz bey, benim elimde 8 milyon bandrol var biliyorsunuz, daha önce söylemiştim. Onları şimdi ben ne yapacağım," diye yakındı.

"49 kuruştan verin, hemen alayım," dedim.

Çıktı ve gitti.

Bir daha da görmedim.

Ama ne madalya verdiler bana ne de ceza... Müfettişlerin dediği olmadı yani.

KÂBUS XII

Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü'nden kendi isteğimle ayrılıp, bakan müşavirliği görevine geçtim.

Şef olarak atanıyorum

İsmail Kahraman Kültür Bakanı olunca, müşavirlikten de alındım ve daha önce Genel Müdürlük yaptığım Necatibey Caddesi 55 numaralı binanın ikinci katındaki Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'nde "şef" kadrosuna atandım.

Kâbus yeniden başlamıştı. Daha önce genel müdürlük yaptığım bir binada şef olarak dolaşmak zorundaydım artık ve bana hıncı olan eski şube müdürü, daire başkanı veya genel müdür yardımcılarından biri beni koridorda görüp de, "önün açık ne dolaşıyorsun lan," dese, herhalde katil olmama bir "tık" kalacaktı.

Allah'tan öyle bir şey olmadı.

Ama çok da kalmadım zaten Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'nde, zira soruşturma da açmışlardı hakkımda. İkinci oğlum Berk'in doğumunda izin kullanmıştım, ama allem ettiler, kallem ettiler ve bana soruşturma açtılar. Üstelik de memuriyette

en ağır cezalardan biri olan "kademe ilerlemesi" cezası verdiler. Bu ceza, şube müdüründen yukarıda idari görev alamamak anlamına geliyordu.

İstifa ettim ve Siyah Beyaz gazetesinde işe başladım.

Gazeteciliğe yeniden dönmüştüm ve mutluydum.

Yeniden Kültür Bakanlığı

Bu arada geçen zaman içinde Kültür Bakanlığı DSP'ye geçmişti ve bakan da İstemihan Talay olmuştu.

Sevgili Selçuk Kızılkayak'ın da önerisiyle, Ecevit'in Özel Kalem Müdürü Zeynel Yeşilay'ın yardımıyla İstemihan Talay'a Ecevit'ten bir mektup gitti. Mektupta "mağdur" edilen benim yeniden işe başlamam öneriliyordu.

Bu arada Kültür Bakanlığı'na açtığım idari mahkeme davasını kazanmıştım ve geri dönme hakkım vardı. Yalnız kademe ilerleme cezam hala sürüyordu. Bu nedenle de Talay beni Çorum İl Kültür Müdürü olarak işe aldı ve Basın Müşavirliği'nde geçici olarak görevlendirdi.

Basın Müşaviri de o sıralarda TRT emektarlarından Ergun Evren'di. Ergun ağabey bir anlamda kendisine haber verilmeden halef-selef işine bozulmuştu, ama onun için kayıp söz konusu değildi, zira kadrosu TRT'deydi ve nereden bakılırsa bakılsın, benden iki kat fazla maaş alıyordu. Sessizce Basın Müşavirliği görevini bana bıraktı, gitti.

Müsteşar Yardımcılarından Nurcan Tokar ve Tevfik Ketencioğlu ile hiç anlaşamıyordum. Müsteşar, İstemihan Talay'ın Tarsus Amerikan Koleji'nden arkadaşı Tekin Aybaş olmuştu.

Diğer müsteşar yardımcıları Tevfik Rüştü Gökalp ve Abdullah Dörtlemez ile ilgili hiç sorunum yoktu.

Tam o sıralarda, yani 1998 yılının yazında Cumhuriyet kutlamaları nedeniyle Kültür Bakanlığı biri Akdeniz'e, diğeri Karadeniz'e olmak üzere iki "kültür" gemisi kaldırmıştı. Kutlama böyle gerçekleşecekti.

Basın müşaviri olarak Karadeniz gemisinde görevliydim.

Döndükten sonra, Tevfik Ketencioğlu ve ekibinin kurduğu "Cumhuriyet Kutlamaları Komitesi"nin de üyesi oldum.

Bir gün Londra kaynaklı bir telefon aldım. İstanbul'da yapılacak olan Cumhuriyet kutlamaları için benden bilgi ve belge isteniyordu.

Ben de doğal olarak içinde benim de bulunduğum "Cumhuriyet Kutlamaları Komitesi"ne bir yazı yazarak ellerindeki bilgi ve belgeleri istedim. Yazı başlığı komiteyeydi ve sonunda da "arz ve rica" ediyordum.

Yazıyı alan Tevfik Ketencioğlu'nun sekreteri Dilek beni telefonla arayıp, "Siz benim müsteşarıma rica edemezsiniz," dedi.

"Bu sizin düşünceniz mi, müsteşarınız mı öyle söylüyor," diye sordum.

"Müsteşarım buna çok kızdı, lütfen yazıyı düzeltin ve öyle gönderin," dedi.

Anlatmaya çalıştım. Dedim ki, Dilek, müsteşarınıza söyleyin, bu bir komite. Komitede memur da var, şube müdürü de var, daire başkanı da var, genel müdür ve yardımcıları da var... Sonuçta burası da Basın Müşavirliği ve doğrudan Bakan'a bağlı çalışıyor. Ben de komitedeki herkesi kapsasın diye arz ve rica

kullandım. Burada arz müsteşarınıza, rica ise memurlara. Bu şekilde anlatır mısınız müsteşarınıza. Yoksa ben mi konuşayım?"

Bir süre sonra Dilek yeniden telefondaydı. "Müsteşarım asla kabul etmiyor, yazıyı değiştirip 'arz ederim' diye göndermenizi istiyor," dedi.

"Peki," dedim. "Gönderin yazıyı."

ARZ ederim

Yazı geldi. Bilgisayarın başına oturdum. Hemen aynı yazının altındaki arz ve rica ederimi sildim, yerine 18 punto, bold olarak ARZ EDERİM yazdım ve gönderdim.

Bir saat kadar sonra, AKM'nin oradaki Kültür Bakanlığı Sosyal Tesisleri'nden Bakan İstemihan Talay aradı, "Mümtaz bey," diye son derece nazik bir şekilde söze başladı. "Siz genel müdürlük de yapmış, saygın bir bürokratsınız. Bu tür bir yazı size hiç yakışmamış. Bunu bir şekilde telafi etmeye çalışın lütfen."

"O adam karşınızda oturuyor ve beni şikayete geldi size, öyle değil mi Sn. Bakanım," dedim.

Sessizlik...

"Bunu neden yaptığımı sekreteri Dilek hanıma da anlattım, dilerseniz size de anlatayım," dedim.

"Gerek yok," dedi.

Orada kalsa iyiydi.

Veli Özdemir ANKA'dan eski bir arkadaşımdı. O sıralarda UBA Ajansı'nda çalışıyordu ve beni aradı.

"Arap bu ne iş," diye söze başladı. "Nedir bu 'arz ederim rica ederim' meselesi?"

Kısaca anlattım.

"Yazayım mı bunu," diye sordu.

"Ne yaparsan yap," diye tersledim.

Ertesi sabah telefonlarım ardı ardına çalmaya başladı.

Hürriyet gazetesinin sekizinci sayfasında manşettim: "Arz-rica kavgası..."

Her şey ortadaydı. Eşim Aysun'a, "bugün zor bir gün olacak," dedim ve evden çıktım.

Odama girer girmez Bakan İstemihan Talay'ın beni aradığını söyledi sekreterler. "Geldiğimi özel kaleme bildirin," dedim.

İki dakika sonra telefon çaldı, ama ben o arada zaten hiçbir zaman yerleşmediğim odamdaki ufak tefek eşyalarımı yanımdaki bond çantaya yerleştirmiştim bile.

İstemihan Talay, yine o yumuşak sesiyle, "ben bunu kabul edemem Mümtaz bey," dedi.

"Ben de zaten toplandım Sayın Bakanım," dedim ve telefonu kapattım. Çantamı aldığım gibi arka kapıdan çıktım.

Arka kapıdan çıkarken de Yavuz Alatan resmimi çekmiş. Hürriyet'te yine haber oldum.

Bana Çorum yolu gözükmüştü artık. 4,5 yıl sürecek asli görevime başlıyordum yani...

KÂBUS XIII

Çorum "sürgünüm" süresince yaşamımı derinden sarsan birkaç önemli olay oldu. Çorum'da gerçekleştirdiğim Hitit festivalleri beni yeterince oyalıyordu ve Vali Atıl Üzelgün'ün büyük hoşgörüsüyle hafta sonları mutlaka Ankara'ya gidebiliyordum, hatta birkaç gün kaytarmama da göz yumuluyordu.

Çorum'da üçüncü festivali gerçekleştireceğimiz dönemde, Hande Dalkılıç'ın da bir resital vermesi söz konusuydu, ama koca kentte tek bir piyano yoktu. Evinde çok eskilerden piyano kalmış bazı aileler vardı belki, ama onlardan da piyanolarını almak pek mümkün görünmüyordu.

Daha da önemlisi, başını Gülören Cangal, Doğan Cangal ve Ayla Hatırlı'nın çektiği, Türkiye'nin ilk "Oda Müziği Yarışması" Çorum'da gerçekleşecekti.

Jüri, Türkiye'nin en önemli müzik insanlarından oluşuyordu: Gürer Aykal, Ayla Erduran, Ayşegül Sarıca, Erden Bilgen, Michel Margan ve Suna Kan... Borusan da destekliyordu elbette, aynı zamanda Borusan konseri de vardı o yıl.

Bu isimler bir daha bir araya gelmedi zaten. Son birlikteliklerı de Çorum'da olmuştu.

Atıl Üzelgün büyük çabalar sonucu yarım kuyruk bir Yamaha piyano aldırmayı başarmıştı Özel İdare'ye.

Ancak piyano almakla her şey bitmiyordu. Bir de bunun konsere hazırlanması için "akort" edilmesi gerekiyordu mesela. Bunun için Ankara'dan birinin gelmesi şarttı, ama onun da başka bir kentte işi vardı.

Çorum belediyesinin Kültür Sanat işlerine bakan "müdürü" bir türlü bu piyano akordu işine akıl erdiremiyordu. Bir gün yolda karşılaştığımızda, "Ne gerek var Mümtaz bey piyano akortçusunu ta İstanbul'dan getirmeye, bizim müzik öğretmenlerimiz bunu yapamaz mı yani," dedi.

O an neyle karşı karşıya olduğumu anladım. Piyano akordu işini yokuşa süreceklerdi ve ayarsız bir piyano da, evdeki buzdolabındann farklı bir şey değildi müzisyenler için. Asla da piyano başına oturmazlardı haklı olarak.

Belediye Başkanı Arif Ersoy'a gittim ve durumu tane tane anlattım. Ersoy, "sağcı" bir dünya görüşüne sahip olmasına karşın çok aydın ve kültürlü bir adam olduğundan durumu hemen kavradı ve gerekli izni verdi.

İstanbul'dan bir piyano akortçusu ayarladık (ne yazık ki adı aklımda kalmadı). Adam yalnızca akort için gelecekti. İstanbul-Ankara uçak bileti istiyordu, onu Ankara'dan arabayla alacak Çorum'a getirecektik, işini bitirdikten sonra yeniden İstanbul'a yolcu edecektik. Ayrıca bir ücret de istememişti.

İşte Çorum'daki ilk "kâbusum" o günlere rastladı. Farkında değildim o sıralar, ama çok büyük bir "badire" atlattığımı sonradan öğrendim.

Küçük oğlum Berk enfeksiyöz monolükleoz hastalığına yakalanmıştı

Küçük oğlum Berk, aniden hastalanmış ve İbn-i Sina hastanesi, bulaşıcı hastalıklar bölümüne kaldırılmıştı.

Teşhis enfeksiyöz monolükleozdu. Ne olduğu hakkında hiçbir fikrim yoktu. Tek bildiğim, henüz 4-5 yaşlarında olan oğlumun solunum problemi olduğu, nefes alamadığıydı. Annesi, yani karım Aysun İdil perişan haldeydi. Tıp doktoru olduğu için Aysun işin vahametinin farkındaydı, ama ben değildim. Bana da hiçbir şey söylemiyordu. Belki de üzülmemi istemiyordu, çünkü benim yapabileceğim tek şey onların yanında olmak ve desteklemekti, o kadar. Oysa Aysun da biliyordu ki, ben Çorum'da olmazsam festival de, yarışma da aksayacak. Vali Üzelgün'ün zaten hastalıkla ilgili bir şeyden haberi yok. Ne kadar anlatmaya çalışsam da, "çocuktur, geçer. Çabuk atlatır," oyalamalarıyla karşılaşacağım. O nedenle Aysun hastalığın "korkunçluğu" ile ilgili bana hiçbir şey çaktırmadı.

Piyano akortçusunun Ankara'ya gelmesiyle, onu karşılayıp Çorum'a getirecek arabayla Ankara'ya gittim. Ben hastanede indim, araba misafiri almaya hava alanına gitti.

Odaya girdiğimde Berk yatakta uzanmış yatıyor ve sürekli başını sağa sola çevirerek nefes almaya çalışıyordu. Müthiş acı çektiği belli oluyordu. Nefesi olmadığı için ağlayamıyordu da. Onun yerine Aysun'u ağlarken buldum.

Benim için "bulaşıcı" bir hastalık geçiriyordu oğlum ve nasılsa emin ellerde, hastanedeydi. Bulaşıcı hastalıkların çok da tehlikeli olmadığını düşünüyordum. Ne de olsa kanser değildi

ya bu çocuk! Çorum'dakilere gerek kalmamıştı. Ben kendi kendimi aldatmayı öğrenmiştim bile!

Oysa durum hiç de sandığım gibi değilmiş. Aysun da gizli gizli o yüzden ağlarmış. Azrail, elinde orakla birlikte Berk'in başında bekliyormuş, haberim yok.

O sıralarda Türkiye'de soğuk buhar üfleyen araç-gereçler henüz bulunmuyordu. Hastanelerde vardı yalnızca. Ne zaman Berk'i eve çıkarsa Aysun, sıcak buhar ile odayı doldurmaya çalışıyormuş, ama o da yeterli olmuyormuş. Mutlaka soğuk buhar gerekiyormuş. Bunlar, benim evden uzak olduğum zamanlarda yaşanmış hep.

Piyano akortçusunu boş verip, Ankara'da kaldım. Her şeyi göze almıştım artık. Gerekirse işten de atabilirdi beni Vali Atıl Üzelgün. Durumu Çorum'a bildirdim.

Berk'i aynı gece eve taşıdık, ama bir süre sonra yeniden soluk almakta güçlük çekmeye başladı. Neredeyse nefessizlikten ölecek. Baktık olmadı, yeniden hastaneye taşıdık. Soğuk buhar iyi geliyor, rahatlatıyordu.

Çorum'a ertesi gün yeniden döndüm çaresiz. Ben olmadan işlerin yürümediği söyleniyordu. Çorum'daki işleri yoluna koyup, yeniden Ankara'ya döndüm. Berk yine hastanenin bulaşıcı hastalıklar koğuşundaydı. Yine soluk alamıyordu ve Aysun çırpınıp duruyordu.

Bir ara Berk'i kaybettiğimizi düşünmeye başladım. Aysun çok umutsuz ve çaresiz başından bir dakika olsun ayrılmıyor, sık sık da sessizce ağlıyordu.

Ağlamasına anlam veremiyordum. Sonuçta bir bulaşıcı hastalıktı ve iyi olacaktı.

Kısa süre sonra anladım ki hastalık Berk'i ölüme götürüyor. Yaşaması pamuk ipliğine bağlı. Tedavilere cevap veriyor, ama iyileşmesi hızlı olmuyordu.

Ev ve hastane arasında mekik dokumaya başladık. Soğuk buhar cihazları o sıralarda piyasada olsa, belki çok daha hızlı bir gelişme sürecine girecekti. Zira havalar soğuktu ve biz her gün birkaç kez hastaneye taşınmak zorunda kalıyorduk.

Bu arada "Oda Müziği Yarışması" devam ediyordu.

Müthiş bir çelişkiydi yaşadığım. Çorum'a gittiğimde her yer şenlik alanına dönmüştü. Katılımcılar da, jüri de, düzenleyenler de mutluydu ve her akşam bir yerde bir şekilde "ziyafet" veriliyordu. Neşelerini kaçıracak bir şey olmuyordu. Benimle ise kimsenin ilgilendiği yoktu. Ben de kimseye açmıyordum başımdaki sıkıntıyı. Bir tek, o da sınırlı biçimde bana izin verecek Vali Üzelgün'e söylüyordum.

Vali yardımcıları kaplan gibi bekliyordu: Bir hata yapayım da, ceza alayım diye. Ahmet Soley dışında beni seven ve destekleyen vali yardımcısı da olmadı zaten. Kendilerini "by-pass" edip, doğrudan vali ile muhattap olan bir "kültür müdürüne" alışık değillerdi.

Çorum-Ankara özel araçla o sıralarda üç saat kadar sürüyordu, ama bana yüz yıllar gibi gelen bir süreydi. Kaç kez o yolu katettiğimi hatırlamıyorum bile.

Çorum Oda Müziği Festivali bitti ve ben her şeyi Çorum'da bırakarak, Valinin de izniyle Ankara'ya bir süreliğine döndüm. Berk hızla iyileşiyordu. Artık gülmeye, daha rahat soluk almaya ve bir şeyler yemeye başlamıştı.

Bir an oğlumun ellerimden kayıp gittiğini ve benim de o sıralarda "çok lazımmış gibi" festival yapacağım diye evimi ihmal ettiğimi düşündüm ve utandım.

Dehşeti daha sonra çok daha ağır biçimde yaşadım.

KÂBUS XIV

Salkım Hanımın Taneleri

Çorum'da "kâbus" diyebileceğim yukarıda yazdığım olay dışında pek önemli bir olay olmadı. Bir olay daha vardı ki, beni gerçekten çok etkilemişti: Hem duygusal açıdan hem de başarısızlık açısından.

Tomris Giritlioğlu'nun, Yılmaz Karakoyunlu'nun "Salkım Hanımın Taneleri" romanından yola çıkarak çektiği film henüz vizyona girmemişti. Tomris Giritlioğlu ile "Hitit Kongresi" çalışmaları için gittiğim TRT binasında, asansörde karşılaşmıştım ve filmin ilk gösterimini Çorum'da gerçekleştirmek istediğimi söylemiştim.

Muhteşem gülüşüyle, "neden olmasın," demişti.

Ondan cesaretle, filmi Çorum Devlet Tiyatro Salonu'nda gösterime sunmaya karar verdim. Tomris hanımı aradım, filmin kopyalarının Cemil Çetin'de olduğunu, kendisiyle konuşabileceğimi ve haberinin olduğunu söyledi.

Cemil Çetin, bildiğiniz gibi Sinan Çetin'in ağabeyi, Sabahattin Çetin'in de kardeşidir. Sabahattin Çetin ile çok yakın çalışmalarımız oldu ve iyi de dostuz. Sinan Çetin ile ise ancak birkaç

kez karşılaşmamız oldu o kadar. İşin tuhaf tarafı ise, Cemil Çetin'i hiç görmemiş olmam.

Cemil Çetin inanılmaz bir şey yaptı ve 9 makara tutan (sayıda yanılıyor olabilirim) filmleri hangi adrese göndereceğini sordu, ardından da ekledi: "Artık bir boğma Çorum rakısını hakettim herhalde..."

Film makaraları geldi. Hazırlıklar başladı. Gün saptandı ve davetiyeler basıldı.

Önemli bir gündü, zira daha kimsenin görmeye nasip olmadığı bir film, ilk kez Çorum Devlet Tiyatroları salonunda gösterime çıkacaktı.

Perdede bir sorun yoktu. Sinema makinesini çalıştıracak teknisyeni çağırdım, makinede de bir sorun yoktu. Hatta bir iki deneme bile yaptık, mükemmel!

Daveti özellikle bir Cumartesi akşamına aldık, protokolün yanı sıra bir çok insanın da görme fırsatı olsun istiyorduk. Kalabalık çok olursa, Pazar günü de tekrarlamayı düşünüyorduk.

Fiyasko...

Filmin gösterim günü geldi. Çorum'un tüm "erkanı" Devlet Tiyatrosuna, en güzel kıyafetlerini de giyerek akın etti.

Hiçbir etkinliğe geç gelmeyen Vali Atıl Üzelgün çoktan yerini almıştı bile. Salonda iğne atacak yer yoktu. Müthiş bir ilgi ve kalabalık içinde ışıklar karardı ve sinema makinesinin hırıltısı duyulmaya başlandı.

Ama o da ne?

Perde simsiyah...

Seste bir sorun yok. Belli ki film oynuyor, ama görüntü perdeye yansımıyordu.

Makinist gösteriyi kesti, yeniden denedi.

Nafile...

Kapkara bir ekran...

Bütün o süslenmiş, püslenmiş, bir baloya gider gibi sinemaya gelmiş seçkin Çorum grubu yavaş yavaş salonu terk etmeye başladı.

Homurdanmalarla tabii ki...

Bir anda kaynar su başımdan aşağı döküldü sandım. Ne yapacağımı bilemiyordum. Vali Atıl Üzelgün hemen salonu terk etmemiş, fuayeye sigara içmeye çıkmıştı. Yanına gittim. Söyleyecek sözüm de yoktu aslında.

"İyi niyetiniz için teşekkürler Mümtaz bey, ama bu makinenin daha önceden bu film için denenmesi gerekiyordu. Yapmadınız mı," diye sordu.

"Bu film için yapmadım, ama makinede bir sorun yoktu efendim," dedim.

Tiyatro Müdürü'nü çağırttı hemen, ama ortalıkta yoktu.

Makinisti çağırttı o zaman.

"Sorun ne?"

Makinist mahçup bir şekilde, "Sorun elimizdeki aydınlatıcı ampulün 9 dn olmaması sayın valim," dedi. Aklımda kaldığı kadarıyla filmi perdeye yansıtacak lambanın gücü yetersizdi ve Çorum'da da böyle bir lamba yoktu.

"Müdürünüzün bundan haberi yok muydu," diye üsteledi Vali.

"Bilmiyorum efendim," dedi makinist. "Hiç ilgilenmedi filmle. Şimdi de Çorum dışındaymış, öyle söylediler."

"Böyle bir günde ha..." diye mırıldandı Atıl bey. Sinirli değildi.

Lemi Bilgin yetişiyor

Ertesi gün kendimi müthiş kötü hissettim. Tüm gün valilikteki büroma uğramadım, sokakta "ben bunu hak etmedim," diyerek dolaştım durdum.

Öylesine gergin ve mutsuzdum ki, inanın gözlerim sık sık sulanıyordu. Bir "ilki" gerçekleştirmek istemiştim, ama yüzüme gözüme bulaştırmıştım.

Tam o sırada karşımdan gelen ve hayatımda ilk kez gördüğüm bir kadın, "Üzülmeyin Mümtaz bey," dedi. "Biz sizi çok seviyoruz ve Çorum size çok şey borçlu. Bunu bir aksilik olarak görün ve unutun..."

Kadın, çok sonraları en iyi dostlarımdan biri olacak olan Sabri Arık'ın eşi Mukaddes Arık'tı.

Müthiş güç vermişti sözleri bana.

Ertesi gün ilk işim Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Lemi Bilgin'i aramak oldu. Lemi ile tanışmıyorduk yüzyüze, ama birbirimizin ismini biliyorduk. Sonuçta aynı camianın insanlarıydık.

"Hemen bugün istediğiniz nitelikte ampulü gönderiyorum Mümtaz bey," dedi.

Hemen yeniden hazırlıklara başladık ve iki gün sonra filmi yeniden gösterime soktuk.

Elbette ilk günkü görkem ve ilgi yoktu, ama sonuçta filmi göstermeyi başarmıştım.

Yine de bu benim haneme bir başarı değil, bir kâbus olarak geçti.

KÂBUS XV

Hayatımın bir anda değişebileceğini, bir gün içerisinde, bir ırmağın dev bir kaya parçasına çarpıp ikiye ayrılması gibi, seçeneksiz bir yola sürüklemesine tanık olabileceğimi hiç düşünmemiştim.

Sanki ırmağın benden kopan kollarından biri, ardına hiç bakmadan ve beni kendi başıma bırakıp gitti. O öldü, diye düşündüm. Öldü ve bu yüzden de beni terk etti.

Belki de ölmemişti, ama onu bir daha göremeyeceğim de kesindi.

Aptalca bile gelse bunlar, yaşandı.

Daha fazla düşünecek ne zamanım vardı ne de içimden geliyordu. İkiye bölünmüştüm ve bir parçam başına buyruk ve yine her zamanki başıboşluğuyla önünde uzanan yolda gidiyordu.

Kuşkusuz, başıma nelerin geleceğini bilmiyordum. Bilsem fark eden bir şey olur muydu?

Aslında herkes başına neler geleceğini bilmeden yola çıkar. Gelmemesi için bazı temennilerde bulunur, inancı varsa da dua okur.

Buna normal yaşamda "beklenti" adını veriyorlar. Başına bir şey gelmeden bir işin üstesinden gelmek.

Tereyağından kıl çekmek yani.

Benim de "beklentim" vardı tabii ki yola çıktığımda.
Ama ben tereyağından kıl çekemedim...

3 Nisan Cuma, öğlen...

3 Nisan 2009 Cuma günü, 1993 model eski Mazda arabamla Bodrum'a gitmek üzere yola çıkmaya karar verdim. Aslında ne bir gün önce ne daha öncesinde böyle bir niyetim yoktu. Hiç de öyle Bodrum'a gidip "kafamı dinleyecek" durumum yoktu. Her şeyden önce ödemem gereken banka borçları vardı. Üstüne üstlük, bir konser bağlantısının tam ortasındaydım. Küçük bir gayretle konserleri yapabilir, borçlarımı da bütünüyle kapatabilirdim. Bodrum benim için yalnızca bir çılgınlıktı. Lüks falan da değildi. Dinleneceğim de yoktu. Kendimi biliyordum. Daha rahat içki içebilmek için evden uzaklaşıyordum. Bir hafta boyunca deliler gibi sarhoş olup, ardından Ankara'ya dönecektim. 14-15 saat sürecek bir içkisizlik küründen sonra, yavaş yavaş kendime gelecek, ardından da uzun süre içmeyecektim.

Daha önce çok yapmıştım bunu ve her zaman da yapabileceğimden emindim.

Bodrum'a gitmek isteğim biraz da evdeki durumumdan kaynaklanıyordu. Sıkıntılı bir hafta geçirmiş, eve kimi zaman çok geç gitmiş ve bol da alkol tüketmiştim. Kısacası, dünyanın en iyi insanlarından ve doktorlarından olan karım, bana haklı olarak ciddi anlamda küstü.

Aslında akıllı erkekler bu gibi durumları hemen lehlerine kullanmayı bilirler. Küslüğü bir süre daha devam ettirip, bu süre içerisinde "rahatlarına" bakarlar.

Ama öncelikle ben bu anlamda asla akıllı değildim, ikincisi ve daha da büyük problem olanı, içki içince bütün ilkelerimden ve taviz vermezliğimden feragat edebiliyor, daha da korkunç olanı, gidip olmadık bir yerde sızıyordum

Dolayısıyla ciddiye alınmadığım gibi, şöyle ağzı tadında bir küslük bile yaşayamıyordum. Yanıma 500 lira kadar para almıştım. Oğluma telefon edip, arabayı bırakmasını istedim. Ben de onu yolda iş yerine bırakacaktım.

Araba geldiğinde tüm eşyalarım hazırdı. Evde bulunan hemen tüm hırdavat malzemelerini de arabanın bagajına yüklemiştim.

Hurda bir Mazda olduğundan, hızlı gitme şansım yoktu. İbre yüz kilometreye vurunca direksiyon sallanmaya başlıyor ve ister istemez süratimi düşürüyordu.

Yolda oğlumu çalıştığı yere bıraktım ve o anda da aklıma yanıma hiç kimlik almadığım geldi. Ne ehliyet, ne nüfus cüzdanı, ne trafik sigortası, ne kasko belgesi ne de benzeri bir kağıt veya karton parçası. Oğlum dönmek istedi, ama yüzüme hınzırca bir gülümseme takıldı. Macera arıyorsam, işte önümde uzanıyordu. Nereye kadar gideceksem, oraya kadar gitmeli ve gerekiyorsa oradan geri dönmeliydim.

"Sen bana kargo ile gönder," dedim ve onu bırakıp devam ettim.

Bu yolculuk bir başka yaşamın başlangıcı olacakmış ya da hayatımın sonu olacakmış...

Bilemezdim.

İşin tuhaf tarafı, şu satırları yazdığım sırada bile bilmiyorum.

Hikayem son yirmi-yirmi beş günde başımdan geçen tu-

haf bir hikayeyi içeriyor. Öyle noktalar var ki, ben açıklayamıyorum. Öyle noktalar var ki, çevremdekiler de açıklayamıyor. Hiçbir şey metafizik değil, hiçbir olayda olağanüstü güçler yok, hiçbir olayda rastlantı söz konusu değil, ama bir tuhaflık var...

Bu yüzden anlatma ihtiyacı hissettim belki.

Anlatmak zorunluluğu hissettim demek daha doğru...

İki ciddi körlüğüm var benim:

Biri renk körlüğü, öteki yön körlüğü...

Renk körlüğü ile çok fazla başım belaya girmedi. Zaman zaman çevremde ilgi noktası bile oldum. Herkesin merak ettiği, benim renkleri nasıl gördüğüm oluyordu, ben de çocukluğumdan beri ezberlediğim soruyla karşılık veriyordum: "Sen nasıl gördüğünü anlat, ben de anlatayım."

Renklerin soyut olmasından kaynaklanan bir avantajdı benimki.

"Şunu ne renk görüyorsun," gibi bir soru karşısında, genellikle aynı soruyla yanıt veriyordum. Tartışma da hızla "kaosa" sürükleniyordu tabii...

Ama yön körlüğü çok farklı. Bugüne kadar da sayısız zararını gördüm. Yakın dostlarım bilir: Birine bir yeri tarif etmeye kalktığımda parmağımı hangi tarafa uzatırsam, arkadaşlarım bilirler ki, söylemek istediğim yer asla gösterdiğim tarafta değil.

Yön körlüğüm bana Afyon'da da "azizlik" etti. Denizli yoluna gireceğime, tabelalara rağmen, Uşak yoluna girmişim. Uşak yoluna girdiğimi de ancak Uşak'a gelince fark ettim.

Dalgın gidiyordum ve durup bir benzincide dinlenmem gerekiyordu, ama devam ettim.

Uşak'ı geçtiğimde saat de akşam sekizi geçmişti.

Denizli 90, yazan bir tabelayı gördüm ve döndüm. Bu arada kendime ve yön körlüğüme ağız dolusu küfür ediyordum, ama bunu tuhaf bir şekilde, şarkı söyleyerek yapıyordum. Uşak'tan Denizli tarafına döndüğüm yol Çivril yoluymuş. Yoldaki tabelalardan anladım yine. Çivril yolu ise geliş-gidiş şeklinde. Duble yol değil.

Bir ara içim geçmiş.

Direksiyonun yalpaladığını fark edince, başımı kaldırdım. Bu arada belki karşımdan gelen arabalar korna da çaldığı için uyandım.

Bir arabayla burun buruna geleceğimi fark ettiğim anda, direksiyonu sağa kırdım. Bir şeye çarpmanın sert sesini duydum en son.

Ve gerisi karanlık...

Uzun süren bir karanlık...

Bir ara uyandığımda ambulanstaydım. Doktor olduğunu sandığım biri telefonla konuşuyordu:

"Evet, merak etmeyin. Sayın müsteşarımızı hızla hastaneye götürüyoruz. Hayır, durumu iyi. Bir şeyi yok gibi görünüyor... Hayır, telefonla konuşacak durumda değil..." Yine kendimi kaybetmişim.

4 Nisan Cumartesi, sabaha karşı...

Ayıldığımda, kardeşim başucumdaydı.

Denizli Üniversitesi Hastanesi'nin acil servisinde, sedye benzeri sert bir yatağın üzerinde yatıyordum ve kolumda serum vardı. Kardeşim ile göz göze geldik, ama niye orada olduğumu

ve kardeşimin niye başucumda olduğunu anlayamıyordum. Kaza ile ilgili hiçbir şey yoktu kafamda.

Son derece doğal bir karşılaşma gibi kardeşime saati sordum.

Saat sabahın dördüydü.

Trafik kazalarından sonra, ambulansa alınan hastaların hemen pantolonları yırtılır veya kesilirmiş, nedenini bilmiyorum, ama öyleymiş. O yüzden benim de pantolonumu kesmişler.

Başka pantolon da yanımda olmadığımdan, belden aşağı çıplak yatıyordum. Serum bağlı olmasa, kalkıp sigara içmeye çıkacağım, ama serum engelliyor.

Yeniden uyumuşum.

Kalktığımda sabahın sekizi olmuştu. Serum çıkarılmıştı ve başımda Denizli Üniversitesi Hastanesi Basın Müşaviri Erhan Aran olduğunu sonradan öğrendiğim genç bir adam duruyordu.

"Ortak dostumuz haber verdi," dedi.

Kim olduğunu bilmiyordum.

"Mustafa Kirman," dedi.

Kansere yenik düşüp birkaç yıl önce ölen Mustafa, Siyah Beyaz gazetesinden beri yakın dostum. Birlikte çalıştık, hemen hemen de aynı zamanlarda ayrıldık Siyah Beyaz'dan. O İstanbul'a gitti, ben Ankara'da devlet memurluğuna döndüm. Döndüğüm de pek iyi olmadı, İstemihan Talay tarafından, bir kapris uğruna Çorum'a kültür müdürü olarak sürüldüm.

İstemihan Talay'a bir türlü anlatamadım.

Yukarıda anlattığım, "arz ederim, rica ederim" meselesi yüzünden.

4,5 yıl Çorum bana çok iyi baktı, ama benim için nereden ba-

kılırsa bakılsın kâbustu. Zira herkes akşamın belli saatinde evine giderken, ben ya bir misafirhaneye ya da otele dönüyordum.

Eş durumundan Ankara'ya tekrar atanmamı istedim, hangi görev olursa olsun razıydım, ama İstemihan Talay onu da kabul etmedi.

Mülkiyeliler Birliği'nde karşılaştık yıllar sonra. Emekli olmuştum artık. "Biliyor musunuz Mümtaz bey," dedi (müsteşar yardımcılarından Abdullah Dörtlemez de yanındaydı, zaten o beni çeke çeke İstemihan Talay'ın yanına götürmüştü) "sizin Çorum'a gitmenize neden olan müsteşar yardımcısı Tevfik Ketencioğlu ile mahkemelik olduk. Ağır cezada yargılanıyor..."

İki elimi yana açıp, "ne yapabilirim," anlamında baktım.

"Haklıymışsınız," dedi.

"Haklı olmak bana hiçbir şey kazandırmadı Sn. Bakan, dedim. Tam tersi yaklaşık 5 sene beni ailemden uzak tutmaya yaradı. Bir cezaydı benim için ve geri dönüşü yok. Haklı çıkmamın da bir önemi yok."

İstemihan Talay'ı da son görüşüm o oldu zaten.

Basın müşaviri olarak görev yapıyordum.

Kültür gemileri seferden henüz dönmüştü.

Arz-rica meselesi 1998 yılının Temmuz ayında olmuştu, ama gazetelere düşmesi aynı yılın Eylül ayı sonlarına rastladı ve ben de asli görev yerim Çorum'a geri gönderildim.

Tabii hemen rapor aldım, çünkü kısa süre sonra seçimler vardı.

Ama seçimlerde değişen bir şey olmadı.

1999'un Mart ayında Çorum'da kültür müdürü olarak işe başladım.

Bu arada tuhaf bir gelişme oldu: Adnan Keskin hem apartman komşumuz hem de aile dostumuzdur. Aynı binada (kurşunlanan bina) yıllarca altlı üstlü oturduk. Benim başıma bu olaylar geldiğinde de CHP Genel Sekreteri'ydi.

Beni Bülent Tanla ile buluşturdu. Tanla ile Turan Güneş üzerinde bir balıkçı lokantasında balık yedik.

Tanla'nın ve Keskin'in en büyük derdi, İstemihan Talay'ın Korkmaz Yiğit ile buluşup buluşmadığını kanıtlamaktı.Böyle bir buluşmanın olacağını şimdi artık yaşamayan Behruz Çinici söylemişti. Behruz Çinici, çok daha önceleri İstemihan Talay ile görüşmek istemiş, bakan ise onu Müsteşar Tekin Aybaş'a havale etmişti. Aybaş da sürekli görüşmeyi erteliyordu. Kim söylediyse, adamcağız bana geldi ve derdini bana anlattı.

Üzeyir Garih ve Korkmaz Yiğit'in, İstanbul'da, 1. derecede SİT alanlarından birinde bir konut projesi yürüttüklerini, buna ise kendisinin de üye olduğu İstanbul Koruma Kurulu'nun engel olduğunu, bu yüzden de Koruma Kurulu üyeliğinden çıkartıldığını söylüyor ve bunun gerçek nedenlerini Bakan'a veya Müsteşar'a anlatmak istediğini belirtiyordu.

Çok uğraştım, ama Tekin Aybaş bir şekilde görüşmekten kaçtı ve görüşmeleri benim yürütmemi istedi.

En büyük hatası da bu oldu.

Benim de hayatımda önemli değişikliklerin başlangıcına imza attı.

Korkmaz Yiğit'i üç kez, Üzeyir Garih'i de iki kez aradım. Olayın ne olduğunu sordum.

Çok sinirlendiler ve beni İstemihan Talay'a şikayet ettiler.

Bir akşam üzeri Bakan konuyu açtı ve "Mümtaz bey," dedi.

"Siz basın müşavirisiniz, gazeteci değil. Lütfen basın müşaviri gibi davranın."

Yanına çağırdı, ama gitmedim.

Ertesi gün gidip, özür diledim ve artık karışmayacağımı söyledim.

İş işten geçmişti.

Çorum sürgününden sonra Turan Güneş dolaylarında Bülent Tanla ile balıkçı lokantasında buluştuğumuzda, bana Korkmaz Yiğit ile Bakan'ın Bakanlık'ta görüşüp görüşmediklerini sordu.

Korkmaz Yiğit'in bakanlığa geldiğini ancak Bakan ile görüşüp görüşmediğini bilmediğimi söyledim.

Korkmaz Yiğit'in bakanlığa geldiğini biliyordum. Özel kalemdeki arkadaşlara, Korkmaz Yiğit geldiğinde bana haber vermelerini söylemiştim.

Onlar da uğradığında bana telefon edip, "Korkmaz Yiğit burada," demişlerdi.

Ama Bakan ile görüşüp görüşmediğini öğrenemedim.

Bu yüzden de "görüştüler" diyemiyordum.

Tanla çok güvenmedi bana, ama arada Adnan Keskin olduğu için sanırım, İstanbul'a davet etti. Bildiklerimi Noter huzurunda tekrar edecektim.

İki gün sonra İstanbul Dedeman Oteli'ndeydim. Tanla'nın bürosu da yürüyüş mesafesindeydi. Büroya gittiğimde Behruz Çinici'nin de orada olduğunu gördüm. Sanırım Koruma Kurulu işlerini yürüten Asuman Çavuşoğlu da oradaydı (sanırım adı buydu). Notere bildiklerimi anlattım, ama görüştüler demedim. Çok ısrar ettilerse de, bunu söyleyemeyeceğimi defalarca belirttim.

Tanla da, Keskin de çok kızdı bana. Kendilerini aldattığımı düşündüler.

Sonunda Adnan Keskin ile İstemihan Talay, Kanal D'de kapıştılar.

Sekreterlerimden Meral, kimle telefonla konuşursam konuşayım, günü ve saatiyle hatta süresiyle not ederdi.

Adnan Keskin'e, Kormaz Yiğit ile telefonla konuştuğumu göstermek için bu çizelgelerin fotokopisini vermiştim.

Keskin de, Kanal D'de İstemihan Talay ile yaptığı tartışmada, bu notlar sanki Bakan'ın telefon notlarıymış gibi havada sallayıp, "Görüştüğünüzü biliyoruz Sn. Bakan, kayıtları burada," diye blöf yaptı.

İstemihan Talay yutmadı tabii... Kağıtların da bana ait olduğunu bir şekilde öğrenmişti. İşte Çorum'a çivi çakmamın, İstemihan Talay bakanlıktan ayrılıncaya kadar da geri dönemeyişimin asıl nedeni bu oldu.

Ne CHP söz verdiği gibi bana yardımcı oldu ne de İstemihan Talay, "bu çocuk galiba haklıydı," diyerek beni yeniden Ankara'ya almaya razı oldu.

Çünkü, Müsteşar Yardımcısı Tevfik Ketencioğlu ile ağır cezada görülmek üzere mahkemelik oldu. Üstelik bunu ben ona aylar önce söylemiştim.

Dinlememişti.

O da kurtarmadı beni.

Adnan Keskin'in havada salladığı kağıtları asla unutmadı.

Ortada bir şeyler döndüğü kesindi. Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürü Kemal bey, Tevfik Ketencioğlu ve İstemihan Talay,

bu olaydan kısa süre önce, Koruma Kurulunda karar çıkmayınca Asuman Çavuşoğlu'nu acele Ankara'ya çağırmışlardı. Hatta Asuman hanımın iddiasına göre onu tehdit bile etmişler, imzalanması için gayret göstermemekle suçlamışlardı.

Ancak buna tanık olmamıştım.

Bildiğim tek şey, bu inşaatın durmasıydı.

Behruz Çinici de ölünceye kadar benimle bir daha asla görüşmedi.

O da bana kızgındı belli ki...

Korkmaz Yiğit ile İstemihan Talay buluştular, demem onlar için öylesine önemliydi ki...

İşte İstemihan Talay bu inadımı asla öğrenemedi.

Namusluluğumdan değil, korktuğumdan söyleyememiştim.

Eğer buluşmadılarsa, çok büyük bir yalan söylemiş olacaktım ve ortaya çıkması da çok kolaydı. Zaten yeteri kadar kullanılmıştım CHP tarafından.

Daha sonra, yıllar sonra yeniden konuyu açmak istediler. Avukatları Levent Gök beni Etkin Yayınevi'nde ziyaret etti, Genel Başkan Deniz Baykal'dan da selam getirdi, hatta yanımda Baykal'ı aradı, ama daha önce verdiğim ifadenin dışında bir ifade vermeyeceğimi söyledim. Bir daha da aramadı.

Kaza sonrası nedense bu olay aklıma gelmişti. Rastlantının zorunluluğuna inanan, ama şansa asla inanmayan biri olarak, bu olayın da gelişmesinden bir tuhaflık seziyordum.

Erhan Aran gece iki buçuğa kadar başımda beklemiş. Tomografiye girmeme, kan tahlillerime, serum ile beslenmeme ve daha bir çok şeye yardımcı olmuş.

Kazaya tanık olan bazı kişiler telefonla sağlığımı korkarak soruyorlarmış Erhan'ın söylediğine göre, burnum kanamadan çıkmış olmama ise şaşırıyorlarmış. Hala tam olarak kendimde olmadığımdan, ne demek istediklerini anlamıyordum. Bana göre arabanın başına gidip, ufak tefek kaporta hasarına rağmen aynı arabayla Ankara'ya dönebileceğimi düşünüyordum.

Kaza Denizli'ye 60 kilometre mesafede, Çivril-Çal kavşağında meydana gelmişti. Erhan'ın dediğine göre araba Çal Jandarma Karakolu'nun bahçesine çekilmişti ve eşyalarım da Jandarma'nın "nezarethanesi"ne yığılmıştı.

Hemen bilgisayarımı sordum. Üç bin dolar verdiğim bilgisayarım, arabadaki en değerli eşyaydı.

"Bilgisayar yok," dedi Erhan. "Yine de bir kez daha sorayım jandarmaya."

Sordu, ama yoktu.

Polise ve jandarmaya haber verildi.

"Mutlaka buluruz," diyorlardı.

Kaza sırasında bir halüsinasyon görmüştüm. Kardeşime ve yeğenime de anlatmıştım. Kazadan sonra hayal meyal gördüğüm bir görüntüye göre, biri bilgisayarımı almış, koyu renkli bir arabaya doğru gidiyordu.

Bilgisayarımı biri çalmıştı... İlk akla gelen buydu.

Hastaneden çıktık. Arabaya gidip, işlemleri yapmamız gerekiyordu. Ben hala arabayla döneceğimi sanıyordum.

Çal Jandarma Karakolu'na gelene kadar, yolda birkaç kez kusmak zorunda kaldım. Midemde bir tuhaflık vardı.

Karakola gelip de arabayı görünce gerçekten kustum. Araba

paramparçaydı. Ön cam tamamen küçük parçalar halinde içe çökmüş, tam kafamın hizasında ise iyice yapışmıştı. Arka cam yoktu. Oturduğum koltuğun baş koyacak kısmı fırlamış, arka camın iç tarafına düşmüştü. Bagaj kısmı öylesine kötü yamulmuştu ki, durduğu yerde içindeki eşyaları görebilmek mümkündü. Bagaj kapağı neredeyse yırtılmış ve yukarı kalkmıştı. Tampon ayrı bir yerdeydi. Ön farlar, motor, ön kapak tamamen dağılmıştı. Araba takla atmıştı ve ön camın kafamın üzerine inmesine neden olacak kadar tavanı eğmişti.

Araba, değil kullanılacak, hurda olarak satılacak halde bile değildi.

Tam o sırada telefon geldi. Arayan rahmetli Ünal İnanç'tı. Çok kısa konuştu:

"Evladım, bilgisayarın vereceğim numarada. Git al, bir de teşekkür et. Bu insanlar lazım olur."

Tık... Başka bir şey söylemeden kapattı Ünal ağabey.

Bilgisayarımı bulmuştum.

Üç kurtarma hikayesi

Kaza olduğunda, beni ilk kim buldu, ilk kim müdahale etti, bilgisayarı kim aldı, arabayı kim çekti? Bütün bunlar soru işaretiydi benim için.

İşte üç hikaye:

1. Arabanın kontrolünü kaybedip de direksiyonu sağa kırdığımı ve ardından şiddetli bir çarpma sesi duyduğumu hatırlıyorum, gerisini bilmiyorum. Bir anlatıma göre, arkamdan gelen otobüs durmuş ve aralarında doktor da bulunan bir kalabalık

beni arabadan çıkarmış. Onlara göre araba tavanı üzerinde ters dönmüş vaziyetteymiş. Bacağım ön konsola sıkışmış, kırıktan kuşkulanmışlar. Çimlerin üzerine yatırmışlar ve 112'ye haber vermişler.

2. Bilgisayarımı korumaya alan Celil adlı arkadaş benim yuvarlandığımı görünce durmuş, beni arabadan çıkarmış, 112'ye haber vermiş. Daha sonra otobüs gelince de bilgisayarı da alıp oradan uzaklaşmış. Ancak, Ünal İnanç ile bağlantısını bulamadım.

3. Ben yuvarlandığımda, tam karşı yoldan çekici geçiyormuş. Beni arabadan ilk çekici şoförü çıkarmış ve 112'ye haber vermiş. Sonra da arabayı Çal Jandarma karakoluna çekmiş. Bunların hepsi de kısa aralıklarla doğruydu kuşkusuz. Ancak, bir çılgınlık sonucu ehliyetsiz ve kimliksiz yola çıktığım halde, yoldayken benim adımı soyadımı ve en azından mesleğimin bir parçasını bilen doktorlar bunu nereden öğrenmişti?

Orada da iki veya üç öykü bulunuyor.

Birincisi, ben yuvarlandıktan hemen sonra, başıma her kim geldiyse, telefonum çalıyor. Telefonu biri açıyor. Ufuk Dağlı benimle konuşmak istediğini söylüyor. Telefonu açan, durumumu anlatıyor: Arkadaşınız trafik kazası yaptı. Şu anda arabadan yeni çıkardık. Çimlerin üzerine yatırdık. Durumu iyi gibi görünüyor.

Bir süre bocalayan ve ne yapacağını şaşıran Ufuk, birkaç dakika sonra yeniden arıyor. Bu kez bir doktor çıkıyor karşısına:

"Arabadan çıkartırken zorlandık. Arkadaşınız baş aşağı duruyordu. Araba ters dönmüştü. Sıkışan bacağında kırık olabilir. Şu anda 112 acili aradık. Ambulans yolda. Ensesinde de hassasiyet var."

Doktor kaza yerini ve bölgeyi anlatıyor Ufuk'a.

Ufuk hemen Denizli Üniversite Hastanesini arıyor, oraya kimliğimi veriyor ve Müzik Bölümü başkanı Osman Akbulut'u bulmaya çalışıyor.

Bu arada ambulans gelene kadar sürekli telefon ediyor.

Ambulanstayken de doktorlarla konuşuyor.

Eşime haber veriyor.

Tuhaf olanı. Eşimin haberinin olması ve onun da sağı solu dehşet içinde telefonla araması...

Bir başka öykü, Sinan Ergun adlı arkadaşımın beni merak edip araması. Yine telefona birisi çıkıyor, benzer öyküleri anlatıyor.

Sinan hemen Kelime Ata'ya haber veriyor. O da Mustafa Kirman'a. Kirman da Denizli Üniversite Hastanesi'ndeki arkadaşı Erhan Aran'a haber veriyor. Erhan hemen hastaneye gidiyor ve ambulansı gönderip beni beklemeye koyuluyor. Bu arada Ankara ile de görüşmelere devam ediyor.

Başka bir öykü de, çekici şoförünün beni bulması ve beni arabadan çıkartıp 112'ye telefon etmesi. Bu arada da arkadan gelen otobüstekilerin inip benimle ilgilenmesi ve telefon trafiğinin başlaması...

Bir tek bilgisayarımı korumaya alan Celil'in öyküsünü bilmiyorum. Sabah kalktığımda, burnumun bile kanamadığını, tüm tahlillerimin yapıldığını, tomografimin çekildiğini ve kırık veya benzeri bir hasarımın olmadığını öğrendiğimde kardeşim çok şaşırmıştı. Hastaneden taburcu edildiğimde bile hâlâ inanamıyordu.

Bir beze sarınıp, kardeşimin arabasına bindim ve Çal Jandar-

ma karakolunda ifade vermeye ve arabayı Denizli'ye çektirmeye karar verdim.

Bu sırada Denizli'de de bir tanıdık arıyordum.

Araba hurda olmuştu ve hurda fiyatına en az kazık yiyerek satmak zorundaydık. 500 TL'ye razıydık. En azından çekici parasını çıkarmalıydık.

Maliye Bakanlığı'ndan arkadaşım Süleyman Toyan'ın Denizli'de kız kardeşi vardı ve kocası Hasan da vergi dairesinde müdürdü. Süleyman'ı aradım ve arabayı nereye bırakabileceğimiz konusunda yardımcı olmasını istedim.

Söylediği adrese gittik. Önde hurda taşıyan çekici, arkada biz.

Sonra kardeşim gidip bilgisayarı Celil beyden aldı.

Ankara'ya yola koyulduğumuzda akşam olmak üzereydi.Yol boyu göğüs ağrısı ve kusmayla her yüz kilometrede bir mola vererek gece yarısı Ankara'ya vardık. Evdekiler uyumuştu. Eşim de beni bir "suçluymuşum" gibi sessizce karşıladı.

Kim bilir, belki de suçluydum.

5 Nisan Pazar

Gece göğüs ağrılarım kalmadı. Uzun bir süre kazanın şokunu atlatamadığımdan uyuyamadım. Sabaha kadar döndüm durdum. Aklımdan tüm hayatım geçiyor, yaptığım hatalar üzerime üzerime geliyordu. Bomboş bir hayat yaşadığımı mırıldanıyor, neden ölmediğime de hayıflanıyordum açıkçası.

Gözümü kapadığımda hep karşımdan gelen arabayı görüyor ve son anda direksiyonu kırışım aklıma geliyordu. Neden

yolu şaşırdığıma kızıyor, birkaç dakikalığına da olsa, yol kenarında neden dinlenmediğimi kendime sorup duruyordum.

Ama yaşamda "keşke" olmadığını hep kendime tekrar eden biri olarak, sürekli dönüp duruyor ve artık yapacak hiçbir şey olmadığını bilerek kendi kendimi yiyordum.

Bu kaçıncı "salaklığımdı" ve yaşamım hep bu salaklıklar üzerine kurulu olarak mı yürüyecekti?

Kazadan burnum bile kanamadan çıkmış olmama herkes "verilmiş sadaka" yaftası yapıştırıyordu, ama ben pek öyle bakmıyordum. Bana daha çok, "dur hele, öyle kolayca kaçıp gitme yok. Daha çekeceklerin var," mesajı gibi geliyordu.

Pazar günü, yani 5 Nisan çok sıkıntılı geçti. Evdekiler kurtulduğuma pek sevinemiyordu, çünkü araba hurdaya çıkmıştı. Gerçi 1993 model Mazda'ydı ve araba zaten hurda durumdaydı. Ama "kör ölür badem gözlü olur" misali, hiç yoktan ayaklarımızı yerden kesen bir arabaydı ve yenisini almaya kalksak en az 5-6 bin lira vermek zorundaydık.

Tüm Pazar günümü, "şöyle olsaydı, böyle olsaydı," diyerek geçirdim. Ne düşünürsem düşüneyim, asla rahatlayamıyordum. Üstelik dehşetli bir mide bulantısı ve kusma içindeydim. Halsizliğim de çok artmıştı. Yemek yemede zaman zaman güçlük çekiyordum. Özellikle ilk lokmayı aldığımda, dehşetli bir ağrı göğsüme çöküyor, bir anda yere yığılıyordum. Daha sonra ise rahatlıyordum tuhaf bir şekilde.

Nedense, aklımdan kazayı kovmaya çalıştıkça aklıma Bakanlıktaki günlerim geliyordu. Ne çok didişmiştim Bakanla, genel müdürlerle, müsteşar yardımcılarıyla. Nurcan Tokar diye bir müsteşar yardımcısı vardı. Basın müşavirliği görevime baş-

ladığım ilk gün atışmıştık. O yüzden de beni hep "potansiyel düşman" bellemişti ve yıldızımız hiç barışmadı.

İstemihan Talay'ın "gözde" müsteşar yardımcılarının başında geliyordu ve Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü ona bağlı olduğu için de tüm sanatsal faaliyetlerde "dediği" oluyordu.

Ben de sürekli itiraz ediyor, sanat politikasının yanlış olduğunu her fırsatta dile getiriyordum. Kadın nefretle karşılıyordu her yaptığımı.

Sonunda kapıştık.

Bir başka hatam da, böylesine derin çizgiler çizerekten bir "kadınla" kapışmak olmuştu. Hıncını mutlaka alacaktı.

Çorum sürgünümün bir ayaklarından biri de o oldu.

Daha sonra ANAP'tan milletvekili aday adayı oldu ve şöyle bir deklarede bulundu:

"İlk fırsatta gelip Kültür Bakanlığı'nın başına oturacağım!"

İstemihan Talay ile ipleri de o zaman koptu.

Milletvekili olamayınca geri dönmeye çalıştı, ama İstemihan Talay almadı.

İki müsteşar yardımcısı beni hedef göstermiş, İstemihan Talay da ikisini de dinleyerekten beni gözünden uzak yerlere sürmüş, üstelik tüm kültür müdürlerine araba tahsis ettiği halde, bana araba tahsis etmeye yanaşmamıştı.

Zaten dört senelik Çorum maceram sırasında bir kez bile Çorum'a gelmedi. Karşılamayacağımı, hatta o gün ortalıkta bile görünmeyeceğimi o da biliyordu.

Her iki müsteşar yardımcısı için kendisini zamanında uyarmıştım ve beni dinlemek yerine beni sürmüştü.

Her ikisiyle de kavgalıydı artık. Kendi adıma haksız da olsam,

onlar konusunda haklı çıkmıştım ve İstemihan Talay gibi "zekâ vakfı üyesi" bir kişinin kolaylıkla anlayabileceği bir durumdu bu.

Kültür Bakanlığı'nda, çok nitelikli insanlarla karşılaştığım gibi, yerini hazmedemeyen bir yığın yönetici ile de karşılaştım. Nasıl davranacağımı, ne yapacağımı bilemeden, yeldeğirmenleriyle savaşır gibi savaşmaya çalıştım. Sağlığımdan da oldum. Alkole de bulaştım. Memuriyetin kurallarını bilmeden, memur yapılmıştım. Dış politika muhabiri olarak ANKA'da işe başladığımda, memuriyetten geldiğimden, hem de baremin dokuzuncu derecesinde memuriyetten geldiğimden, Dışişleri Müsteşarı İnal Batu'nun odasına girerken kapıyı çalıp, önümü iliklediğimi anımsıyorum.

İçeri girdiğimde de ne göreyim, Sedat Ergin ile Nur Batur, İnal beyin karşısına oturmuş kahvelerini yudumluyor. İnal Batu beni uzaydan gelmiş bir yaratık gibi baştan aşağı süzerek "ne istediğimi" kibarca sordu. Sedat ile Nur'un bakışlarını yaşamım boyunca unutmayacağım herhalde.

14 Nisan'a kadar...

14 Nisan'a kadar yaklaşık on gün bol alkol ve sıkıntılı düşüncelerle geçti. Hep aynı şey aklıma geliyor, neden böyle bir şey yaptığımı sorgulayıp duruyordum. Bu arada arabanın durumunu telefonla kontrol ediyor, satışı için gerekli belgeleri hazırlamaya çalışıyordum. Aslında hiçbir şey de yapmıyordum.

Göğsümdeki ağrı tamamen geçmişti. Sağ bacağımda, kalçama yakın bir yerdeki küçük bir ağrı dışında hiçbir sıkıntım da yoktu.

Ünal İnanç'ı arayıp da, "beni nasıl buldun ağabey," diye sormayı da hiç istemiyordum.

Kurthan Fişek aramıştı yoldan ve geçmiş olsun demişti.

Tekrar aradı, "Yahu Mümtaz, Ünal'ın nereden haberi oldu," diye sordu. Bilmediğimi söyledim. "Bana da söylemedi," dedi.

Ünal İnanç ve bilgisayar işi tam anlamıyla gizem içindeydi ve çözmek de istemiyordum. Zaten umurumda değildi.

Arabanın halini gören hemen herkes, "arabadan sağ çıktığım" için duacı olmamı söyleyip duruyordu. Ama benim aklımda bambaşka şeyler vardı.

Kafamdaki "neden" soruları dışında, neredeyse eski hayatıma dönmüştüm bile.

Huzursuzluk, bir arabayı saçma sapan bir gerekçeyle şarampole yuvarlayıp elden çıkarmış olmamdan kaynaklanıyordu. Yalnızca o da değil, yapmam gereken bütün işleri bir kenara bırakmam için bir "vesile" olduğunu da düşünmeye başlamıştım. Canım hiçbir şey yapmak istemiyordu ve neredeyse ucuna geldiğim bir işi de kaybetmek üzereydim.

Sabahları son derece yorgun ve isteksiz kalkıyor, üst üste içtiğim sigaralarla kendimi oyalıyordum. Tipik bir "depresyon" tablosu çiziyordum yani.

Durmaksızın sigara içiyor, arada bir de içki yuvarlıyordum. Canım sıkkındı ya, bunun hıncını bir yerden almalıydım mutlaka.

İçki sonrası, ayılmaya doğru daha çok, bir mide bulantısı ve kusma isteği başlıyordu.

Hafta sonuna kadar böylece gitti.

Hafta sonu evde müthiş bir kavga çıktı. Artık sevgili karı-

mın ve çocuklarımın dayanacak pek hali kalmamıştı. Gündüzleri sürekli uyuyan, geceleri de sürekli içip dolaşan bir adam halindeydim.

Ağrım sızım yoktu.

Ama bir tuhaftım. Yemek yemediğim için pek bir şey hissetmiyordum.

11 Nisan cumartesi gecesi bir lokma ekmek yediğimde, yere yıkılacak kadar şiddetli bir göğüs ağrısı hissettim.

Ağrı çok sürmedi, ama sabaha kadar alnımda boncuk boncuk ter, sırtımda ise tarifsiz bir ürpertiyle, açık televizyonun başında öylece bekledim.

14 Nisan Salı...

Sabah hemen toparlandım ve kardeşime haber verip, Güven Hastanesi'nden endoskopi için randevu almasını söyledim. 17 Mayıs'tan önceye gün vermiyorlardı. Yine de kardeşim, mutlaka hastaneye yatmamı ve serum bağlatmamı istiyordu.

Aysun'a, yani eşime, tedavi olmak için hastaneye gideceğimi yineledim. O da arkadaşı dermatolog Şule Öncel'i aradı. Şule Magnet'te çalışıyordu ve oradaki bir arkadaşından benim için endoskopi randevusu almıştı.

15 Nisan Çarşamba...

Ertesi gün öğleden sonra Magnet'e gittik. Gittiğimizde saat 3:30'du, saat beş olduğunda hala doktor bizi içeri almamıştı. Girişteki bankoda oturanlar ise, doktorun saat beşte çıkıp git-

tiğini söylüyorlardı. Muayene odasına giren hemşireler de bizi gördükleri halde, hiçbir şey söylemiyorlardı.

Sinirlendim ve oradan ayrıldım. Şule'ye de haber vermedim.

Ertesi gün Bayındır'a gitmeye karar verdim. Gazetecilikten arkadaşım Levent Uyanıker Bayındır Hastanelerinin basın müşavirliğini yapıyordu. Ayrıca Hastanelerin genel müdür yardımcısı Yaman Zorlutuna'yı hem tanıyordum hem de ortak bir yığın arkadaşımız vardı. Yaman'a ulaşamadım, ama ertesi gün saat 11'de Levent beni beklediğini söyledi. Kardeşimle bu kez oraya gittik. Doktor muayene etti, ancak endoskopi için 385 TL istedi. Oysa ben emekli sandığına bağlı olduğum için çok az bir para vereceğimi sanıyordum. Meğerse Bayındır hastanelerinin emekli sandığı ile anlaşması yokmuş.

Oradan ayrıldık. Medicana'ya gitmeye karar verdik.

Kardeşim beni evime bıraktı. Yine uyku, yine yılgınlık ve saçma sapan kuruntular.

19 Nisan Pazar...

Öğlene doğru evden çıktım ve Ayrancı'da annemlerin evine gittim. Amacım Güven Hastanesi'ne yatmak ve kendime serum bağlatmaktı. Ama oraya gidince kendimi daha iyi hissettiğimi fark ettim. Ağrım yoktu. Sigara almaya evden çıkmak için bahane ararken, birden göğüs ağrım şiddetlendi ve kusmaya çalıştım. Bunun nedenini biliyordum aslında. Daha önce içtiğim içkilerden sonra hep oluyordu bu, ama bu kez biraz farklıydı. Hafif de olsa göğsümde bir ağrı hissediyor, ne kadar uğraşırsam uğraşayım kusamıyordum.

O halimle annem ve babam görmesin diye, bana ayırdıkları odaya girip kapıyı kapattım ve yere çöktüm.

Yaşantımı kendi kendime zehir ediyordum. Anlamsız üzüntüler, gereksiz kaygılar, bir incir çekirdeğini bile doldurmayan sorunlar, kavgalar, huzursuzluklar, çalışmama isteği, önümdeki bir yığın fırsatı uyuyarak tepmeye çalışma...

Neden oluyordu bütün bunlar? Her insanın yaşamında bu veya benzer dönemler geçiyordu mutlaka, ama bendeki son beş senedir sürekli artarak gelişen bir yayılma gösteriyordu. Her gün daha kötüye gittiğimi düşünüyordum. Amacım yoktu sanki. Bir yığın çeviri yapıyor, kitap okuyor ve daha çok felsefe üzerine denemeler yazıyordum. Aklın çevresinde dolanıyor, onun zeka ve mantık ile ilişkisini kurmaya çalışıyordum. Duygusal tepkiler ve yakınlaşmalar konusunda aklın ne gibi "kalkanlar" geliştirdiği, kurnazlığın ise aklı nasıl tuzağa düşürdüğünü kafama takmıştım.

Sıradan bir bakışla, deliriyordum sanki.

Oblomov gibiydim. Bir bardak su içmek yerine, susuzluğumu bastırmayı yeğliyordum. Meyve yemek istersem vazgeçiyor, sigara ile isteğimi söndürüyordum. Böyle böyle gelmiştim bu günlere ve şimdi bir elbise dolabının dibinde, nispeten yabancı bir evde, hastaneye yirmi metre ötede kıvranıp duruyordum.

Neden? İnsan kendini neden böyle bir "cendereye" sokar diye düşünüyordum hep. Ayağa kalkıp, eskisi gibi "fıldır fıldır" olmak, taşı sıksam suyunu getireceğimi hissetmek istiyordum.

Kalkıyordum ve karar veriyordum yapmaya, ama yine aklıma kaza, orada kaybettiklerim, daha önce yaptıklarım, ondan öncekiler... Hepsi birden başıma üşüşüyordu. Bir gün sonra yapmak zorunda olduklarımı düşündükçe, iyice yığılıyor ve ağrının geçmemesini bekliyordum. Ağrı beni oyalıyordu çünkü. Ağrı bir bahane oluyordu.

Dayanamayacak hale gelince, Güven Hastanesi'nin aciline gitmeye karar verdim. 82 yaşındaki babamın da yardımıyla, asansörü olmayan apartmanın beşinci katından aşağı indik. Benim için sorun değildi belki ama, zavallı adamcağız yeniden çıkacaktı bu merdivenleri.

Hastaneye acil girişinden girdik. Beni hemen acilin köşesindeki bir yatağa yatırdılar ve yeşil bir örtüyle de çevremi kapattılar. Artık kendi küçük odamda, yatağımla ve serumumla başbaşaydım.

Bir süre sonra acil doktoru geldi. Endoskopi istediğimi söyledim. Acil servisinde böyle bir hizmetin o anda olmadığını, ancak sabah yapılabileceğini söyledi. Sonra beni tomografiye götürdü. Tahliller için kan aldı vb.

Hiçbir şeyi umursamıyordum. Boşuna uğraşıyorlardı. Daha farklı bir şey hissediyordum vücudumda.

Serum biter bitmez hastaneden kaçtım. Yukarı çıktığımda kendimi yine çok iyi hissediyordum. Dışarı çıkıp bir dolaşacağımı söyledim babama. Anlamıştı. Anahtarı aldı ve cebine koydu. Beni dışarı çıkarmamaya kararlıydı.

Sabaha kadar hır gür içinde geçti. Sabaha doğru dalmışım.

Kardeşim geldiğinde hala uyuyordum.

21 Nisan ve sonrası

Medicana'ya gittik. Prof. Dr. Ülkü Sarıtaş muayene etti ve endeskopi için ertesi günü, yani 21 Nisan Salı gününü verdi. Gece 11'den sonra bir şey yemeyecektim ve sabah saat 11.30'da hastanede olacaktım.

Denilen saatte orada oldum. Endoskopiye aldılar.

Yemek borum ve midem korkunç durumdaydı. Serum bağladılar ve 24 saat damardan besleneceğimi, ağızdan hiçbir şey, su dahi almayacağımı söylediler.

İki gün sırt üstü, 8 ünite sıvı alarak yattım.

Kalktığımda 41 kilo yüz gramdım.

Akşama doğru raporum geldi. Alınan parça, biopsi için patolojiye gönderilmişti. Raporun bir yerinde, "Ozefagus ca?" yazıyordu ve aynen yazdığım gibi de sonunda soru işareti vardı. Ama ne eşim ne de ben konduramamıştık. Sol kaburgalarımdan biri kırık olduğu için, onun gölgesinin düştüğünü sandı eşim.

22 Nisan akşamı da Aysun, sınıf arkadaşlarıyla buluşmak üzere Foça'ya gidiyordu. Ben de katı yiyecekler yememek, sıcak çay içmemek ve sigarayı azaltmak koşuluyla çocuklarla birlikte kalmıştım. Biyopsi için hiç bir endişe duymuyorduk.

Cuma günü biyopsi sonuçları geldi: Özefagus CA, yani yemek borusu kanseri.

Aysun apar topar Foça'dan aynı gün döndü.

Cumartesi doktorlarla görüşüldü.

Pazartesi yatış işlemim yapıldı.

Bir hafta tetkikler sürdü.

Hafta sonu evde geçirmeme izin verdiler.

4 Mayıs 2009 Pazartesi günü ameliyata girdim. Hiçbir şey hatırlamıyorum doğal olarak. Uyandığımda acil servisteydim ve hiç acı duymuyordum. Her tarafıma kablolar, tüpler vb. bağlanmıştı.

Erken yakalamıştım kanseri. Doktorlara göre erken yakalama şansım yüzde sekizmiş... Ameliyat sonrası yapılan tetkiklere göre "metastaz" yok, kan değerlerim ve diğer değerlerim normal... Söylendiğine göre, "o sırada" kanserle savaşta bir sıfır öndeydim. Artık her halde beş sıfır öne geçmiş durumdayım.

KÂBUS XVI

2004 yılında Kültür Bakanlığı'ndan emekli olmuştum.

Artık kendi başımaydım ve yazılarımla, çevirilerimle baş başa günümü geçirebilecektim. Dikmen'de oturuyorduk o sıralar. TELSİM ve KOÇ ALLIANZ aracılığıyla üniversitelerde keman resitalleri düzenledim Ufuk Dağlı ile birlikte.

Bir miktar da para kazandık elbette. Daha sonra AVEA ile yaptığım pop konserlerinde son derece başarısızdım. Onların yaptığı müzikten anlamadığım gibi, pop gruplarının kendi aralarındaki "hiyerarşik" ilişkiden de haberim yoktu.

Ardından resital düzenlemeler bitti. Dostoyevski biyografisi üzerine yoğunlaştım. Bir anlamda boşluktaydım da.

Yukarıdaki Mazda ile yaptığım trafik kazası da o sıralarda başıma gelmişti zaten. Eşim Aysun ile şiddetli bir kavga sonucu evden bir daha dönmemek üzere çıkmış, Bodrum'daki yazlığa doğru arabamı sürmüştüm.

Bodrum dönüşü ve kaza sonrası, 2011 yılında Odatv'nin farkına vardım. Soner Yalçın ile Siyah Beyaz'da birlikte çalışmıştık, oradan tanıyordum. Telefon edip, Odatv'de yazıp yazamayacağımı sordum.

Sitenin ilk yıllarıydı. Soner Yalçın da, "Neden olmasın Mümtaz," dedi. "Sitenin kültür sanat yazarı da sen olursun. Çok da iyi olur."

Kültür ve sanat ile kalmadı elbette, siyasete de bulaştım. Birgün sitenin Genel Yayın Yönetmeni Barış Pehlivan arayıp, "Sana bir sürprizimiz var Mümtaz abi," dedi.

Şaşırdım: "Nedir?"

"Künyeye bak!"

Baktım. Odatv Ankara Temsilcisi olmuştum.

İşte o andan sonra da Odatv kâbusu başladı...

Önce 14 Şubat 2011'de Soner Yalçın, Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, Hanefi Avcı, Ahmet Şık, Yalçın Küçük vb. gözaltına alındılar ve ardından da tutukladılar.

Cadı avı başlamıştı.

Nihat Genç ile çırpındık durduk. Uğur Mumcu'nun evi önünde bir basın toplantısı yaptım ve yapılanları kınadım.

Herkes "öcü" gibi bizden korkar olmuştu.

Telefonlarım çalmıyordu.

Sıra bize geliyor

Sabah tam yediyi on geçe geldiler.

Çok kibarlardı, naziklerdi...

Hiçbir kaba gösteri ve eylemde bulunmadılar.

Kelepçe filan da takılmadı...

Ev arandı, bütün eşyalar döküldü ve öğleden sonra saat iki gibi bitti. Annemlerin evi olduğu için arama çabuk bitmişti, bir tek bilgisayarın kopyalanması uzun sürdü.

Asıl "yukarı" diye tanımladığım, Turan Güneş bulvarındaki evin araması uzun sürecekti belli ki, zira tüm CD ve kitaplarım oradaydı. Üstelik çocukların ve eşimin bilgisayarlarının kopyalaması da zaman alacaktı. Nitekim gece üçte bitmiş.

Önce "sağlık kontrolü" diye Gazi Üniversitesi'nde bir doktorun karşısına oturttular. Adam yüzüme bile bakmadan, "Darp var mı?" diye sordu. "Darp yok ama raporum var," dedim. "Kanser hastasıyım."

"Biz ona bakmıyoruz," dedi son derece ilgisiz biçimde... Dilimin ucuna kadar geldi, "Peki neye bakarsınız? Adli tıpa havale de mi edemezsiniz?" demek, ama karşımdakinin "doktor" olmadığını düşündüm çaresizce. Doktor olsa mutlaka en azından rapora bakardı.

Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün Organize Suçlar bölümünün nezarethanesine indiğimde Doğan Yurdakul, "Hoşgeldin Mümtaz," diye karşıladı beni. Ama 24 saatten fazladır yemek yememiş olduğumdan halsizleşmiştim. Biraz sohbet ettikten sonra yere, kilim üzerine uzandım.

Giderek halsizleşiyordum. Ne bir şey yemek, ne içmek ne de diğer ihtiyaçlarımı gidermek gibi bir talebim olmadı. Öylece yatıyordum.

Avukatım İsmail Sami Çakmak ile kardeşim dışarıda uğraşıyorlarmış. Avukat bana sıkı bir horozlanmıştı evdeyken: "Ne zaman sorsam iyiyim diyorsun, oysa hiç de iyi değilmişsin," diye.

Raporumu getirmişler. Polisler sanıyorum endişelendiler ki, beni gece yarısına doğru İbn-i Sina hastanesinin acil bölümüne götürdüler. Çok uğraştılar "seyahat edemez," diye rapor almak

için, ama acil servis, "Bunu vermeye yetkimiz yok," diye geri çevirdi.

Geri döndüm ve hayatım boyunca unutamayacağım bir olay yaşadım.

Saat sabahın dördüydü, beni yeniden nezarethaneye attıklarında. Doğan Yurdakul ve Ankara ekibi çoktan İstanbul yolunda düşmüşlerdi. İçime tarifsiz bir hüzün çöktü. Kendimi müthiş yalnız hissettim o anda. Oturup ağlayacaktım az kaldı.

Polisler beni korunaklı bir hücreye koydular tek başıma. Çünkü nezarethaneden bizimkiler gitmişti, ama yerine "kart sahtekarlığından" gözaltına alınmış kalabalık bir grup gelmişti.

İçlerinden biri "Kardeş sen niye buradasın?" diye sorunca, son soluğumla ve yüksek sesle, "Ergenekon!" dedim.

O anda "Hurra!" diye bir ses yükseldi ve bir alkış koptu.

İçlerinden biri, "Bizden sana selam olsun," diye bağırdı. Alkışlar da devam etti.

Demir parmaklıklara kafamı koydum. Gözlerim sulanmıştı...

Hastaneye kaldırılıyorum

Ertesi gün öğleden sonraya kadar uyudum. Yine bir şey yemedim, içmedim ve ihtiyaçlarımla ilgili bir talepte bulunmadım.

Öğleden sonra yine aynı polis geldi ve "Hastaneye gidiyoruz," diye beni uyandırdı.

Yeniden İbn-i Sina hastanesine gittik. Bu kez Göğüs Cerrahisi bölümüne acilden havale ettirdik. Saat 17 gibi de giriş yaptık.

Polisler çırpınıyordu beni İstanbul'a "teslim etmemek" için. Doktorlara söylüyorlardı: "Şuraya, 'seyahat edemez' diye bir not

yazın, hastayı size bırakıp gidelim," diye. Ama işlerin o kadar kolay olmadığını bilmiyorlardı.

Sonunda yatışımı yaptılar. Başımda bir sivil polis gece 02'ye kadar oturduk. Tam o saatlerde İstanbul'dan, gözaltının kaldırılması ile ilgili "talimat" geldi ve beni o halde bırakıp, görüşmek üzere nidalarıyla gittiler.

Bir anda serbest kalmıştım, ama hala tedirgindim.

Yoğun bakıma aldılar ve tedavim başladı. Uzun ve sıkıcı bir hastane dönemi geçirdim tahmin edilebileceği gibi. Onlarca tahlil ve küçük operasyonlar sonucu, altıncı günün sonunda yoğun bakımdan servise alındım.

Polislerin bana ve avukata söylediği şekliyle, taburcu olur olmaz emniyete gidip ifade vermem gerekiyordu. Aslında rapor da alabilecek haldeydim, ama bir an önce "ifademle" yüzleşmek istiyordum.

Doktorum, İbn-i Sina hastanesi Tıp Fakültesi Dekanı İlker Ökten hoca bir ay sonrası için kontrol koşuluyla raporları elime tutuşturdu. Müthiş güven veren ekibiyle de beni yolcu etti.

Ardından altı saat süren sorgulama ve serbest bırakılış...

Beni hastanede ziyaret eden sevgili Nuran Yıldız'a, gözaltındakilerin "Ergenekon" dedikten sonra "hurra" şeklinde beni alkışlamalarını anlattığımda, "Bunu ben yazayım," demişti, ama dayanamadım ben yazdım. Yine de ona sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum buradan.

Yeniden Odatv yazarlığına

12 günlük nezarethane ve hastane maceram böyleydi.

Yeniden ODATV'de yazmayı o kadar özledim ve istedim ki, bütün bilgisayarlarım alındığı için, oğlumun bürosuna geçip oradan çala kalem bu yazıyı kaleme aldım.

Sıradan bir öyküydü, ama işte ne yaparsınız ki, benim başımdan geçti.

Bir yandan arkadaşlarımla olamadığım için utanç duyarken, diğer yandan da kanser olduğum için seviniyorum.

Böyle bir çelişki olabilir mi insan hayatında?

KÂBUS XVII

Yukarıda yazdığım bir yol öyküsüydü ve değil benzeri çok daha dehşetli olanını geçtiğimiz yılın Aralık ayında yaşadım.

(Uğur Dündar bu yazıyı okuduktan sonra "Mümtaz kardeşim, bu yaşadığın dehşet bir olay. Bir korku filmi gibi. Bunu mutlaka bir senaryo haline getirmeli ve filminin çekimini sağlamalısın," demişti).

Ankara'ya karın ilk yağdığı gün. Aynı zamanda Mete Akyol'un Silivri Cezaevi'nin önüne sandalye koyup, Can Dündar ve Cumhuiyet'in Ankara temsilcisi Erdem Gül'ün tutuklanmasını protesto için "umut nöbeti" başlattığı gün. Yani 2 Aralık 2015... Kar yağışının başladığı ve akşama doğru tüm yolların kar nedeniyle kapandığı gün.

Öğle suları, kar hafiften başlamış. İstanbul'a gideceğim, aklıma koymuşum. Uçak bileti sordum, saat dörtte bir uçağımız var dedi Pegasus, 79 lira, ama bir sonraki uçakla gitmek isterseniz 250 lira... Dörtteki uçağa belki yetişebilirim, ama riskli...

Twingo bir arabam vardı (artık yok). Ben hep ona "Maserati" derdim. Kabak lastiklerle, uzun yola dayanması çok zor olan

arabamla İstanbul yoluna çıktım. Otoban girişini de kaçırdığım için, eski yola girmişim.

Cep telefonunun azizliği...

Tam Gerede'ye varmak üzereyken annem aradı cep telefonundan. Telefonun şarjı bitmek üzere anne, daha sonra konuşalım dedim ve o sırada önümdeki TIR'ın dorsesi beni sağdan biçti. Eğer sağ tamponum TIR'ın altına girmese zaten uçmuştum. TIR beni tutmuş meğerse.

Aklıma arabanın plakasını almak falan da gelmedi. O anda şoktayım. TIR şoförü indi, abi bir şeyin yok maşallah, dedi beni o halde bıraktı gitti. Ben arabanın başına ne geldiğini bilmediğimden, oturdum şoför koltuğuna marşa bastım araba çalışıyor. Ama ne birinci vites, ne ikinci vites ne üçüncü vites ne dördüncü vites ne de geri vites... Sadece beşinci vites çalışıyor. Onunla kalkmaya çalıştım, zaten buz içerisinde olduğum için birinci vitesle bile kalkmamın zor olduğu bir yolda beşinci vitesle kalkmaya çalışıyorum... Sonradan öğrendim, o sırada debriyaj balatalarını yakmışım.

Sıfırın altında 15 derecede yol ortasında kaldım

Araba yerinden bile kıpırdamayınca indim ve o zaman fark ettim ki sağ cam kırılmış. Müthiş bir soğuk var ve ben kaloriferi de çalıştırsam soğuktan donacağım, üstelik de son derece güvensiz bir ortamdayım. Her an arkamdan gelen bir araba bana çarpabilir... Aklımda olanlar bunlar. Bu arada tarla gibi bir yerin

hemen yanındayım ve kıpırtılar var... Emin değilim köpek mi, kurt mu, ama korkuyorum... Hem de dehşetli korkuyorum... Sürekli bir uluma ve köpek havlamaları...

Eski İstanbul yolu. Geçen arabaların çoğu paralı yola girmeyen TIR'lar... Adam beni görse, frene bassa en az üç yüz metre sonra durur. Kimse durmuyor, haklı olarak korkuyorlar da... Yerler buz içinde.

Cep telefonuma baktım, şarjı bitmiş. Jandarma ya da 155'i arama olanağım yok. Annem beni aradığında zaten kazayı yapmıştım. Onlar da merak ediyor olmalılar.

Artık donacağımı düşünmeye başladığım anda bir araba durdu. İki delikanlı... Zonguldak devlet hastanesinde elektrik işleri varmış. Beni Gerede yolu üzerinde bir benzinliğe bıraktılar. Sonra da geri döndüler. Yani Zonguldak kavşağını geçmişler beni güvenli bir yere bırakmak için.

Ne otobüs var ne taksi ne de kalacak yer

Benzinlikte indim, "Abi buradan şu anda ne Ankara ne de İstanbul arabası geçmez. Yolda TIR devrilmiş, yol kapalı," dedi biri.

"Ne yapabilirim," diye sordum. "Burada kalabilir miyim?

"Abi, bir buçukta kapatacağız," dedi biri ve devam etti:

"Buradan yukarı çık, beş yüz metre kadar sonra Gerede Otogarı var, oradan otobüs bulabilirsin," dediler.

Sıcaklık eksi 15 dolayında. Zonguldak'a giden teknisyenler söylemişti arabadayken.

"Taksi?" dedim.

"Abi bu havada ne taksisi," dedi oradakilerden biri.

"Peki burada bir süre kalabilir miyim, telefon etmem gerek. Kaza yaptım," dedim.

"Bir buçukta biz de kapatacağız," dedi yine oradan biri.

"Peki şarj aleti var mı, telefonumun şarjı bitti, birilerini aramam gerek," dedim.

Başlarından savacaklar ya, "O telefona uygun şarj aleti yok abi," dediler.

Çaresiz yola düştüm. Titriyorum. Isınmak için hızlı yürümeye çalışıyorum ama neredeyse bir metre kar var. Nasıl olduysa Gerede otogarına ulaştım. Bir tek yerde ışık var, Metro otobüsü...

İçeri girdim, Ankara veya İstanbul'a bilet sordum. Konsolun gerisinde genç bir çocuk oturuyor, "İstanbul'a en erken araba sabah 4'te, Ankara'ya ise buradan kalkıyor sabah sekiz buçukta," dedi.

Tam o anda biri benim yaşlarımda, biri çocuğum yaşında iki kişi girdi içeri. "Abi sen bu halde burada kalamazsın, saat 1,5'ta burası kapanacak, seni götürelim bir otele yerleştirelim," dedi yaşlı olan.

Konsolun gerisinde oturan çocuğa baktım, oralı bile değil.

"Peki," dedim. "Bir otel bulmaya gidelim."

Aldılar beni. Gerede'yi hiç bilmem. Üniversite öğrencisiyken, Zonguldak'taydı ailem ve otobüsle Karabük'e gider, oradan trene biner öyle giderdik. Zira Zonguldak yolu sürekli kapanırdı. Gaca yokuşu diye bir yer vardı ve orada hava yağmurlu veya karlı olduğu zaman on saat, yaz günüyse yedi saatte gidilirdi. Gerede'yi de o şekilde bilirim. Yol üzerinde bir kasaba...

Önce Konuk Otel diye bir otele gittik, yer yok. Bir başka otele daha gittik, orada da yer yok. En son, Gerede'nin en pahalı, en lüks oteli Esenler varmış, oraya götürdü beni arabadakiler, ama yol öyle kötü ki, zor gidiyoruz. Otele birkaç yüz metre kala kaldık. Yokuş ve araba çıkmıyor. "Abi otel karşıda," dedi arabayı kullanan yaşlı adam.

"Borcum ne?" dedim.

"Elli lira," dedi yaşlı olan, arkadan genç olan "yirmi lira," dedi.

"Karar verin, kaç lira?" dedim.

Otuz lirada anlaştık. Cep telefonunu verdiler ve saat 03.30'da beni alıp otogara götüreceklerini söylediler. İnandım. Tabii ki tahmin edebileceğiniz gibi, gelmediler.

Otele girdim. Gerçekten de lüks bir otel, ama tek derdim var sıcak bir ortam...

Resepsiyonda kimse yok... Bekledim, gürültü çıkardım, ama nafile, kimse yok.

Sonra arka tarafta bir ışık gördüm, oraya yürüdüm. Sıcak ve rahat bir ortam... Adamcağız da, yani resepsiyonda olması gereken kişi de orada mışıl mışıl uyuyor. Uyandırdım...

"Hiç yerim yok," dedi.

"Yani üç kişilik, dört kişilik oda neresi varsa tek bir yatak bile yok mu," diye sordum.

"Bugün tüm kaza yapanlar Gerede'ye indi, hiç yer yok," dedi.

"Burada kalayım o zaman," dedim.

Ve hayatım boyunca bir daha hiç duymak istemediğim şeyi orada bir kez daha duydum: "Abi burası saat bir buçukta kapanıyor, ben de eve gideceğim. Burada kalamazsın, ama şöyle uzan bir ısın dinlen," dedi adam.

Gerede Devlet Hastanesi...

Bir süre oturdum, sonra aklıma geldi telefonu şarj etmek. Arıyorum, telefonum yok.

Sonra, adını almadığım ya da unuttuğum resepsiyon görevlisi, "Abi en iyisi sen şuradan yürü, devlet hastanesi var aşağıda. Kötü görünüyorsun. Hem sana bir baksınlar, ne olur ne olmaz kaza geçirmişsin, hem de arabayı yolda bıraktım diyorsun, bir alkol raporu al..."

Uzatmayayım, hastaneye doğru yola çıktım. Cep telefonumu arıyorum tüm ceplerimde yok...

Hastaneye vardığımda donmak üzereydim. Deliler gibi titriyorum. Acile girdim ve hemen kendimi anlattım: "Otuz yıllık doktor kocasıyım, karım doktor ve belki de buradakilerden birinin hocasıdır. Ayrıca gazeteciyim, kanser hastasıyım ve çok feci bir trafik kazası geçirdim. Üşüyorum..."

Beni acildeki yataklardan birine aldılar. Titremekten konuşamıyorum. Bir yandan da cep telefonumu arıyorum... Yok...

Kalçadan bir iğne vurdular, novaljin ve sakinleştirici varmış içinde. Yarım saat kendimden geçmişim, hemşirenin sarsaklamasıyla uyandım.

"Beyefendi, bugün olağanüstü bir gün. O kadar çok hasta bekliyor ki dışarıda, sizi taburcu etmek zorundayız... Doktor öyle söyledi. Hiçbir şeyiniz yok maşallah, geçmiş olsun..."

Kalktım oradan da çıkacağım da nereye gideceğim bilemiyorum...

Cep telefonum yok, belli ki biri aldı ya da düşürdüm... Doktor veya görevli biri bana acıdı, "Nereyi arayacaksınız, telefon

numarası aklınızda var mı," diye sordu. Ezberimde bir yığın telefon var, ama bir tek telefon bana yardım edebilir, kardeşimin telefonu. Onu söyledim, adam aradı ve telefonu bana verdi. Hızla benim aradığım numarayı aramasını ve kaza yaptığımı söyledim. Beş dakika sonra telefon yağmuru başladı...

Oğullarım, kardeşim, dostlarım hepsi ağız birliği etmiş gibi, "Bekle geliyoruz," dediler. Ama gelmeleri mümkün değil, Ankara-İstanbul yolu kapalı. Saat sabah dörtte de İstanbul'a biletim olduğunu söyledim, kaza ile ilgili birkaç detay anlattım, ama bende bir sıkıntı olmadığını söyledim. Zaten onlar çoktan öğrenmişler sağlık durumumu.

Yeniden telefon etmem gerekti ama cep telefonum yok, arıyorum belki bulurum umuduyla, yok...

Ya da arabada kaldı. Aklımdaki son hatıra annemin beni araması, şarjımın bitmesi ve o korkunç çarpışma...

"Telefon edebileceğim bir yer var mı," diye sordum oradakilere. Ankesörlü bir telefon gösterdiler. Ama kartla çalışıyormuş. Cebimdeki tüm kredi kartlarını sokup telefon etmeye uğraşıyorum ki, biri geldi, "Telefon için ayrı kart var, ondan almalısınız," dedi. "Nereden alacağım," diye sordum. Burnun ucuyla hemen sağımdaki bir kapıyı gösterdi.

Odaya girdim ve telefon etmek istediğimi söyledim, "kart yok beyefendi," dedi oradaki adam. Sonra adını öğrendiğim Metin bey...

"Telefon etmem gerekiyor. Cep telefonumu da kaybetmişim," dedim Metin beye.

"Buyurun oturun, nereyi istiyorsanız hemen bağlayayım," dedi. Melekler gökyüzünden yere inmiş gibi geldi o an bana.

Aklımdaki birkaç cep telefonunu ve ev telefonumu verdim hemen, hiç yüksünmedi santral telefonunu da bırakıp kendi cep telefonundan verdiğim numaraları aradı.

Ama yapacak bir şeyim yok. Kimseye, "gel beni al," diyemiyorum, ha bire saçmalıyorum. Tek şeye ihtiyacım var o anda: Tanıdık bir yüz.

Metin bey beni sakinleştirdi biraz, ardından da otogara gidebilmem için bir taksi aramaya başladı. Sonunda bir arkadaşını buldu ve ona neredeyse emreder gibi, hemen hastaneye gelmesini, kaza geçirmiş bir dostu olduğunu ve onu otogara götürmesi gerektiğini söyledi. Ama bu arada Metin bey benim hikayemi dinledikçe sağa sola telefon edip duruyordu.

Metin bey taksi buluyor sonunda

Taksi geldi, ben tam taksiye bindim, hastaneyi terk edeceğiz, şoförün telefonu çaldı... Arayan Metin bey... Telefonum ilk uğradığımız Konuk otelin resepsiyonunda kalmış...

Şoför beni önce otele götürdü, telefonu aldık, ama hala şarjı yok... Oradan otogar.

Aynı çocuk görevde... Saat artık üç olmuş... Dörtte araba gelecek ve ben bu kâbustan geçici de olsa kurtulacağım. Arabayı daha sonra düşünürüm...

Tolgahan Demir... Metro otobüsündeki gececi genç... Oturup otobüsü beklerken iyice dost olduk. Arabayı "navigasyon aleti" gibi bir aletle takip edebiliyor. Araba Karabük'ten gelip İstanbul'a gidecek, ama yolda kalmış.

Kazayı anlattım.

"Abi arabayı orada bırakmayalım, sanayiye çektirelim istersen," dedi.

Akla yatkın geldi. Hemen birini aradı, Metin bey gibi o da azarlayarak "hemen gel," dedi. Çekici geldi, benden arabanın anahtarını aldı ve arabayı Gerede organize sanayisine çekmek üzere gitti. Bu arada ben de telefonumu şarja takmıştım ve sağı solu aramaya başladım. Elbette çok yakın tanıdıklarımı, oğlumu, kardeşimi arayabiliyordum.

Yarım saat ya da kırk beş dakika sonra Tolgahan'ın telefonu çaldı. Araba alınmış, sanayide çekicinin dükkanının arkasına bırakılmış. Ama arabanın sağ iki camı kırıkmış, "içinde bir şey varsa sorumluluk kabul etmem," demiş çekicinin şoförü Yasin bey...

Arabada değerli bir eşyam yok... En değerli şey pipolarım... Tütünlerim de var, ama onlar edinilebilir. Pipolar neredeyse benim Twingo fiyatında...

En azından arabayı karayollarından çekmiş olduğum için rahatladım, zira eski yol ve her an bir araba çarpıp başka bir kazaya neden olabilir düşüncesindeydim.

Saat dörtte otobüs gelmedi... Beş oldu yok, altı yok... Saat on bir buçukta bizi, yani benim gibi İstanbul'a gidecekleri bir minibüse tıktılar, Bolu'ya... Oradan otobüse bindik ve Samandıra'da indim. Samandıra'da beni Ka Kitap'ın sahibi Emrah Akkurt karşılayacaktı, yoldayken haber verdim. Zaten sürekli telefon irtibatındaydım.

Nihayet İstanbul ve bekleyiş

Bekledim yok...

Yarım saat... Yok... Bir saat yok... Telefon ediyorum, açılmıyor... Yine dehşetli bir soğuk var ya da ben artık üşümeye alıştım...

Pipolarım olmadığı için sigara üzerine sigara içiyorum...

Sonunda Emrah geldi. Nasıl bir mutluluk benim için, anlatamam... Boynuna sarılıp ağlayacağım neredeyse...

Bu arada Tolgahan aradı ve arabada ne var ne yoksa çaldıklarını söyledi... Yani ben beş ya da on dakika daha orada kalsaymışım, yol "kurtları" zaten gelecek ve beni de bir yerlere yuvarlayıp, üstelik de üzerimdeki tüm parayı ve kredi kartlarımı da alarak terk edip gideceklermiş. Arabadan alınabilecek her şeyi almışlar...

Tek tesellim o anda tanıdık bir yüz görmüş olmak. Emrah ile evine gittik. Ataşehir'de 24. Katta bir evi var, daha önce gitmiştim. Bir de dünya tatlısı köpeği... Eve girdim ve üçlü koltuğa kendimi attım. Yarım saat uyumuşum. Aklım sürekli arabada olduğu için, bir süre sonra irkilerek uyandım.

Facebook hesabıma girip, "Gerede'de kaza yaptım, beni tanıyan, okuyan ve Gerede'de tanıdığı olan biri varsa benle irtibata geçsin lütfen," diye bir mesaj yazacağım, ama Emrah uyumuş, sabah yola çıkacağız diye ve bilgisayarı şifreli...

Yaşar Seyman, Serkan Arıcan faktörleri...

Aklıma bir anda Yaşar Seyman geldi... Saate baktım daha on iki olmamış. Aradım. "Gerede'de böyle bir şey başıma geldi, buradaki İş Bankası'nda tanıdığınız var mı," diye sordum. "Hiç sıkmayın canınızı Mümtaz bey, siz bizim için çok değerlisiniz. Sabah sizinle ilgilenecekler," dedi...

Şaka gibi... Tüm konuşma bu kadar.

İki tane birası vardı Emrah'ın dolapta, onları hızla kafaya dikip, uyumaya çalıştım... Uyudum da... Başka türlü uyuma şansım zaten yoktu.

Sabah istediğimiz saatte yola çıkamadık elbette, ama erken saatlerde yoldaydık. Telefonum çaldı. Arayan Gerede İş Bankası müdürü Serkan Arıcan... "Mümtaz bey bana kısaca olayı özetleyin. Ben şimdi sanayiye gidiyorum. Arabanız tam olarak nerede?"

Çekici Yasin beyin telefonunu verdim. "Ben ilgileniyorum hemen," dedi.

Çekicinin oradayken beni yine aradı. Biz ise yoldayız ve Gerede'ye daha epey var. "Arabanın anahtarını Tolgahan Demir arkadaş almış, gitmiş Mümtaz bey... Arabayı çalıştıramıyoruz, o yüzden de ne gibi bir arızası var bilemiyoruz," dedi Serkan bey.

Tolgahan'ı aradım hemen, bu arada Serkan beye Tolgahan'ın telefonunu da vermiştim zaten. Tolgahan, "Abi ne yapabilirdim ki," dedi. "Ruhsat da bende, anahtar da... Acil işim çıktı, kimseye bırakamadım yanımda getirdim... Biraz önce İş Bankası müdürü aradı, ben de anahtarı Kızılcıhamam'dan kalkan bir arabaya verdim, 11:30'da bürodan alsınlar..."

Büroyu aradım, Erol diye bir arkadaş çıktı. "Tolgahan anahtarı göndermiş, on bir buçuk gibi burada olacak. İş Bankası müdürü dakika başı arıyor zaten, merak etmeyin," dedi.

Gerede yakınlarına geldiğimizde bir daha aradım Erol beyi...

"Abi, zabıta geldi anahtarınızı aldı," dedi...

Zabıta?

Araba sanayide, anahtar yok

Serkan beyi aradım, "bu işte bir tuhaflık var Mümtaz bey," dedi. "Ben arkadaşları gönderdim şimdi anahtarı almaları için, ama anahtar orada yok..."

Bir süre sonra Serkan bey yeniden aradı ve "Anahtarı bulduk, ben size akşamüzeri arabanın durumuyla ilgili bilgi vereceğim," dedi.

Emrah beni Ankara'da, sık gittiğim Çarşı Unlu Mamüller'de bıraktı, sabah Gerede'ye gidip arabayı almak üzere sözleştik...

Beklediğim telefon Emrah ayrıldıktan on beş dakika sonra geldi. Araba çalışır durumda. Şanzuman dağıtmış, ama onu halletmişler motoru indirmeden, ancak beşinci vitesle kalkmaya çalıştığım için debriyaj balatalarını yok etmişim. Bedeli 700 lira... Arabanın iki camı yok, bedeli 500 lira, sağ taraf tamamen göçmüş, kaporta masrafı en az bin lira... Boya ile birlikte belki bin beş yüz lira... Ön çamurluk ve arka çamurluk yok, sağ ön ve arka farlar yok... Sonuç...

"Abi bu arabayı burada yapar sana teslim ederiz, ama burada yapacağın masrafla yeni bir Twingo alırsın... Hatta yeni bir araba alırsın..."

Duygusal bir bağım var Twingo'ya... Çocuğum gibi...

"Kurtarmaya çalışın," dedim ustaya ve Serkan beye...

Sonra Serkan bey yeniden aradı, "Buradan arabanızı bir çekiciye yükleyeyim Ankara'ya gönderelim, orada biraz daha ucuza mal olur size, zira camları, yedek parçaları zaten Ankara'dan geliyormuş," dedi.

Buradaki ustamı, Recep Usta'yı aradım ona sordum. Sonra

iki ustayı konuşturdum. Recep Usta bana döndü ve para kazanacağı halde, "Abi o araba artık elden çıkmış, ben de yapsam, oradakiler de yapsa artık randuman alamazsın. Arabayı orada bırak, kaça satarlarsa satsınlar, sen hayatının kurtulduğuna sevin," dedi...

Benim sevgili Twingo, diğer adıyla Maserati'm orada kaldı ve artık onu göremeyeceğim.

Sevgilimdi Twingo, Gerede yolunda öldü

Yine de bir tuhaflık oldu bende... Daha önce Mazda ile buna benzer ilk yazımı yukarıda yazmıştım. Yazının başında söylediğim gibi uzun bir yol hikayesi olarak göndermiştim Odatv'ye... İlk yazımdı ve dediğim gibi çok uzundu. O kaza sonrası içimdeki bir ses hastaneye mutlaka gitmem gerektiğini söylüyordu bana. Önce Güven Hastanesi'ne gittim, endoskopi olmak için. Kazayı 3 Nisan 2009'da yapmıştım, bana Mayıs sonuna randevu verdiler. "Hayır," dedim, Bayındır Hastanesi'ne gittim. Arkadaşım Levent Uyanıker orada yetkili, bir doktorun karşısına oturttu beni, adam "hemen endoskopi yapabiliriz, ama bunun için cebinizden epeyce para çıkması gerek," dedi. Ben devlet memurluğundan emekliyim sağlık güvencem var," dedim. Öyle söyleyince Mayıs sonuna randevu verdiler.

Oradan Medicana'ya gittik kardeşimle. Orası hemen ertesi gün endoskopi randevusu verdi, yani Çarşamba gününe (çünkü parasını peşin ödemeyi taahhüt ettik), Cuma sabah da telefon ettiler: "Kansersiniz, acil ameliyat," diye.

Ama bu kez de farklı bir şey yaşadım kaza sonrası.

Yakın dostlarım bilir: Yemek çok nadiren yerim. Beni yemek yerken gören dostlarımın sayısı parmakla sayılacak kadar azdır.

Ama bu kaza sonrası inanılmaz bir iştah başladı bende. Yol boyu Emrah ile neredeyse her gördüğümüz yerde durduk ve her durduğumuz yerde tıkındım.

Çok sık söz ettiğim Çarşı Unlu Mamüller'e bıraktı Emrah beni, yiyecek ne var diye sordum sevgili Semiha'ya...

"Sen, dört yıldan fazladır buraya geliyorsun Mümtaz abi, ilk defa yiyecek bir şey istiyorsun," dedi ve dört ya da beş tane sarmayı önüme koydu. "Yetmez bunlar," dedim. "Tencere burada," dedi. Ne kadar yediğimi hatırlamıyorum, ama hayatımda hiç o kadar sarma yemediğimden eminim.

Kaza bende başka bir şey yarattı...

Ne olduğunu şu anda çözebilmiş de değilim.

Yaşadığım bir dehşetti, sonuçta duygusal bir bağım olan, neredeyse "sevgilim" diye baktığım Twingo'yu kaybettim. Bunu anlatabilmek çok zor, ama özetlemeye çalıştım sanırım.

Bir yol hikayesi diye başladım, duygusal bir Twingo ile bitirmek zorunda kaldım. Yaşadığım tüm dehşet oradaki yeni tanıdığım dostlar sayesinde sıfırlandı, rahatladım ve rahatladığım anda hatırladım Twingo'yu.

Eminim ki o da şu anda Gerede sanayinde, tek başına mahzun bir halde duruyor ve arada bir arkasına bakıyor, acaba ben geldim mi diye...

Bedeli mi, maddi anlamda beş para bile etmez...

Ama sevgili mi, dünyayı verseniz alamazsınız...

Sevgilimdi ve Gerede yolunda öldü...

KÂBUS XVIII

14 Şubat 2011... Bizim Odatv elemanlarının yanı sıra Hanefi Avcı, Yalçın Küçük, Nedim Şener ve Ahmet Şık o günü çok iyi hatırlarlar... Elbette ben de...

14 Şubat, yani "sevgililer günü"...

Acaba bir "hükümet hediyesi mi," diye şaka yapasımız bile yok...

Ama zaten yazacağım konu bu değildi... Konu yine tamamen başımdan geçen bir başka kâbusla ilgiliydi ama bu kez gerçekten ölümün tam eşiğinden döndüğüm söyleniyor.

Geçtiğimiz Çarşamba günü, öğleden sonra kırk yıllık çocukluk arkadaşım Lale Edgüer ile buluşmaya karar verdik. Uzun zamandır görüşmüyorduk. Aslında bacağı kırılmıştı ve büyük bir edepsizlik yaparak bir kez bile ziyaretine gitmemiştim.

Adresini aldım ve altı sularında bir taksiye atlayıp, Kennedy Caddesi dolaylarındaki evine gittim. Giderken de iki şişe kırmızı şarap aldım. Şöyle iki eski dost olarak biraz Zonguldak ve çevresindeki eski dostlarımızı anacak, çekiştirecektik.

Kapının önüne geldim, Lale en üst katta oturuyordu, tam o sırada biri kapıyı açtı, doğrudan yukarı çıktım.

Asansör yok, yine kâbus...

Asansör yoktu ve bunun benim birkaç saat sonra bir felaketim olacağını bilemezdim.

Lale çok mütevazı, çok zevkle döşenmiş şık bir evde oturuyordu. Sohbete de hemen girdik zaten. Şarap şişesinin de birini açtık. O yavaş, ben hızlı demlenmeye başladık.

Birden sanki beni bir şey dürttü ve "kalkmam gerek," diyerek çabucak kalktım. Şarap başımı döndürmüştü, ama yarım şişe şarap insanın başını ne kadar döndürebilirdi ki? "Dur seni taksiye bırakayım," dedi Lale, dinlemedim. Ayağıma hafif de bol gelen ayakkabılarımı aceleyle giyerek, sanki biriyle randevum varmış gibi koşarak evden çıktım.

Olaylar kısmen netleşiyor

Burada, daha önce yazdığım noktaya eklemeler yapmak zorunda kaldım, özellikle de olayın bir numaralı tanığı Lale Edgüer'in söyledikleri nedeniyle. Bir kere, nasıl düştüğümü hatırladım. Lale'nin yanından yıldırım gibi çıktığımda, ayakkabı çekeceği arandım, ama bulamadım. İstemedim de. Bu arda Lale, "Bekle beni, seni taksi durağına bırakayım," diyordu, ama onu da yormak istemiyordum. Ayakkabılarım bağcıklı. Ayaklarıma taktım ve merdivenlerin başına gelince bir parmağımla sağ ayağımı ayakkabıya yerleştirmeye çalışırken, sol elim trabzandaydı, kaydı ve o andan sonra asıl hiçbir şey hatırlamıyorum. Lale, kapıyı açık bırakmasa, daha sonra da yazdığım gibi şimdiye gerçekten Azrail ile tanışmış olacaktım.

Ama olayın bunan sonrası daha da ilginçleşiyor. Lale beni yerde kan içinde uzanmış görünce önce ne yapacağını şaşırmış... Şöyle diyor Lale: "Zaten ben senin arkandan yetişmek ve taksiye bindirmek için ayakkaılarımı giyiyordum. Kapı da onun için açıktı ve gürültüyü o anda duydum."

Gürültü bendim tabii...

"Seni o durumda görünce komşulardan yardım istemek aklıma gelmedi. Tek çocuk olduğum için sanırım, her şeyin üstesinden tek başıma gelmeye alışmışım."

"Taksiye kadar gideceğim diye telefonu almadan çıkmışım ve bir koşu geri dönüp telefonumu aldım, ambulansı ararken senin yanına döndüm ki ortalık koca bir kan gölüne dönüşmüştü."

Ambulans geliyor...

"Ambulansı tekrar arayıp, sanırın feryat figan durumu anlatıp acele etmelerini söyledim. Sanırın benim sesime veya ambulansın sesine komşular çıktı."

"Ambulansa bindik. Hangi hastane falan diye kendi aralarında mı konuştular, bana sordular mı, hiç hatırlamıyorum. Numune'ye gidelim, dediklerini duydum.

Numune'de benden Mümtaz'ın kimliğini istediler. Kan içindeki paltomun ceplerinde kimlik aradım, ama yoktu. Üzerimde korkunç bir sorumluluk, en yakın arkadaşlarımdan biri kanlar içinde ambulansta ve benim birilerine haber vermem gerek. Mümtaz'ı ambulansa koyanlara "üzerinden kimlik çıktı mı" diye soruyorum, "Hayır," diyorlar.

Telefonu da yoktu. Neden apar topar evden ayrıldığını bilmediğim Mümtaz, belli ki telefonunu da benim evde unutmuştu. Üzerimde korkunç bir sorumluluk vardı. Birine haber vermem gerekiyordu. Israrla soruyordum 'Üzerinden kimlik çıktı mı,' diye, hayır diyorlar.

Onu ambulansla gönderip eve döneceğim telefon ve kimlik için, ama oradan ayrılırsam Mümtaz ölecekmiş gibi geliyor bana.

Facebook'a baktım, oğullarını bulabilir miyim diye, bulamadım.

Ortak arkadaşımız olan Serdar'ı aradım. Onu bulmak için de ortak arkadaşım Hakan'ı aramak zorunda kaldım. Hakan durumu öğrenince hastaneye geldi. Onun gelişi bana biraz olsun destek oldu. Bu arada Serdar da kimseyi bulamadığını ama Facebook'a açık bir mesaj koyduğunu söyledi."

Aileme ulaşılıyor

Lale aileme de nasıl ulaşacağını bilemiyordu elbette, yıllardır uzaktık çünkü. Tüm sorumluluğu üzerinde hissediyorum o an. Birileri beni tomografiye götürürken, ama Lale öyle dalgın, öyle üzgün ki, görmüyor bile.

O anda İbni Sina'da çalışan Tuğbay adlı arkadaşını arıyor. Tuğbay hemen Lale'ye dönüp benimle ilgili sakin bir sesle yanıt verince Lale rahatlıyor. Hakan ile birlikte eve dönüyorlar. Benim Lale'nin evinde unuttuğum telefondan kardeşim Suat İdil'i arıyorlar ve hemen hastaneye dönüyorlar. Kısa süre sonra da kardeşim hastaneye geliyor.

Suat ayrıca Lale'yi rahatlatıyor ve sakinleştirici iğne vurul-

masını sağlıyor. Sonra da kardeşim Lale'yi eve gönderiyor. Zira benim oğlanlar da yola çıkmışlar o sırada.

Lale, zorlansa da, istemese de eve dönüyor.

Yani kardeşim Suat'ın olaydan çok geç haberi oluyor. Oysa ben onun hemen Lale'nin evine geldiğini ve birlikte beni ambulansla İbni Sina'ya taşıdıklarını yazmıştım.

Bu olay Lale'nin çok yakın sandığı iki arkadaşıyla ilişkilerini yeniden gözden geçirmesine neden olmuş. Birine anahtarı kapının üzerinde bıraktığını, kontrol etmesini söylemiş, yapmamış. Diğeri de yakın bir arkadaşının kocası, o da gırgır geçmekten başka bir şey yapmamış...

Kendime geliyorum

Bu arada ben gözümü açtığımda saat sabahın dördünü geçiyordu ve ben İbni Sina Hastanesi acil servisi, yoğun bakım ünitesindeydim. Nerede olduğumu bilmiyordum elbette, ama adamın biri boğazıma bir boru sokmaya çalışıyor ben de tüm gücümle bağırarak itiraz ediyordum. Bir ara kardeşimle göz göze geldik, o zaman anladım ki hastanedeyim.

Ellerim, yattığım yatağın kenarına bağlanmıştı. Ne yaşadığım, neler olduğu konusunda hiçbir fikrim yoktu. Birçok doktor çevremde koşturuyor, beni oradan oraya çekiştirip duruyordu. Ben ise boğazıma sokulan şeyi çıkarmak için var gücümle ellerimi kurtarmaya çalışıyordum.

İlk hatırladıklarım bunlar.

Sonra "entübe" faslı bitmiş olmalı ki, dikiş işlemine geçtiler. Kendi aralarında konuşuyorlardı: "Sekiz sütür atalım... Aşağı da

kanca gerek, eski yara da patlamış... Beyinde bir şey yok gibi, ama müşahade altında kalmalı... Akciğerden bir kavanoz sıvı çıktı, gösterin kendisine ayılınca..."

Daha bir yığın konuşma... Kardeşim yanımda, sırtımı sıvazlıyor, biraz ileride büyük oğlum telefonla birileriyle konuşuyor... Üçü de beni bir dakika olsun yalnız bırakmıyor. Yüzlerindeki hüznü görebiliyorum... Küçük oğlum Ali Berk İdil bir dakika olsun elini elimin üzerinden çekmiyor. Her an başımda, her an benle konuşup ayakta tutmaya çalışıyor.

Kendime geliyorum yani...

"Lale nerede," diye soyuyorum kardeşime, şiddetli bir fırça geliyor bayan doktorlardan birinden: "Kıpırdama ve sus şimdi. Başındaki kesik çok derin, çok da kanadı. Dikmezsek kan kaybından gideceksin..."

Susuyorum çaresiz ve müthiş bir acı içinde sekiz santimlik yarığı saçlarımdan kaşlarıma kadar dikiyorlar. Eski bir kazada parçalanmış kaş altlarımı da zımba gibi bir aletle tutturuyorlar. Doktorlardan biri, "tutmaz onlar," diyor. Öteki, "yap, yarın kendine gelsin iyice, yeniden bakarız. Gerekirse estetik yaparız. Doktor yakını..."

Beni yeniden yatırıp, yeniden ellerimi bağlıyorlar. Meğer hala akciğerleri temizliyorlarmış. Sonradan öğreniyorum ki, düştüğüm zaman başımı bir yere çarpıyorum (16 basamak yuvarlandıktan sonra), kusmaya başlıyorum. İşte o kusma sırasında ne yiyip içtiysem akciğerime doluyor ve soluk almamı engelliyor.

İşte o andan sonra ambulans trafiği başlıyor ve Lale beni

önce Numune'ye götürüyor, ardından neden olduğunu şimdi bilmiyorum, ama öğreneceğim nasılsa, İbni Sina'ya aktarıyorlar.

Ben kurtuldum da, Lale perişan

Lale perişan... Ertesi gün konuştuğumda sanki bana küs gibiydi, sanki isteyerek ve bilerek merdivenlerden kendimi atmışım gibi konuşuyordu. "Bana bunu nasıl yaparsın," der gibiydi...

Haklıydı, iki senedir görüşmüyorduk ve ilk buluşmamızda kendisini tam bir "dehşetin" ortasına sokmuştum. Parası var mıydı, nasıl beni getirmişti hastaneye?

"İnemiyorum merdivenlerden Mümtaz," diyordu bugün. "Hala kendimde değilim ve senin orada kanlar içinde yatışın gözümün önünden gitmiyor..."

Ertesi gün, yani Perşembe günü akşama doğru artık iyice kendime gelmiştim, beni Enfeksiyon hastalıkları bölümüne aktardılar. Özel odaya yerleştirdiler (ne de olsa hocalardan birinin kocasıydım, beş yıldır ayrı yaşıyorduk, ama boşanmış değildik.)

Tek bir acı, küçücük bir çarpma hissi, kayma... Hiçbir şey yoktu, hiçbir şey...

Yani Lale orada olmasa, ben kan kaybından ve travmadan ölmüş olacaktım... Lale'nin başı belki o zaman daha da belaya girecekti. Zira olay Esat Karakolu'na yansımıştı ve iki polis ifademi almaya hastaneye geldiler.

Lale ile olan dostluğumu ve kardeşliğimi anlattım. "Böyle bir şeyi düşünmenizi bile kabul edemem," dedim... "Neyi," diye sordu şaşkınlıkla polislerden yaşlı olanı. "Biz bir şey düşünmüyoruz, ama bunları da sormak zorundayız."

"Lale'ye de soracak mısınız?"

"Hayır," dedi genç olanı. "Kaza olduğu çok açık, ama siz şikâyet falan ederseniz olay karışırdı elbette, onun için sizin ifadeniz yeterli. Lale hanım rahatsız edilmeyecek. Savcılığa veririz bu kâğıdı, o da takipsizlik verir zaten. Mesele kapanır..."

"Aman ha," dedim yine inleyerek, "Lale'yi sakın sorgulamayın, hatta telefon bile etmeyin..."

"Merak etmeyin," dedi ikisi birden ve gittiler.

Yine aynı hastanenin Kalp Damar Cerrahisi Ana Bilim Dalı Başkanı Prof Dr. Ümit Özyurda da hem benim yakın dostum hem de karımın sınıf arkadaşı. Onu aradım. Beni "Enfeksiyon Hastalıkları" bölümünden kurtarmasını, Osman hocadan rica edip, beni ertesi gün taburcu etmelerini istemesini söyledim.

"Osman hocayı tanımam Mümtaz, ama yarın ilk işim bu olacak," dedi. Ben "Osman hoca"yı bölüm başkanı filan sanıyorum.

Korkunç bir gece geçirdim. Ağrım, sızım yoktu ama ateşim sürekli yükseliyordu ve üşüyordum. Omzumda küçük bir yer hariç, her yerim sapasağlamdı. Dikiş dikilen yer de acımıyordu zaten, ama "karizmayı fena çizdirdiğimin" farkındaydım ve doktorlar da "iz kalacağını" söylüyorlardı.

Artık altmış yaşını da geçmiş biri olarak suratımdaki dikine bir iz beni ilgilendirmiyordu, ama gözümün geri kalan bölümü ne kadar etkilenmişti, onu merak ediyordum. Gerçi gözüm açıktı, ama sadece görebiliyordum, ne şekilde olduğuna ilişkin hiçbir fikrim yoktu.

Azrail'i görmüş olmalıyım

Sabah gerçekten Ümit Özyurda aradı... "Oğlum," diye söze girdi korkutucu bir sesle, "Sen öbür tarafa dün gitmiş gelmişsin... Seni hayata döndürmek için onlarca doktor saatlerce çalışmış... Zaten meşhurdun, daha bir meşhur oldun... Pek hoş olmasa da:))"

"Ne yani?" dedim. "Azrail'i görmüş müyüm?"

"Onu bilemem," dedi hep alaycı "kuş" Ümit... "Gördüysen sen gördün... Ben hiç bu kadar yakınına gitmedim. Bu kaçıncı ulan? Bu ülkenin doktorları Mümtaz İdil'i kurtarmaktan başka iş yapmayacak mı? Bir dahakine Tanrıyı görmek için kalkışırsın, ama o zaman beni bulamayacaksın..."

Güldük, "Babaları (bölümlerin kıdemli hocalarını) dinle, onlar ne derse öyle yap. Ne kadar kalman gerekiyorsa hastanede o kadar kal. Bu tür travmalarda üç gün gözlem uygulanır en az..."

Teşekkür ettim, karısı Ferda'ya selamlarımı söyledim, kapattım.

Evet, birileri Azrail'i gördüğümü söylüyordu, ama görmemiştim. Belki sonradan hatırlayacaktım... Tıpkı Gerede yakınlarında benim zavallı Twingo'mu altına alıp paspas gibi ezen 41 plakalı TIR gibi...

Hastane personeli beni hep yakın dostu gibi gördü ve çok iyi davrandı da, ne zaman aşağılara kaçak pipo içmeye insem, hemen herkes "nasıl bir kavgadan çıktığımı" soruyordu.

Şimdi yattığım Enfeksiyon Hastalıkları Ana Bilim Dalı'nın başkanı Prof. Dr. Alpay Azap da büyük bir kibarlık gösterip odama ziyarete geldi. Daha da şaşırtıcı olan ve beni müthiş mut-

landıran cümlesi son Van Gogh yazımda, "kadınların sırtını dönüp gittiğinde bir daha asla geri bakmadıkları" saptamamdı ve haklısınız, demişti.

Yazılarımı okuduğunu söyledi. Sanki kâbus gidiyor, yerini yeniden güzelliklere bırakmaya hazırlanıyordu. Artık kendimi Lale'ye bağışlatmaktan başka işim kalmamıştı (bunun çok zor olacağını biliyorum).

Tam da "Pinokyolar Ülkesinde Filler Kral Olur" kitabımın çıktığı gün geldi bütün bunlar başıma. Ölseydim eğer, "Yazarın son eseri" diye satılacaktı ve sanıyorum çok da satardı...

Şaka belki, ama bir kez daha ölümle dans etmek beni yine de uslandıramadı... Heyecan devam edecek gibi...

Ben neyse de iki oğlum, anam-babam ve kardeşim artık benden bıktı.

Lale ise herhalde uzun süre beni görmeyecek. 40 yıl önce başlamıştı dostluğumuz, kırk yıl sonra yeniden yakınlaştık, ama şimdi bir kırk yıl daha gerekli. "Sıkı dur," diyorum o sıralarda bir gün telefonda. "Ben kırk yıl daha yaşarım, sen de yaşamaya çalış mutlaka..."

SON SÖZ

2017'nın ilk günlerine girdiğimiz şu sıralarda önümüzdeki yıl daha neler gelir bilinmez. Kötü bir 2016 mı yaşadım, o da tartışılır.

Ama asıl kâbus bundan sonra başlıyor sanıyorum.

Cumhuriyet gazetesine yapılan müdahale sırasında ben de kitabımın son düzeltmelerini yapıyordum. O zaman düşündüm ki, kâbusların en şiddetlisi toplumsal kâbuslar. Biz de tam o noktanın eşiğindeyiz. Yıllardır süregelen kâbus ortamı, artık son noktaya doğru hızla ilerliyor ve yaşanan bireysel kâbuslar bir kenarda kalıyor.

Toplumsal olarak tam bir depresyon içindeyiz.

Kâbusların tam ortasındayız ve neyin daha büyük bir kâbus olduğunu bilmeden yaşıyoruz. Bireysel sıkıntılarımızı ön plana biz çıkarmıyoruz, yaşanan toplumsal baskı ve şiddet öylesine ağır ki, sıradan bireysel sıkıntılarımızın depresyona dönüşmesine neden oluyor.

Küçük mutluluklar arıyoruz kendimize. Siyasetle ilgilenmemeye çalışıyoruz. Küçük alışverişler yapıp, evde onlarla oyuncaklarla oynar gibi oynuyoruz.

Elbette bu, paramız varsa oluyor.

Yoksa, daha da büyük sıkıntılar sırtımıza biniyor, bu kez küçük arkadaşlıklar ediniyoruz: Yüzeysel ve kendimizi rahatlatıcı. Bu da hem kendimizi, hem karşımızdakini yıpratıyor. Rahatladık sanıyoruz, ama yalnız kaldığımızda bu rahatlığın daha da ağır bir bunalıma yol açtığını fark ediyoruz.

Kahvelere takılıp tavla, satranç oynuyoruz; kesmiyor...

Kitap okumaya çalışıyoruz, kafamız almıyor...

Gazeteler pespaye, yerlerde sürünüyor...

Aslında kâbusun en büyüğü kapıda, ama ondan bireysel kaçışlarla, slalomlarla kurtulmaya çalışıyoruz.

Bu kitabı kendi kâbuslarım için yazdım, ama bir rahatlama, bir "tedavi" amacıyla değil, bir realite içindi.

Her bireysel kâbusun temelinde toplumsal kâbusun olduğunu kendime ıspatlamak için.

Asla size değil...

Sizin ancak aklınıza düşürebilirim belki...

Ahmet Mümtaz İdil
Ocak 2017, Ankara